

A photograph of a residential area with a canal, trees, and houses. The canal is in the foreground, with a large tree trunk leaning over it. The background shows houses and more trees.

eindrapportage juni 2002

Groenstructuurplan Veenendaal

‘wonen in het groen’

Colofon

Opdrachtgever:	Gemeente Veenendaal Afdeling Stadsinrichting Bureau Groenvoorzieningen en wijkbeheer Nijverheidslaan 2 Postbus 1100 3900 BC Veenendaal
Contactpersonen:	Roel ter Horst T 0318 516000 Geerdien Krijnen T 0318 538755
Opdrachtnemer:	Amer adviseurs R.O. en Stedebouw Zonnehof 43 3811 ND Amersfoort
Projectleider:	Rik Snoep T 033 4621623 F 033 4651811 E bureau@amer.nl
In samenwerking met:	brons + partners landschapsarchitecten bnt Lange Meent 24 4101 BG Culemborg
Contactpersoon:	Ellen Groot Koerkamp bnt T 0345 534765 F 0345 534736 E info@bronsenp.nl
Contactpersoon:	Schenkeveld, bureau voor natuur en landschap Visstraat 1 4101 AC Culemborg Bram Schenkeveld T 0345 534245 F 0345 534028 E bramsche@knoware.nl
Lay-out:	Brons + partners landschapsarchitecten bnt © copyright brons + partners juni 2002

Groenstructuurplan Veenendaal

‘Wonen in het groen’

Eindrapportage juni 2002

AMER adviseurs BV
brons + partners landschapsarchitecten bnt
Schenkeveld

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	07	5.	Groen in de wijken	117
1.1	Aanleiding	07	5.1	Algemeen	117
1.2	Doelstelling	07	5.2	Centrum	119
1.3	Wat is groen	09	5.3	Noordoost	123
1.4	Opbouw rapport	11	5.4	Zuidoost (Engelenburg, bedrijven en Petenbos)	127
2.	Veenendaal in haar omgeving	13	5.5	Zuidwest	139
2.1	Landschappelijke context	13	5.6	Noordwest	143
2.2	Historische context	21	5.7	West	147
2.3	Recreatieve context	25	5.8	Bedrijventerreinen snelweg	151
2.4	Ecologische context	27	5.9	Conclusies groen in de wijken	155
2.5	Stedenbouwkundige context	49	6.	Uitvoeringsprogramma	157
2.6	Conclusies ruimtelijke context	57	6.1	Overzicht projecten groenstructuur	157
3.	Hoofdgroenstructuur (bestaand en te verbeteren)	59	6.2	Overzicht thematische projecten	161
3.1	Algemeen	59	6.3	Overzicht projecten in de wijken	163
3.2	Grift	61			
3.3	Oude linten	65		Literatuurlijst	
3.4	Pleinen	73		Deelnemers Klankbordgroep	
3.5	Parken	77		Inventarisatiekaart	
3.6	Begraafplaatsen en sportparken	85		Visiekaart	
3.7	Binnenring	87			
3.8	Rondweg	89			
3.9	't Goeie Spoor – Wageningse laan	93			
3.10	Snelweg en spoorlijnen	95			
3.11	Conclusies hoofdgroenstructuur	99			
4.	Thema's	101			
4.1	Algemeen	101			
4.2	Bomenbeleid	101			
4.3	Groenuitgifte en -compensatie	105			
4.4	Oeverinrichting	107			
4.5	Fietsroutes	113			
4.6	Accenten	115			

1. Inleiding

Topografische kaart Veenendaal, 1995

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Veenendaal is bezig inhoud te geven aan een eigen structuurvisie en het ontwikkelingsprogramma ISV Veenendaal. Het groen wordt daarbij als onmisbaar onderdeel van de openbare ruimte gezien. In 1989 is een Groenstructuurplan opgesteld. Dit plan is echter sterk verouderd. De inzichten ten aanzien van groen zijn veranderd en daarbij hebben nieuwe stadsuitbreidingen snel plaatsgevonden en vinden nog steeds plaats. Door de snelle ruimtelijke ontwikkeling van Veenendaal is er behoefte ontstaan aan intensivering van het ruimtegebruik en is er meer cohesie gewenst tussen het groen binnen de gemeente.

Uit de structuurvisie zijn onder meer een aantal 'groene' kwaliteiten van Veenendaal naar voren gekomen die bruikbaar zijn voor het groenstructuurplan. Genoemd worden als groene kwaliteiten;

- de directe omgeving van Veenendaal met hoogwaardige landschappen en recreatieve kwaliteiten,
- de oorspronkelijk heldere opbouw met onder andere de Grift, het vele groen in de woonwijken,
- de ontwikkelingspotenties van het Binnenveld voor natuur, recreatie en landschapsontwikkeling,
- de groene vingers afkomstig van de Utrechtse heuvelrug aan de zuidwestkant van de stad en
- de bestaande natuurgebieden met onder meer blauwgraslanden (de Hel en de Blauwe Hel).

Behalve 'groene' kwaliteiten zijn er ook 'groene' aandachtspunten, die verdere aandacht behoeven. Gedacht wordt aan bijvoorbeeld het ontbreken van een herkenbare structuur van de landschappelijke en cultuurhistorische patronen.

1.2 Doelstelling

Het groenstructuurplan betreft het stedelijk gebied van Veenendaal. Het doel van het groenstructuurplan kan als volgt worden geformuleerd.

1. *de samenhang van het groen met de landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische patronen versterken*
2. *met het groen de herkenbaarheid en de identiteit van de openbare ruimte in zowel de hoofdstructuur als de afzonderlijke wijken vergroten*
3. *de gewenste groenstructuur formuleren en realiseren volgens de opgestelde visie*
4. *groen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen als bouwsteen en leidend principe gebruiken*
5. *accenten in het groen aan brengen overeenkomstig de plaats en niveau.*

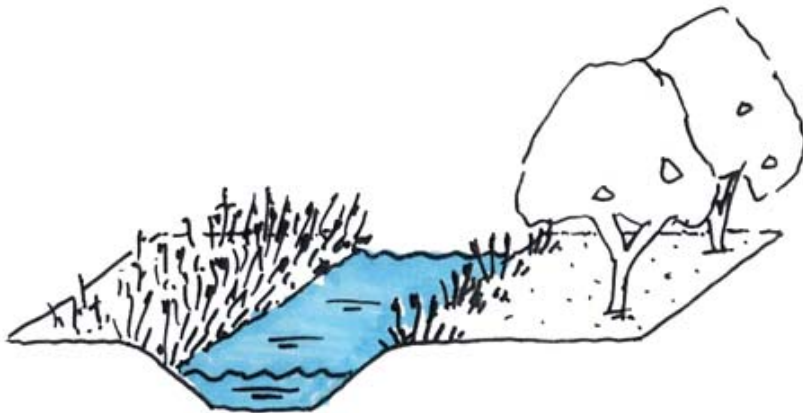
Aanleiding Groenstructuurplan

- Groenstructuurplan uit 1989 verouderd
- Sindsdien snelle en grote ruimtelijke ontwikkeling
- Uitwerking van Structuurvisie juni 2000 en ontwikkelingsprogramma ISV

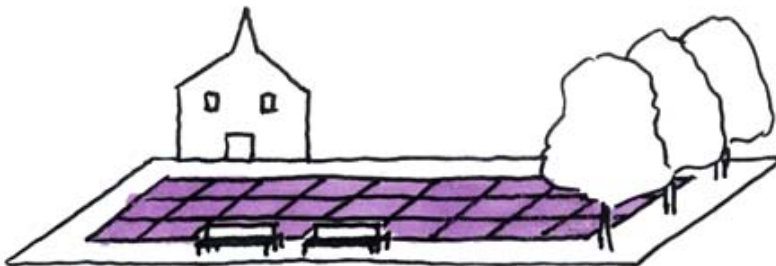

Wat behoort tot het groen?

beplanting

water en oevers

pleinen

1.3 Wat is groen...

Het is van belang eerst te definiëren wat in het kader van dit groenstructuurplan onder groen wordt verstaan. Met het groen wordt binnen dit plan bedoeld de beplanting in de openbare ruimte, zoals in parken, plantsoenen of langs wegen. Maar ook het water in plassen, sloten en kanalen met de bijbehorende oevers wordt gerekend tot het groen. En ten derde heeft groen ook een component in de stedelijke openbare ruimte, zoals pleinen. Hier gaat het veelal om het samenspel van het groen met bebouwde elementen, zoals verharding, straatmeubilair en de bebouwde omgeving.

Hoofdgroenstructuur en groen in de wijken

Binnen dit groenstructuurplan wordt onderscheid gemaakt naar groen op twee niveaus. Het hoogste niveau betreft de groene hoofdstructuur. Dit groen is gerelateerd aan elementen van de stedenbouwkundige hoofdstructuur van Veenendaal. Deze elementen hebben een betekenis voor de hele stad, door bijvoorbeeld hun relatie met het omliggende landschap, zoals de Grift, of hun betekenis in de oriëntatie binnen Veenendaal, zoals de rondwegen.

Het tweede niveau bestaat uit het groen binnen de wijken. Dit groen heeft een betekenis op wijkniveau. Het is visueel binnen de wijk van groot belang voor de kenmerkende opbouw en karakteristiek van de wijk en functioneel voor recreatief gebruik.

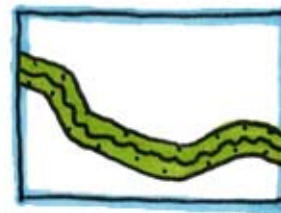
Functies

Het groen kan meerdere functies vervullen. Deze kunnen worden gegroepeerd in visuele, recreatieve, ecologische en milieukundige functies. In visueel opzicht kan het groen een verkeersbegeleidende, accentuerende of afschermende functie hebben of het doel hebben ruimte te creëren als tegenhanger van bebouwde massa's. In recreatief opzicht is het groen van belang als speelruimte voor kinderen of als recreatieruimte voor volwassenen in de zin van wandelen, fietsen, vissen, etc. Ook is in dit opzicht het avontuurlijke, het ontdekken van de fysieke omgeving en het beleven van de buitenruimte en de seizoenen van belang. De ecologische functie is van belang vanuit de natuurwaarden, de milieukundige functie voor de beïnvloeding van het klimaat, zuivering van lucht en vasthouden van water.

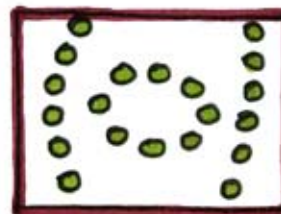
Groene hoofdstructuur

recreatieve betekenis

landschappelijke
historische ecologische
betekenis

verkeerskundige
stedebouwkundige
betekenis

Groen in de wijk

Visueel

- verkeersbegeleidend
- accentuerend
- afschermend
- ruimte

Ecologie

- planten
- dieren

Recreatief

- spelen
- wandelen en fietsen
- struinen en ontdekken

zelf. De groene gebieden kunnen een leefomgeving zijn van planten en dieren binnen het stedelijk gebied.

Structuur

Bij het opstellen van een groenstructuurplan kan tevens de vraag gesteld worden wat bedoeld wordt met groenstructuur. Wanneer is er sprake van structuur. Een structuur betekent dat er samenhang bestaat tussen afzonderlijke elementen en patronen. Bij een groenstructuur gaat het erom te onderzoeken welke samenhang er bestaat tussen stedenbouwkundige elementen en patronen en het groen. Worden deze elementen door het groen versterkt of niet. Is er sprake van chaos of ordening en is deze ordening herkenbaar en afleesbaar. Ordening betekent ook het maken van consequente keuzes. Bijvoorbeeld bij kruisingen van verschillende elementen met elkaar. Is het belangrijk de rondweg continu te begeleiden met bomen of is het belangrijk deze te onderbreken bij het bosgebied of de kruising met de grift. Dergelijke keuzes worden in een groenstructuurplan onderzocht en vervolgens gemaakt. Alle keuzes bij elkaar vormen de bouwstenen voor het plan.

1.4 Opbouw rapport

Na de inleiding wordt in het tweede hoofdstuk de ligging van Veenendaal in haar landschappelijke, historische, recreatieve, ecologische en stedenbouwkundige context beschreven. In dit hoofdstuk komt met name de ligging en groei van Veenendaal in relatie tot haar omgeving tot uitdrukking. Deze omgeving vormt het kader voor het derde hoofdstuk, welke ingaat op de hoofdgroenstructuur van Veenendaal. De hoofdgroenstructuur bestaat uit de belangrijkste groene elementen binnen de stad, zoals de parken en pleinen, de begraafplaatsen en sportparken en het groen langs de hoofdontsluitingswegen en de Grift. Na een analyse van de bestaande situatie wordt een visie gegeven op de onderdelen van de hoofdgroenstructuur. Hierop aansluitend komen enkele specifieke thema's aan de orde zoals het bomenbeleid, groenuitgiftebeleid, oeverinrichting, fietsroutes en accenten. Vervolgens wordt het groen in de wijken onder de loep genomen. Na een analyse wordt een visie gegeven op het groen in de wijken. Voor de minder sterke punten worden verbeteringen voorgesteld,

toegelicht in een visiekaart, begeleid met foto's en schetsen. Afgesloten wordt met een uitvoeringsprogramma. Hierin zijn projecten voor de volgende 10 jaar benoemd.

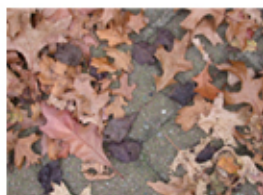
Structuur

rondweg – west

Grift en rondweg – west

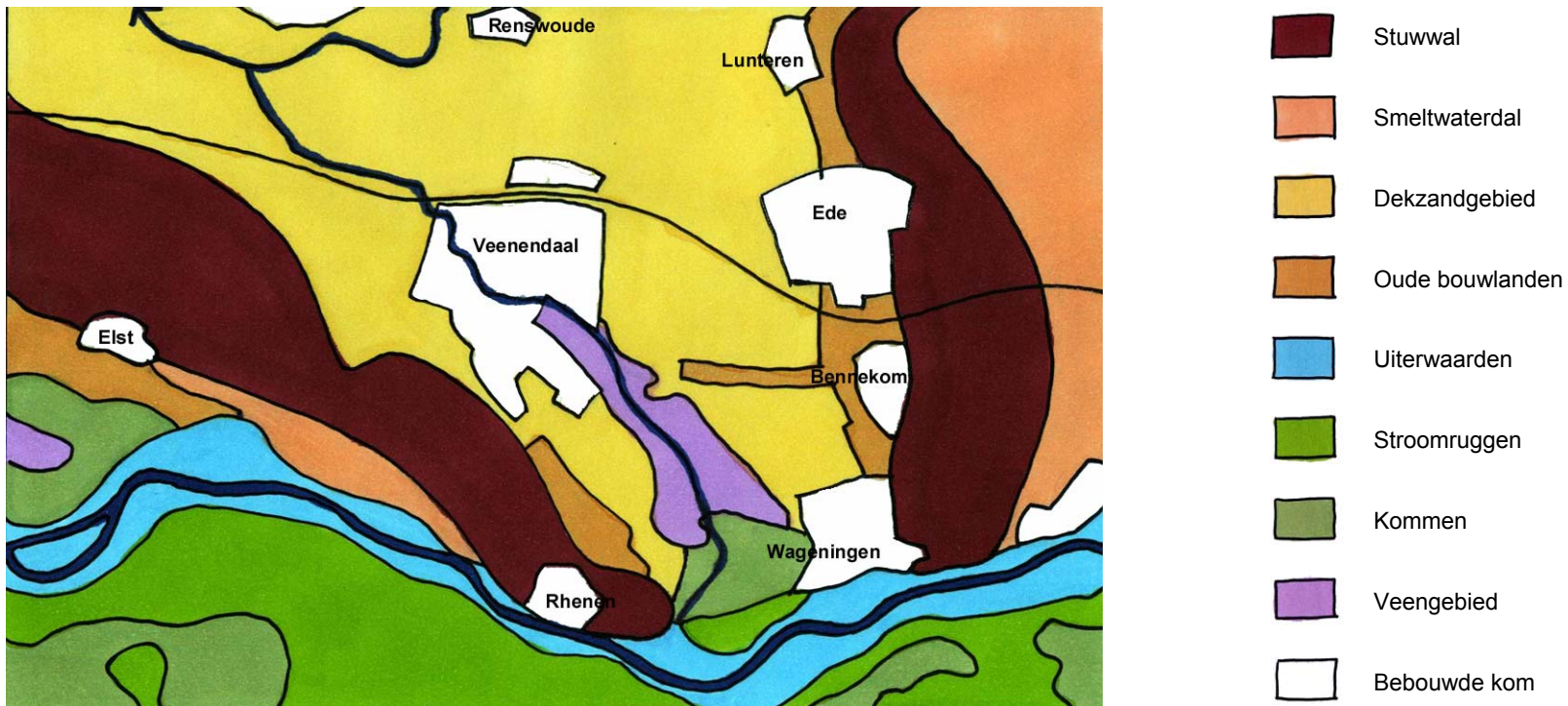
chaos en orde

2. Veenendaal in haar omgeving

Veenendaal in regionaal verband

2 Veenendaal in haar omgeving

Voordat in wordt gegaan op het groen in het stedelijk gebied is het belangrijk om te verkennen in wat voor omgeving het groen van Veenendaal ligt. In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens de landschappelijke, historische, recreatieve, ecologische en stedenbouwkundige context aan bod. In dit hoofdstuk wordt vooral verkend welke relaties er met de oorspronkelijke ondergrond en patronen kunnen worden gelegd. Tot slot volgen enkele conclusies.

2.1 landschappelijke context

De omgeving van Veenendaal kenmerkt zich door haar ligging in meerdere landschapstypen.

Aan de zuidwest-zijde ligt de Utrechtse Heuvelrug. Deze beboste stuwwal valt op door haar hoogteligging van circa 60m +NAP en haar bebossing. Tussen de heuvelrug en het centrum van Veenendaal ligt een overgangsgebied met plaatselijk stuifzanden en een afwisseling van heidevelden, langgerekte bospercelen, agrarische kavels al dan niet met restanten van houtwallen en diverse bebouwing en recreatieve functies (campings). De meest zuidelijke wijk van Veenendaal, Salamander, ligt in deze bosrand.

Ten noorden van Veenendaal ligt de Gelderse Vallei met het zwak golvende hoeven- of dekzandlandschap. Dit landschap heeft zich gevormd op de dekzanden. Natuur en landbouw zijn hier verweven in een kleinschalig landschap. De bebouwing ligt zeer verspreid langs de wegen. De verkaveling is onregelmatig. De Emminkhuizerberg ligt als een opduiking van de hogere zandgronden te midden van dit landschap. Ten oosten van Veenendaal zet het hoevenlandschap zich door in het Binnenveld. Het verkavelingspatroon van dit landschap stamt uit de Middeleeuwen.

Het meest westelijke deel van het Binnenveld behoort tot het open veenweidelandschap. De Griff ligt in het hart van deze veenontginning. De kavels zijn hier zeer langgerekt, het gebied is vlak. Bebouwing komt alleen voor in het Benedeneind langs de Griff. Verder ontbreekt bebouwing of opgaande beplanting.

Geologie

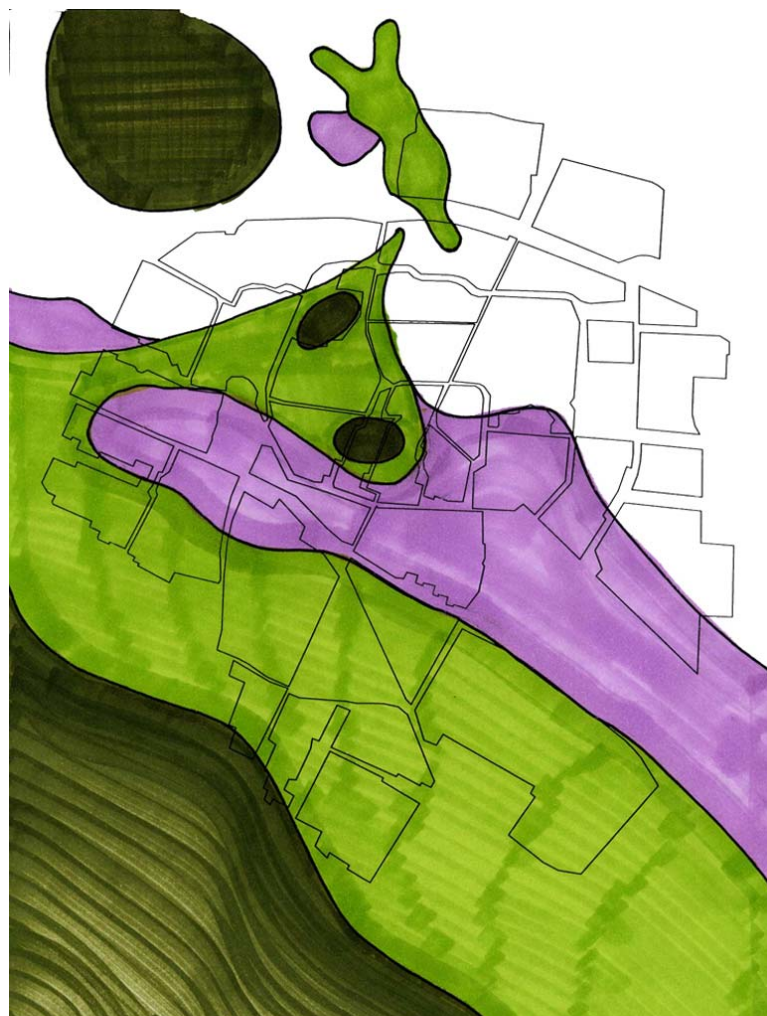
Veenendaal ligt op de overgang van de Utrechtse Heuvelrug naar de Gelderse Vallei. De Gelderse Vallei was in de een na laatste ijstijd, het Saalien ca. 150.000 jaar geleden, het bekken van een gletsjer van zo'n 200 m dik¹. De ondergrond, die bestond uit zand en soms klei (door de oer-Rijn, Ems en Maas afgezet in horizontale lagen) werd langs de rand van de gletsjer opgestuwd tot een hoogte van bijna 70 m (Amerongse berg). De horizontale lagen kwamen bij de opstuwing scheef te staan. Die zorgen soms voor 'ondoorgroendelijke' grondwaterstromingen. De onbedekte stuwwalhelling begint direct ten zuiden van de gemeente en volgt de 12.0 m +NAP hoogtelijn. Veenendaal zelf is gesticht op een verdrongen stuwwal, waarvan drie topjes nog net boven de jongere lagen uitsteken (Klein Veenlo, Vendel en Emminkhuizerberg).

Gedurende de warme periode tussen de twee laatste ijstijden, het Eemien, stroomde de zee vanuit het noorden de Vallei binnen. Het toenmalige strand reikte ongeveer tot de A12. De mariene afzettingen zijn later bedekt met dekzand.

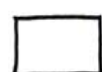
In de laatste ijstijd, het Weichselien ca. 50.000 jaar geleden, ontstonden allereerst *puinkegels* aan de binnenrand (= noordoostzijde) van de stuwwal zoals bij Prattenburg. Het materiaal hiervoor werd aangevoerd via een *sneeuwsmeltwaterdal* (over permafrost) zoals die uitmondt bij de Cunerahoeve aan de Veense Weg. De sneeuwsmeltwaterdalen zijn nu droge dalen en de smeltwaterafzettingen liggen nu tussen 10 en 12 m +NAP en bestaan uit tamelijk grof zand met grind.

In een latere fase, tot ca. 10.000 jaar geleden, is het fijne zand van de stuwwal en de puinkegels verwaaid en lokaal weer afgezet in de vorm van gordeldekzand. Het nog fijnere zand is over grotere afstand getransporteerd en afgezet in de vorm van *dekzandrug* of *dekzandvlakte*. De overgang tussen gordel en vlakte wordt vaak gemarkeerd door een steilrand (h = 7.5 m +NAP) zoals aan de Dijkstraat en Middelbuurtse Weg. De dekzandvlakte is in het Holoceen begroeid geraakt (met o.a. veenvorming zoals in de Hel). Veel later, in de Middeleeuwen, kwam het zand opnieuw bloot te liggen, door te intensief menselijk gebruik

¹ Aardkundige waarden in de provincie Utrecht, 1997; provincie Utrecht, Utrecht.

Geomorfologie

- Stuwwal (inclusief puinkegels)
- (Gordel) dekzandrug
- Dekzandvlakte
- Veen

(beweiden en plaggen van de heide). Opnieuw ging het zand stuiven, hetgeen leidde tot zich steeds verder uitbreidende *stuifzandgebieden* zoals bij de Doolhof. Deze zijn door bosaanplant in de negentiende eeuw uiteindelijk weer vastgelegd. Het Binnenveld is al in de middeleeuwen verkaveld en ontwaterd. De percelen werden gebruikt als hooiland. De vervening is van recente datum. Hierdoor ontstonden de Hel en Blauwe Hel. De zandwinput bij het stadspark is pas in de zeventiger jaren van de vorige eeuw ontstaan. Deze reikte diep, maar is later opgevuld met (vervuild) slib.

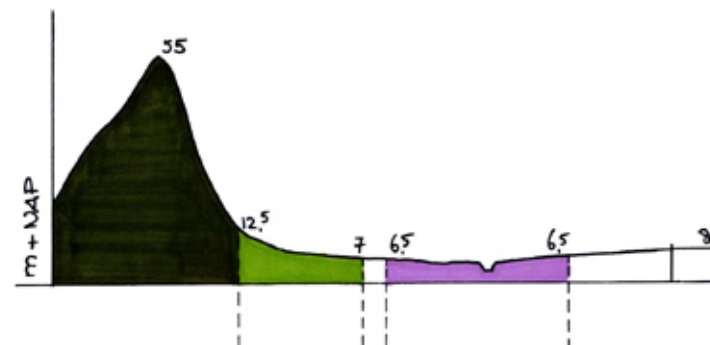
In Veenendaal is sprake van een duidelijke geologische gradiënt. Aan de voet van de stuwwal ligt het zogenaamde gordeldekzand. Deze beslaat het zuidelijk deel van de gemeente. Direct ten noorden hiervan ligt een laagte met veen. Globaal gezien is de Grift hiervan de middellijn. Noordelijker gaat de laagte over in een dekzandvlakte met verspreide opduikingen van de stuwwal en dekzandruggen. De steilste overgangen liggen in het centrum zoals bij de begraafplaats Munnikenhof en de Duivenweide. De figuur toont de verspreiding van de diverse geomorfologische eenheden.

Bodem

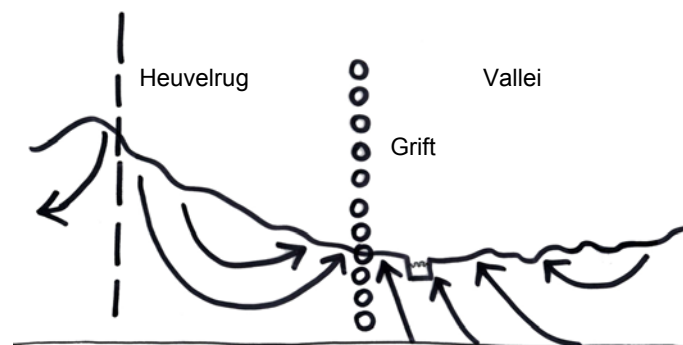
De geologische gradiënt van zuidwest naar noordoost is nog verder versterkt door verschillen in bodemvorming en hydrologie. De zandbodem van stuwwal en puinkegel is grind- en leemhoudend. In de afgelopen 100 eeuwen is hier onder het oerbos, later de hei en recent opnieuw (naald)bos een *holtpodzolgrond* ontstaan. De inspoelingshorizont van deze bruine bosgronden heeft een moderhumus(vorm).

Het dekzand van de gordel is leem- en mineraalarmer. De humusvorm is amorf ('smerig'). De bodem van de (voormalige) vochtige hei betreft *veldpodzolgronden*. De droge humuspodzolen (gwt VII) zijn *haarpodzolgronden*. De bovengrond ('bouwvoor') van de oude ontginningen van de Middelbuurt en Dijkstraat is aangerijkt. De hierdoor ontstane eerdlaag is dunner dan 50 cm. Het betreft daarom *laarpodzolgronden*.

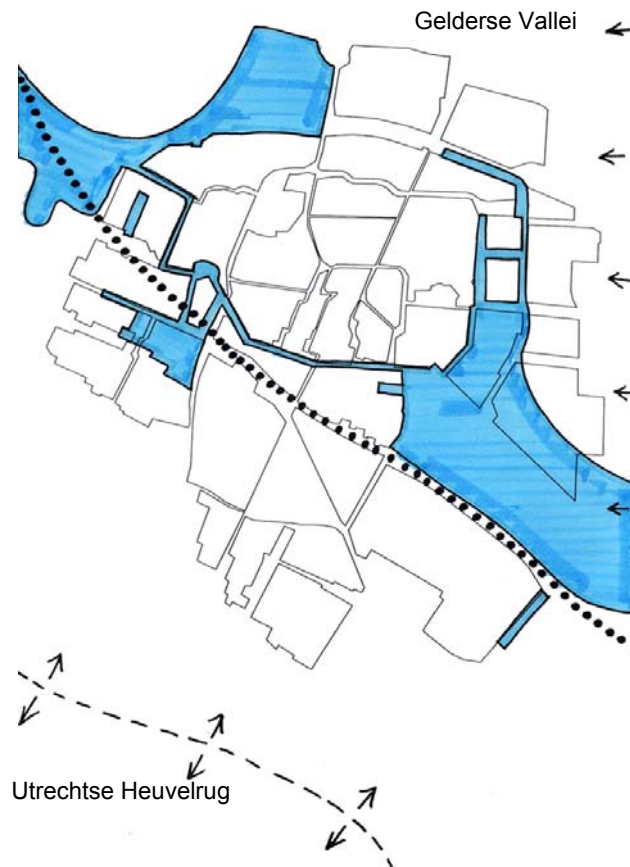
Bij de oude nederzettingen (de Haspel, de Melm, Boveneinde, de Klomp) op de hogere zandgronden (stuwwalkop, dekzandrug) hebben zich door eeuwenlange plaggenbemesting *zwarte enkeerdgronden* ontwikkeld. De

Hoogteverschillen per landschapstypen

De twee grondwatersystemen van Veenendaal

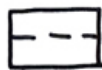
Hydrologie

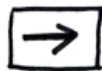
Kwelgebied

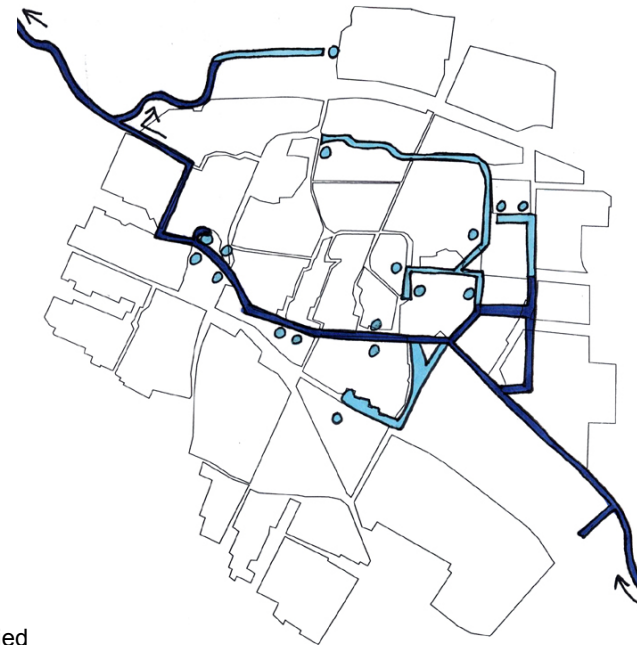
Systeemgrens

Waterscheiding

Stroomrichting

Knelpunten Waterhuishouding

Inlaat Rijnwater

Overstort gemengd stelsel
met water afstroomwaarts

humushoudende bovengrond ('bouwvoor') hiervan is meer dan 50 cm dik.

De bodem van de stuifzandgebieden (de doolhof e.o.) is nog jong. Er is nog nauwelijks humusophoping en -uitspoeling. Het betreft *duinvaaggronden*.

In de laagste delen aan de voet van de stuwwal is veen ontstaan. Deze is soms weggehaald ('verveend') zoals in de Hellen, soms ontgonnen zoals aan de oostkant van de Rauwveldse weg. Door ontwatering en daaropvolgende veraarding betreft het bodemtype een *madeveengrond*. Bij het bouwrijp maken van de achtereenvolgende stadsuitbreidingen zijn deze bodems begraven, onthoofd en/ of gemengd. Oorspronkelijke bodems worden alleen nog aangetroffen in het schaarse buitengebied en in groenstroken.

In het binnenstedelijk gebied van Veenendaal is het oorspronkelijk bodemprofiel op slechts enkele plaatsen bewaard gebleven. Dit betreft vooral bos- en houtwalrestanten in het openbaar groen.

Water

Hydrologisch gezien behoort het grondgebied van de gemeente Veenendaal tot twee systemen: die van de Veluwe en die van de Utrechtse heuvelrug. Beide systemen reiken tot meer dan 200 m diep. De grens ligt ter hoogte van de Grift. De voeding van beide systemen in het inrijgebied (hogere zandgronden) bedraagt ca. 200 mm/jaar. De effectieve neerslag is groter, ca. 300 mm/jaar. Een belangrijk deel wordt echter weggevangen door de pompstations. De onttrekking van omliggende pompstations (Leersum, Rhenen, Veenendaal, Woudenberg) bedraagt ca. 8 miljoen m³/jaar. Door de grondwateronttrekking ² maar ook door verstedelijking en landinrichting is de kwel(flux) danig verminderd³. Deze bedraagt nu tussen 2 en 2,5 mm/dag⁴ in Ruissenveen en het Meeuwenkampje. De kwel in de Hellen bedraagt gemiddeld minder dan 1 mm/ dag.

² Grondwaterkaart van Nederland, kaartbladen 32 Oost en 39 Oost, 1985 en 1977; TNO/DGW, Delft.

³ Grondwaterstromingsstelsels in Nederland, 1989; Min. LNV, Den Haag.

⁴ Gerritsen, M.L., 1994: Hydrologisch onderzoek Kromme Rijn; provincie Utrecht.

De verstedelijking van Veenendaal heeft grote gevolgen voor de hydrologie van het gebied⁵. De verdrogingsproblematiek is groot⁶. In een stenig milieu wordt het hemelwater versneld afgevoerd. De infiltratie is minimaal. Verder is de ontwatering meestal verbeterd t.o.v. de landbouwsituatie door meer oppervlaktewater (meer slootlengte), peilverlaging en drainage. Veel grondwater wordt ook weggevangen t.b.v. drinkwaterwinning, bronbemaling e.d.. Op veel plekken is daarom alleen maar spraken van potentiële kwel (zie figuur). In de natte natuurgebieden aan de stadsranden is de kwel aan het maaiveld minder geworden⁷. Hierdoor neemt de neerslaginvloed toe en verzuurt de kragge⁸. In het stedelijk gebied is actuele kwel alleen waarneembaar aan de oevers van watergangen in de wijken Schepenbuurt, Componistenbuurt, Vogelbuurt, Engelenburg, Dragonder-Zuid, sportpark Panhuis, Stadspark e.d. en wel in de vorm van bacterievlies en roest.

Veenendaal heeft veel water. De afvoer vindt plaats onder vrij verval. Het peil wordt bepaald door de onderkant van de duiker aan de afvoerszijde; een enkele keer door een (vaste) stuw. Alle stadswateren monden uit in de Grift meestal via een duiker. Alleen de Grift heeft een zomer- en winterpeil: respectievelijk 4.4 en 4.0 m +NAP. In de Grift of Valleikanaal wordt in de zomer Rijnwater ingelaten. Hiermee worden de sloten in het Binnenveld op peil gehouden. De waterkwaliteit van het Valleikanaal is slecht; die van de Zijdwetering nog slechter⁹. De kwaliteit van het stadswater is nogal wisselend. Veel water is (nog) belast met overstorten van een gemengd stelsel (zie figuur)¹⁰. Het voedingsstofgehalte (N, P, K, S) is daarom hoog, het zuurstofgehalte en doorzicht gering. Het water op de flank van de Utrechtse heuvelrug (Petenbos en Hondzenelleboog) is

⁵ Meulen, K. van der en S. van der Schaff, 1989: De invloed van de aanleg van een nieuwe industriewijk in Veenendaal op de hydrologie van de Hel en de Blauwe Hel.

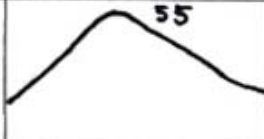
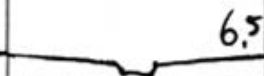
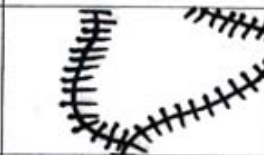
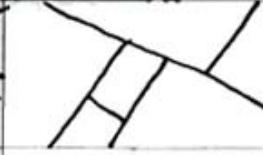
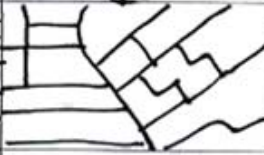
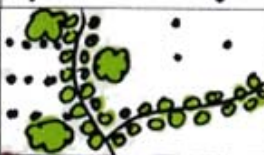
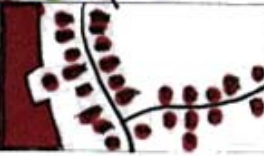
⁶ Plan van aanpak Verdrogingsbestrijding, 1999; provincie Utrecht.

⁷ Molenaar, A., 1987: De hydrologie van een natuurgebied in het zuiden van de Gelderse Vallei; Rijksuniversiteit Utrecht.

⁸ Jong, C. de en A. Streefkerk, 1993: Invloed van kwel en neerslag op de vegetatie van natte schraalgraslanden en trilvenen in de Blauwe Hel bij Veenendaal; Landbouwuniversiteit, Wageningen.

⁹ IWWV, 1995; provincie Utrecht.

¹⁰ Onderzoek stadswater Veenendaal, 2001; waterschap Vallei en Eem, Amersfoort.

	Stuwwal	Helling	Veengebied	Dekzanden
Hoogteligging				
Beslotenheid				
Verkaveling				
Water				
Beplanting				
Bebouwing				

Landschapkenmerken

juist zuur en dystroof. De beste kwaliteit wordt gehaald in water met kwel en zonder overstorten (Componistenbuurt, Vogelbuurt, Schepenbuurt, Compagnie en Compagnie Oost, de Faktorij en de Vendel).

Directe hemelwaterafvoer (vanaf daken en kleine straten) op stadswater komt (nog) weinig voor. In de Componistenbuurt gebeurt dit op bescheiden schaal. Het koper- (en zink)gehalte is hier hoog.

De waterbodem is op een aantal plekken vervuild. Bodems van klasse 3 en 4 komen voor in de Surfplas, een watergang langs de Inductorstraat en een waterpartij aan de Prins Bernardlaan. De andere waterbodems zijn van klasse 1 en 2¹¹.

Landschapsstructuur

In de landschapsstructuur van de omgeving van Veenendaal komt zowel de ligging in meerdere landschapstypen tot uiting als het contrast tussen het buitengebied en het stedelijk gebied. Het hart van het stedelijk gebied kenmerkt zich door het knooppunt van de radiaalsgewijze ligging van de oude linten. De omgeleide Grift verbindt deze linten met het buitengebied. Vervolgens valt de ring van de rondwegen op en de uitwaaiende oost-west ligging van de spoorlijnen en de A12. Deze infrastructuur volgt in grote lijnen de landschappelijke ligging ten opzichte van de stuwwal. Overige patronen sluiten aan bij de plaatselijk voorkomende structuren.

Landschapskenmerken

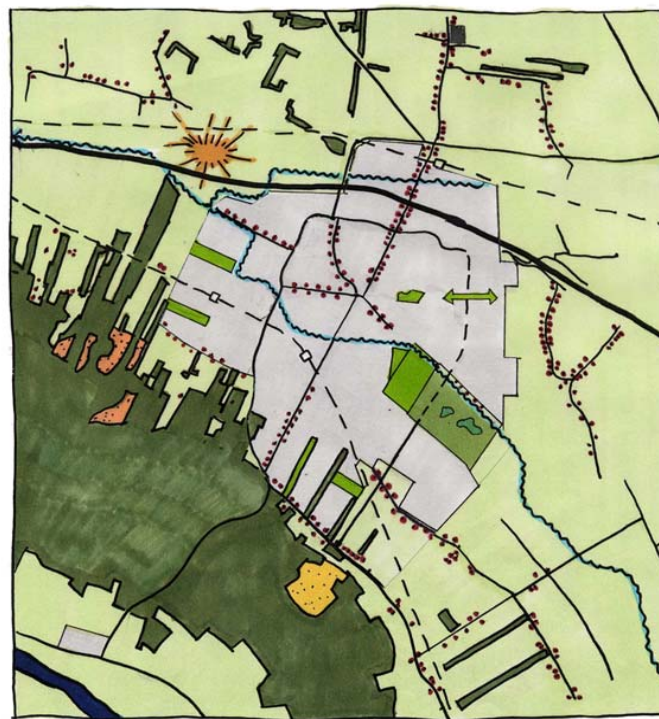
De stuwwal valt op door haar hoge ligging ten opzichte van de omgeving en de beslotenheid van de bebouwing. Het padenpatroon is afwisselend regelmatig en meer onregelmatig. Het is een infiltratiegebied. Bebouwing is afwezig.

De overgang van de stuwwal naar de Gelderse Vallei bestaat uit een helling. Hier zijn de langgerekte bospercelen en lange houtwallen kenmerkend. De verkaveling ligt loodrecht op de helling. Het water infiltreert op de hogere delen en kwelt op in de lagere delen. Beplanting bestaat uit langgerekte bossen, houtwallen en wegbeplantingen. Er ligt verspreid enkele bebouwing in het buitengebied, waaronder ook kasteel Prattenburg en diverse boerderijen.

Het veengebied ligt het laagst. Het gebied was van oorsprong open. De verkaveling is langgerekt en verdraaid als een visgraat met de Grift in het

midden. Door de lage ligging is hier sprake van kwelsituaties. Beplanting is afwezig. Bebouwing concentreert zich langs de Grift.

In de Geldersche Vallei is sprake van een zwak golvend landschap. Het beeld is kleinschalig. Wegen kronkelen door het gebied. De verkaveling is eveneens onregelmatig. Er zijn zowel infiltratie- als kwelgebieden. De beplanting bestaat uit wegbeplanting, kavelgrensbeplanting, bosjes en erfbeplanting. Ook de bebouwing ligt verspreid langs vele wegen.

Landschapsstructuur

¹¹ Baggerplan gemeente Veenendaal, 2001; Arcadis, Deventer.

Topografische kaart, Veenendaal in 1880

2.2 Historische context

Opduikingen in het Veen

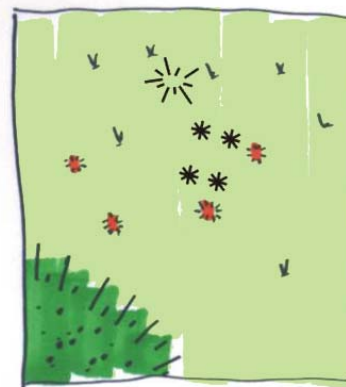
Veenendaal dankt haar naam aan haar ligging en ontstaanswijze. Het veen werd ontgonnen in het dal tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe. Het graven van de Grift halverwege de 15^e eeuw maakte het mogelijk de woeste veenstreek van de Vallei te exploiteren. In het natte gebied waren de woon- en werkomstandigheden zodanig dat bebouwing zeer verspreid voorkwam op de hoger gelegen gedeelten. De eerste bewoners vestigden zich op de natuurlijke verhoging van een lage stuwwal midden in Veenendaal, welke nu de Heuvel genoemd wordt. Kleine zandruggen zijn bepalend geweest voor de situering van de eerste wegen (Nieuwe weg, Vendelse weg / Munnikenweg, Weverij en Kerkewijk). Zie ook het boek van Veenendaal van de Historische Vereniging Oud Veenendaal.

Linten

Van enige geconcentreerde bebouwing is pas sprake nadat de Grift zorgde voor een geregelde afwatering van het gebied. De kruising van de Grift met de weg van Elst naar Renswoude en Lunteren is de basis voor de ontwikkeling van Veenendaal. Langs de Grift en de wegen naar Elst, Renswoude en de Haspel ontwikkelde zich een lintbebouwing. De Nieuwe weg en de Grift vormden het raakvlak tussen twee verkavelingsrichtingen. Ten oosten hiervan was deze oost-west gericht, ten zuiden hiervan loodrecht op de heuvelrug. Aan deze zijde lagen vele houtwallen als kavelscheiding. De Slaperdijk aan de westzijde van Veenendaal is in de 17^e eeuw aangelegd om Utrecht te beschermen tegen overstromingen vanuit de Rijn. Later werd deze dijk onderdeel van de Grebbelinie, die pas net voor de Tweede Wereldoorlog werd voltooid.. Lange tijd hoorde Veenendaal als de Rhenense Venen bij de stad Rhenen. Pas in de Franse tijd, aan het eind van de 18^e eeuw werd Veenendaal een zelfstandige gemeente.

Infrastructuur

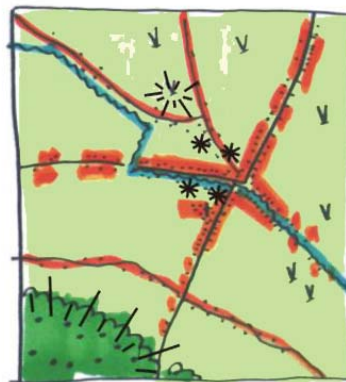
In de tweede helft van de 19^e eeuw ontstond vanuit de huisnijverheid rond het oude centrum de textielindustrie. Later kwam hier op grotere afstand van het centrum de tabaksindustrie bij. In deze tijd werd ook de

1. Opduikingen in het veen

3. Infrastructuur

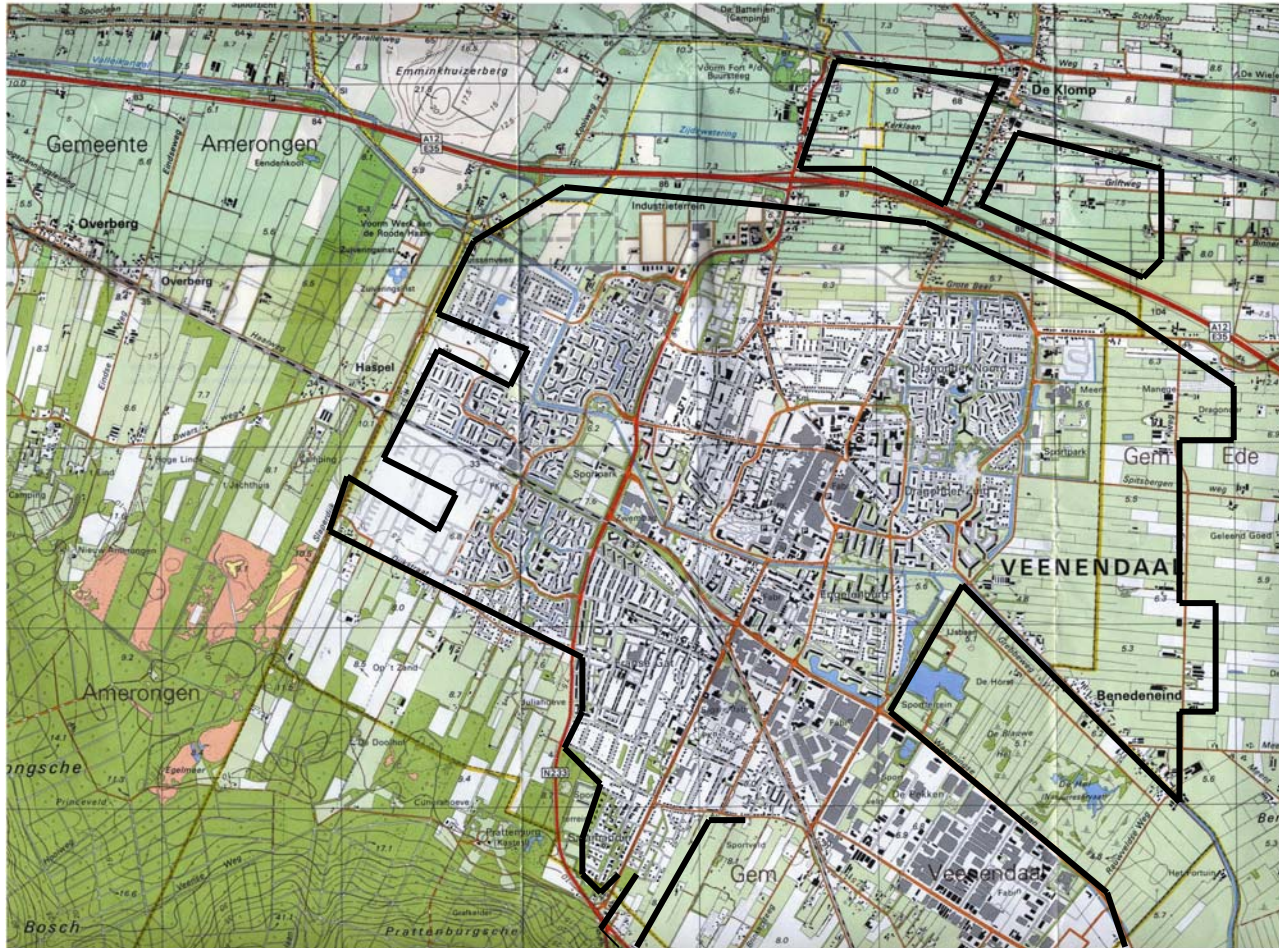

2. Linten

4. Planmatige groei

Historische ontwikkeling

Topografische kaart, Veenendaal 1995 met de planmatige groei van 2001 aangegeven

spoorweg Amersfoort – Kesteren aangelegd. Nu loopt hier de verbinding Utrecht – Rhenen.

Halverwege de 19^e eeuw werd de Grift ter plekke van het centrum verlegd. Het omleidingskanaal zorgde voor een betere afwatering van de Vallei. Begin 20e eeuw werd besloten de oude loop van de Grift in het centrum (Zandstraat, Hoogstraat en Valleistraat) en de Boveneindsche Grift (Prins Bernhardlaan en Stationsstraat) te dempen. Dit was voor Veenendaal een grote ingreep. Nieuwe linten ontstonden ten behoeve van de woningbouw van de werknemers. De aanleg van de autoweg (A12) gaf nieuwe impulsen.

Planmatige groei

Na de tweede wereldoorlog kwam als gevolg van de woningnood de grootschalige ontwikkeling van woon- en werkgebieden op gang. Groenvoorzieningen op wijk- en buurtniveau, maar ook op stedelijk niveau (stadspark, begraafplaatsen en sportparken) zijn onderdeel van de gebouwde structuur. Sommige gebieden (de Hel en de Blauwe Hel) zijn te nat, blijven groen en ontwikkelen zich zelfs tot natuureservaat. Door de toename van het autobezit is de aanleg van een westelijke rondweg noodzakelijk. Opvallend is dat vooral in de nieuwere wijken het water prominent aanwezig is. Momenteel, 2001, is ook de oostelijke rondweg nagenoeg voltooid en is de stad bijna maximaal gegroeid tot aan de gemeente grens.

Stedelijke vernieuwing

Nieuwe milieuhygiënische inzichten leidden tot verplaatsing van bedrijven uit het centrum en de woongebieden. De opengevallen plaatsen worden opgevuld met nieuwe functies. Oud en nieuw wordt gemengd. In het centrum worden straten afgesloten voor autoverkeer en omgevormd tot voetgangersgebieden. De beschikbare ruimte wordt intensiever gebruikt door ondergrondse parkeervoorzieningen en hogere bouwhoogten. De vernieuwing van de stad is een voortgaand proces.

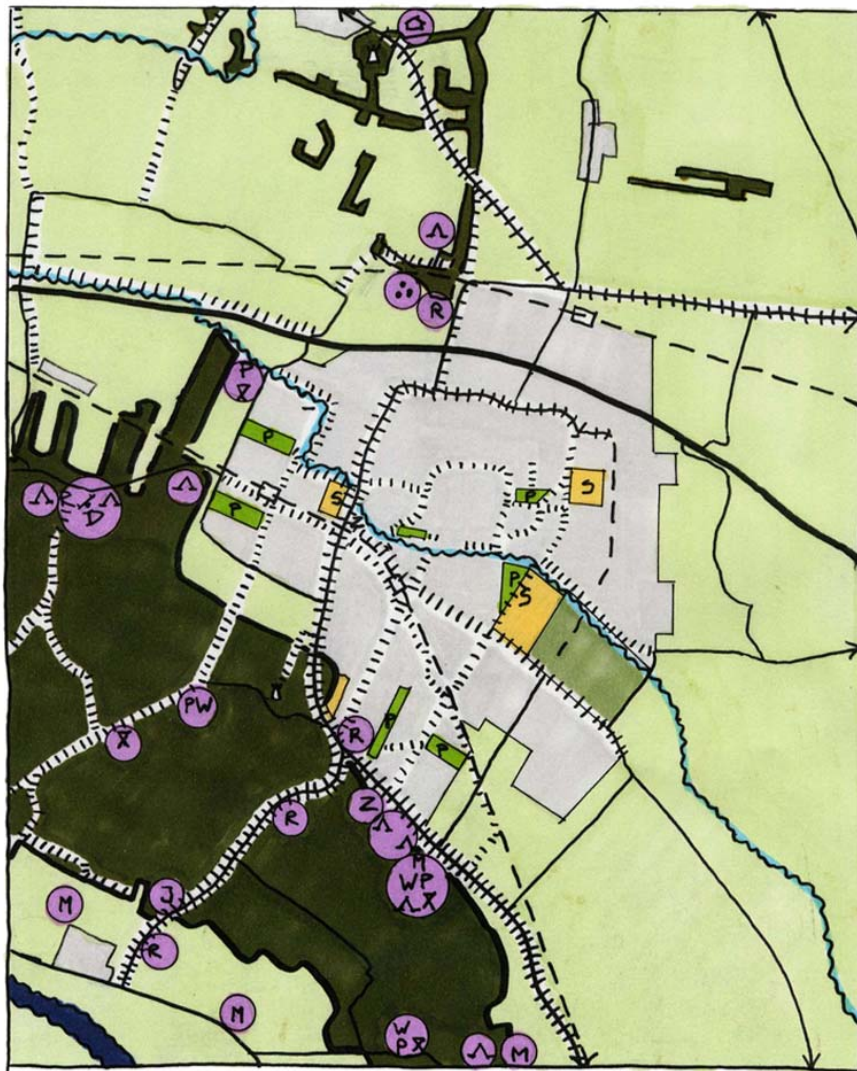
Historische patronen en elementen

Van de historische patronen en elementen zijn nog enkele zeer opvallend in het stedelijk weefsel aanwezig. De hogere plaatsen 'terpen' aan de westzijde van het centrum worden geaccentueerd door opvallende bebouwing, zoals de N.H. kerk en twee molens. Zij zijn daardoor markante elementen en oriëntatiepunten in het centrum.

De linten en de Grift zijn nog steeds belangrijke lineaire structuurelementen binnen het stedelijk gebied. De linten ontsluiten daarbij het centrum. De herkenbaarheid en beeldkwaliteit kunnen echter worden verbeterd.

Historische bebouwing ligt in het stedelijk gebied vooral geconcentreerd langs de oude linten zoals Kerkewijk, Nieuwe weg, Verlaat, Munnikenweg en in het buitengebied langs oude wegen zoals de Dwarsweg ten westen van de Slaperdijk, de Cuneraweg (omgeving Prattenburg, maar ook richting Rhenen) en de Nieuweweg Noord.

De oorspronkelijke kavelrichting is met name direct ten westen van het centrum in 't Hoorntje en in Veenendaal-Zuid (Het Franse Gat en Petenbos) nog zeer goed herkenbaar.

	Stedelijk gebied		Park
	Bosgebied		Sportpark
	Agrarisch gebied		Recreatieve route
	Recreatieve voorziening		
	Camping		Dagrecreatieterrein
	Fort/ ruine		Speelterrein
	Restaurant		Startpunt wandelroute
	Parkeerplaats		Manege
	Picknickplaats		Zwembad

Recreatieve functies

- groot aantal dagrecreatieve voorzieningen en campings op de stuwwal
- Noord-Veenendaal heeft aansluiting op de Gelderse Vallei
- fietspaden in buiten- en stedelijk gebied
- in het binnenveld veel recreatief medegebruik

2.3 Recreatieve context

Veenendaal is gelegen in een omgeving met diverse recreatieve waarden. De recreatiemogelijkheden zijn veelal gerelateerd aan de landschapstypen. De beboste stuwwal herbergt een groot aantal voorzieningen voor verblijfsrecreatie, met name campings. Daarnaast zijn ook veel dagrecreatieve voorzieningen in de bosrand aanwezig, zoals een zwembad, maneges, restaurants, speelplaatsen, etc. De bossen zelf lenen zich voor wandelen, fietsen, paardrijden en mountainbiken. Het ruim 350 ha grote landgoed Prattenburg vormt met het kasteel en de bijbehorende bebouwing een bijzonder element in het bosgebied. Het landgoed is voor een groot deel opengesteld voor publiek.

Het noorden van Veenendaal heeft aansluiting op de Gelderse Vallei. Het kleinschalige landschap met de vele kleine dorpen nodigt uit tot wandelen en fietsen.

Het Binnenveld, ten oosten van Veenendaal heeft een meer open karakter. Ook hier is sprake van veel recreatief medegebruik in de vorm van wandelen, fietsen en vissen.

Vanuit het stedelijk gebied zijn de verbindingen met het buitengebied matig tot redelijk. Vanuit de zuidelijk gelegen wijken Salamander en Petenbos zijn er enkele toegangswegen tot de bossen. Ook vanuit de wijk West is er slechts een enkel fietspad naar de bossen en het aantrekkelijke overgangsgebied met het coulissenlandschap ten zuiden van de Dijkstraat.

In noordelijke richting zijn de woonwijken met het buitengebied verbonden via de rondweg West en de Stationsstraat - Veenendaalseweg. De snelweg en de bedrijventerreinen en in mindere mate de spoorlijn vormen hier barrières tussen de woongebieden en het buitengebied van de Gelderse Vallei.

Ook in oostelijke richting zijn de verbindingen met het Binnenveld beperkt. Dit komt enerzijds door de ligging van de rondweg Oost, de bedrijventerreinen Ambacht en Nijverkamp en de natuurgebieden, anderzijds door het feit dat er weinig oost-west gerichte wegen zijn, die vanuit het Binnenveld richting het stedelijk gebied lopen.

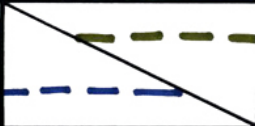
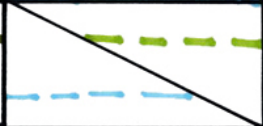
Een belangrijke conclusie is dat het buitengebied voorziet in een grote behoefte van recreatief medegebruik. Het is belangrijk de recreatieve verbindingen voor langzaam verkeer tussen het stedelijke gebied en het buitengebied te optimaliseren, zowel qua aantal en ligging, als qua inrichting van de routes zelf. Hierbij dient wel rekening te worden gehouden met aanwezige natuurwaarden en mogelijke verstoring hiervan door een te intensief recreatief gebruik. In het thema fietsroutes wordt hier nader op ingegaan.

Binnenstedelijke natuurwaarden

* Parels in het buitengebied

		milieukwaliteit	
nat	droog	+	-
	ruimte	+	-
			
			

2.4 Ecologische context

De (oorspronkelijke) natuur van Veenendaal betreft die van het pleistocene zand en wel die langs een sterke gradiënt van droog en mineraalarm naar nat en mineraalrijk (t.g.v. opwellend grondwater). Deze abiotische structuur is door de verstedelijking danig vertroebeld (zie hierboven). In het buitengebied resteren nog enkele parels. De Hellen en het Meeuwenkampje vallen onder de Natuurbeschermingswet en vertegenwoordigen de hoog gekwalificeerde natte natuur. Het landgoed Prattenburg valt onder de Natuurschoonwet en is een representant van de droge natuur in prima forma, sterk beïnvloed door de aanplant van monoculturen. Prattenburg ligt in hoofdzaak buiten de grenzen van Veenendaal, maar is als geen ander een Veenendaals gebruiksbos. In het stedelijk gebied zijn het milieu of de omvang van het groen veelal onvoldoende voor fundamenteel ecologische ontwikkelingen. De levensgemeenschappen zijn daarom niet volledig ontwikkeld. Wel worden er vertegenwoordigers aangetroffen. Bij de beoordeling van de natuurwaarde zijn deze in verschillende kwaliteitsklassen gedeeld. De een is kenmerkend voor een schoon milieu, de ander voor veel ruimte. Nevenstaand schema geeft hiervan een overzicht.

De aanwezigheid van de verschillende soorten is vooral gebaseerd op informatie uit het rapport over het ecologisch groenbeheer¹. De verspreiding van de natuurwaarden is gegeven in de figuur op pagina 26.

De droge natuurwaarden concentreren zich in het zuiden aan de stadsrand. In de stedelijke omgeving doven deze snel uit. Het zuidelijke kerngebied heeft zwakke verbindingen met de verspreide droge natuurwaarden in het westen zoals op de begraafplaats Munnikenhof en het fort aan de Buurtsteeg. De natte natuurwaarden concentreren zich in het noorden en oosten. Ook hier zijn de verbindingen met de verspreide natte natuur slecht. Er is weinig samenhang. De goed ontwikkelde gemeenschappen (+/+) komen alleen in het buitengebied voor.

Visie

Bij de voorstellen voor een nieuwe ecologische structuur is een aantal uitgangspunten gehanteerd. Deze betreffen natuurtipe, milieukwaliteit, ruimte, samenhang en dynamiek en worden hieronder toegelicht.

¹ Koster, A., 2000: Ecologisch groenbeheer in Veenendaal rond het jaar 2000; Alterra, Wageningen.

Natuurtipe

Er is in Veenendaal al ruim 10 jaar aandacht voor de ecologische aspecten van het groen². Deze uit zich vooral in aandacht voor het beheer. Inmiddels zijn op vele plekken in het stedelijk groen natuurwaarden tot ontwikkeling gekomen. Op andere plekken vallen de resultaten ondanks de inspanningen tegen. Dit plan richt zich vooral op de hoofdstructuur. De verspreiding van de natuurwaarden vertoont een duidelijke lijn. Deze volgt het abiotisch patroon. De droge natuurwaarden manifesteren zich vooral in het zuiden en westen, de natte vooral in het oosten en noorden. Deze tweedeling stuurt het ecologisch doel. In het zuiden en oosten moet het (extensieve) groen afgeleid zijn van droge natuurtypen als bos, heide, schraalgrasland en in het noorden en oosten van natte natuurtypen als broekbos, wilgenstruweel, riet, zeggenmoeras, open water. In de figuur op pagina 28 is de precieze scheiding tussen beide natuurdoelcomplexen aangegeven.

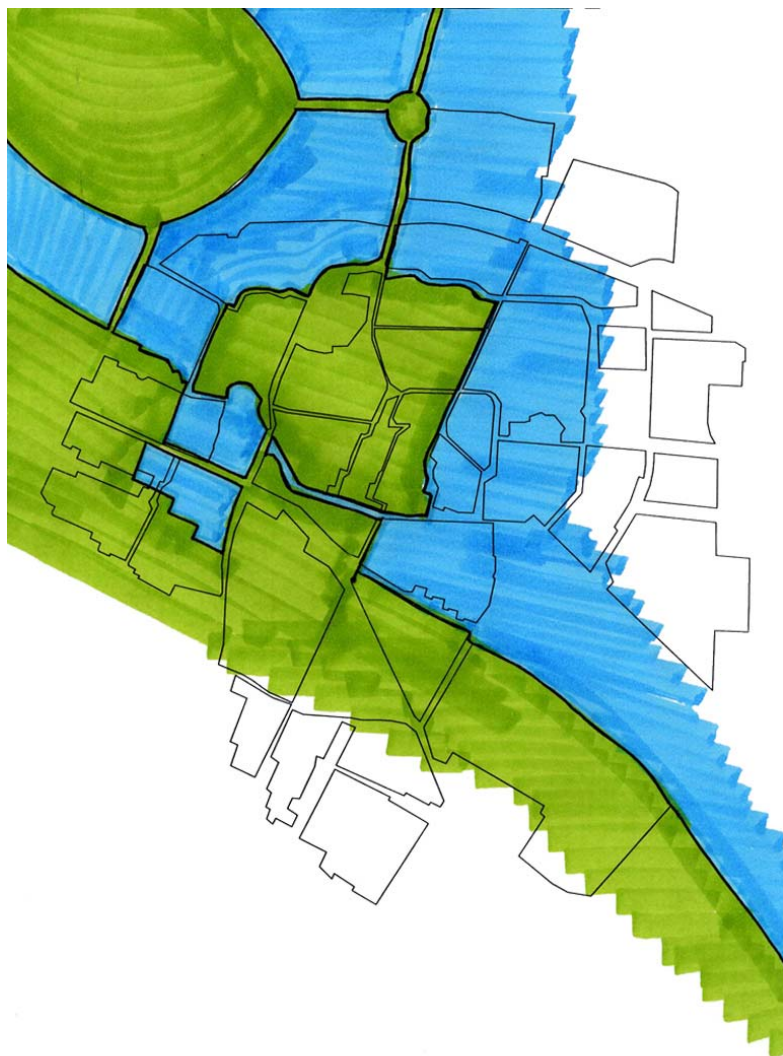
Milieukwaliteit

Een tweede uitgangspunt betreft de milieukwaliteit van het groen. Deze kan verbeterd worden. Planten en dieren hebben te lijden van vermeting, verstoring, verzuring, verdroging et cetera. Deze problematiek hangt natuurlijk samen met het stedelijk gebruik en is daarmee inherent aan een stedelijk milieu. Er valt echter nog veel te verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn: sanering overstortsituaties en vervuilde waterbodems, zonering hondenuitlaat en recreatief gebruik, afkoppeling (schoon) hemelwater, extensivering veebezetting (inclusief eenden, ganzen, karpers e.d.).

Dimensionering

Ruimte is vaak een probleem. De natuurlijke kwaliteiten van het groen zijn dikwijls onvolledig ontwikkeld, omdat de betreffende plek onvoldoende ruimte biedt aan (grotere) dieren en planten of omdat de negatieve randinvloeden te groot zijn. Ecologisch gezien is het beter te kiezen voor robuust groen dan voor groen volop verspreid maar steeds smal/ klein.

² Notitie Ecologisch Beheer, 1993; gemeente Veenendaal.

Gebiedsvisie ecologie

Droge natuurdoeltypen:
bos, hei, schraal grasland

Natte natuurdoeltypen:
water, moeras, schraal grasland, broekbos

	DROOG	NAT
milieu + en ruimte +	vos, rosse vleermuis, grootoorvleermuis, hermelijn, bosmuis buizerd, zwarte mees, spotvogel, ransuil eikvaren, dubbeloof, gewone salomonszegel	waterspitsmuis, aardmuis boomvalk, wielewaal, nachtegaal, blauwborst ringslang, heikikker koevinkje, grote parelmoervlinder, oranjetipje, hooibeestje, moerassprinkhaan grote keverorchis, moerasvaren, koningsvaren, reuzenzwenkgras, gagel, aalbes, groot springzaad, moeraskartelblad, moerasviooltje , waterdrieblad, duizendknoopfonteinkruid, waterviolier, spaanse ruiter, pluimzegge, ronde zegge, draadzegge
milieu + en ruimte -	wezel, rosse woelmuis, dwergmuis patrijs, grasmus, braamsluiper, rugstreeppad kleine ijsvogelvlinder, resedamaskerbij, negertje, adelaarsvaren, gewone kamperfoelie, brem , struikhei, wilde reseda, vogelpootje, zandmuur, zeepkruid, zandblauwtje, akkerandoorn	fuut, grasmus groene kikker rietvoorn, snoek, geelgerande watertor, groene glazenmaker, lantaarntje, roodoogjuffer paardenbijter rietorchis, waterkruid, wateraardbei, krabbenscheer, dotterbloem , echte koekoeksbloem, grote ratelaar, moeraslathyrus, ijle zegge, grote bosbies
milieu - en ruimte +	egel, eekhoorn , dwergvleermuis, laatvlieger, bosuil, appelvink, grauwe vliegenvanger boomklever	kleine karekiet , bosrietzanger karper, blankvoorn, aal poelruit, gele lis, valeriaan, grauwe wilg, riet
milieu - en ruimte -	zandbijen, bruin zandoogje , kleine vuurvlieder, argusvlinder, zwartsprietdikkopje, icarusblauwtje, ratelaar boerenwormkruid, jacobskruid, knoopkruid, voederwikke, gewoon biggekruid, SintJanskruid, ruige klapproos, korenbloem, akkerviooltje, heggerank	slobkousbij , pinksterbloem, moerasspirea, grote wederik, kattenstaart, moerasrolklaver

Natuurdoeltypen in droog en nat milieu

Kaasjeskruid – Groene lob Hondzenelleboog

Kruiskruid, Kaasjeskruid en Kattestaart – Hermelijnlaan Petenbos

Echte koekoeksbloem en rietorchis in de natuurtuin – Groene lob Ruisseveen

Streefbeeld ecologische structuur

Droge habitatmodellen

Varen

Milieu

+

Dimensie

+

Brem

+

--

Eekhoorn

--

+

Zandoogje

--

--

Natte habitatmodellen

Milieu

Dimensie

Moerasviooltje

+

+

Dotterbloem

+

--

Kleine karekiet

--

+

Slobkousbij

--

--

Verbindingsfuncties modellen

Kamsalamander

Winde

Samenhang

Tenslotte is het belangrijk dat het groen niet geïsoleerd is, maar met ander groen in verbinding staat. Elke soort stelt zijn eigen eisen ten aanzien van een goede verbinding. In zijn algemeenheid geldt dat de ecologische verbindingszone voldoende dekking moet bieden middels een gesloten kruid- en struiklaag, niet onderbroken mag worden door natte en droge infrastructuur en bij voorkeur zowel droge als natte ecotypen herbergt.

Dynamiek

De natuurkwaliteit van het groen wordt ook beïnvloed door de ouderdom van de betreffende beplanting. Een ongestoorde ontwikkeling staat borg voor een hoge biodiversiteit. Deze factor (pionier- versus climaxvegetatie) is niet specifiek meegenomen, omdat de meeste planten en dieren in een stedelijke omgeving zijn aangepast aan een dynamisch milieu. Het betreft hier vooral jonge levensgemeenschappen.

Ecologische structuur

Bij het opstellen van de ecologische structuur is er voor gekozen deze te presenteren in de vorm van streefbeelden. De verschillende streefbeelden worden onderscheiden op grond van (haalbare) milieukwaliteit (goed of minder goed), beschikbare ruimte (breed of smal), natuurstype (droog of nat) en ecologische functie (habitat of corridor). De ecologische structuur is dan de ruimtelijke verspreiding van deze modellen, waarbij gepoogd is deze in een zekere samenhang op te stellen. De figuur op pagina 30 is hiervan de resultante. De verschillende modellen worden hierna besproken. De natuurvriendelijke maatregelen worden verder in het rapport bij de bespreking van de hoofdgroenstructuur en de wijken toegelicht.

Natuurlijk groen in wegbermen – hier langs Rondweg-West.

Natuurontwikkeling langs de oever van de Grift.

Adelaarsvaren

Bron: drs. E.J Weeda en Ch., R., T. Westra, 1985

Model varen (+, +)*Doel*

Dit model staat voor het boscossysteem van de Utrechtse Heuvelrug en de kleine bosclementen in de Vallei en het stedelijk gebied van Veenendaal, die hiermee verbonden zijn. Het doel is de samenhang en de milieukwaliteit van een aantal losse elementen in het zuiden en westen van de stad te verbeteren. Deze worden dan weer leefgebied van een aantal kritische soorten. Op die manier wordt het bos de stad binnengehaald.

Samenstelling

Het natuurtipe betreft steeds gesloten houtachtige vegetatie met een spontane struik- en kruidlaag: houtwal, struweel, hakhout, middenbos, natuurbos. De minimale breedte van de lijnvormige elementen is 5 m. De minimale oppervlakte van de vlakvormige elementen is voor struweel 1 are, voor hakhout 1 are, voor middenbos 5 are en voor natuurbos 50 are. Het vegetatietipe betreft Berken-Zomereikenbos en Wintereiken-Beukenbos.

De doelsoorten zijn buizerd, zwarte mees, spotvogel, eekhoorn, rosse vleermuis, grootoorvleermuis, hermelijn, bosmuis, eikvaren, dubbeloof, adelaarsvaren, gewone salomonszegel

Verspreiding

Het kerngebied is het bos van Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug i.o.. In de omgeving van Veenendaal betreft dat de boswachterij Amerongse berg (SBB), landgoed Prattenburg, landgoed de Dikkenberg en enkele kleinere particuliere bospercelen (de Doolhof e.o. en het Schupse bos). Ten tweede betreft het de perceelrandbeplanting en verspreide bosjes van het gebied ten zuiden van de Dijkstraat. In de derde plaats de houtachtige vegetatie langs de Slaperdijk (SBB), de spoorlijnen Utrecht – Rhenen en Utrecht – Arnhem en de voormalige fortificaties van de Grebbelinie (SBB). Tenslotte omvat dit model een aantal bosrestanten in de inprikkers Hondzenelleboog en Ruisseveen, rond het sportpark Salamander en in de wijk Petenbos (Brinkersteeg, Koesteeg).

Bedreigingen

Op het grondgebied van de gemeente Veenendaal is de belangrijkste bedreiging de voortgaande uitkleding van oorspronkelijk bos. De bomen blijven weliswaar staan, de oorspronkelijke kruid- en struiklaag

verdwijnen. Deze worden begraasd (met siervee) of verhard (ten behoeve van wandelaars en fietsers).

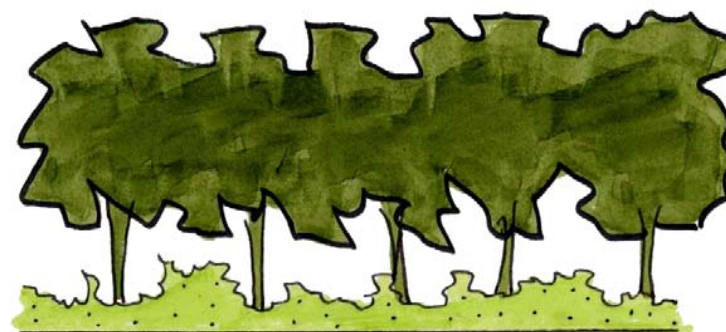
Andere bedreigingen betreffen versterking, betreding, vermeting (met hondenpoep) en verzuring (in het Dijkstraatgebied).

Maatregelen

De speerpunten van dit model zijn beide inprikkers. Het streven is aan de westkant, het extensieve deel van beide parken, meer ruimte te reserveren voor bos. De bestaande bosjes worden met elkaar verbonden middels een doorlopende singelbeplanting van tenminste 5 m breed. Hiertoe wordt een deel van de waterpartij gedempt. De verbinding wordt over particulier terrein doorgetrokken naar de Slaperdijk.

Een andere maatregel betreft de bescherming van de particuliere bospercelen in het bestemmingsplan. Het moet onmogelijk worden gemaakt deze om te vormen tot hobbyboerderij, siertuin of gazon. Naast het kappen van bomen, moet ook de omvorming van de struik- en kruidlaag aan een vergunning worden gehouden (bestemmingsplan!).

Tenslotte verdient de houtachtige vegetatie van het Dijkstraatgebied aandacht. Deze hebben nogal te lijden van het intensieve agrarische gebruik van de aanliggende gronden. De milieukwaliteit is gediend met een nieuwe economische drager, die minder input van energie en voedingsstoffen vereist.

min. 5 meter

Brem

Bron: drs. E.J Weeda en Ch., R., T. Westra, 1987

Model brem (+, -)*Doel*

Dit model beslaat de spoordijk taluds en brede bermen, waarlangs verspreid houtachtige beplanting voorkomt. Het is vooral bedoeld als verbindingsszone voor dieren en planten van open, schrale plekken in en aan de rand van het bos.

Samenstelling

Het natuurtype van de corridor betreft open droog schraalgrasland en ruigte; die van de stapstenen struweel, haag of singel.

De breedte van de betreffende spoordijken varieert tussen 10 en 40 m (inclusief spoor).

Het vegetatietype is steeds een overgangsgemeenschap (in tijd of ruimte) zoals het Brummel-verbond en de Wormkruid-associatie.

De doelsoorten zijn rugstreeppad, patrijs, grasmus, braamsluiper, wezel, rosse woelmuis, dwergmuis, kleine ijsvogelvinder, resedamaskerbij, negertje, adelaarsvaren, gewone kamperfoelie, zandblauwtje, brem, struikhei, wilde reseda, vogelpootje, zandmuur en zeepkruid

Verspreiding

De taluds van de spoorlijn Utrecht – Arnhem en Utrecht – Rhenen en de brede bermen van de rondweg.

Bedreigingen

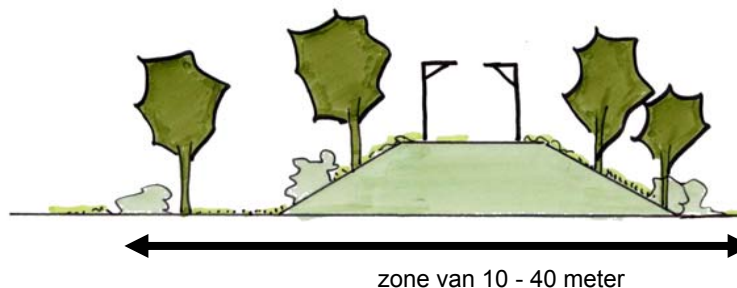
Op het grondgebied van de gemeente Veenendaal is de belangrijkste bedreiging het achterstallig onderhoud aan de houtachtige vegetatie, waardoor deze te dicht en te hoogopgeschoten is.

In het stedelijk gebied staat de bebouwing dicht op het spoor. Voor sommige soorten is de verstoring te groot. De corridor is dan suboptimaal (model zandoogje).

Maatregelen

In overleg met NS wordt de houtachtige vegetatie teruggezet en uitgedund. Het (versnipperd) hout wordt afgevoerd.

Er wordt bij NS tevens aangedrongen op een natuurvriendelijker maaibeheer van de taluds. Dit moet gefaseerd gebeuren (elk jaar een deel), waarbij het maaisel wordt afgevoerd.

Eekhoorn

Bron: R. Lange e.a., 1994

Model eekhoorn (-, +)*Doel*

Dit model staat voor extensief stedelijk groen met houtachtige beplanting. De bomen en struiken zijn vaak niet inheems en altijd aangeplant. Ook de kruidlaag is meestal niet spontaan en bestaat vaak uit gras. Het beheer en het gebruik is extensief, de dimensies groot. Hierdoor maken veel dieren gebruik van dit groen als leefgebied. Het doel is dit groen te beschermen, uit te breiden en meer in samenhang met elkaar te brengen.

Samenstelling

Het natuurtipe betreft open en gesloten houtachtige vegetatie zonder spontane struiklaag: parkbos, natuurtuin, bostuin, boomweide, singel, bosplantsoen. De minimale breedte van de lijnvormige elementen is 5 m. De minimale oppervlakte van de vlakvormige elementen is voor natuurtuin 1 are, voor boomweide 5 are en voor parkbos 10 are.

De vegetatie is niet natuurlijk en dus niet te typeren.

De doelsoorten zijn bosuil, appelvink, grauwe vliegenvanger, boomklever, egel, eekhoorn, dwergvleermuis, laatvlieger, boomblauwtje

Verspreiding

De actuele kernen zijn de villawijk Salamander, Stadspark, begraafplaats Munnikhof en Dragonderpark. Lijnvormige voorbeelden zijn de uitgekilde houtwallen in de wijken Franse Gat, Petenbos, Hondzenelleboog en Rede en de bermen van de A12.

Bedreigingen

De belangrijkste bedreiging is het gebrek aan samenhang. Het Stadspark en de begraafplaats zijn bijna onbereikbaar voor zoogdieren, reptielen, loopkevers e.d.. Na lokale uitsterving is herkolonisatie vanuit de bossen van de Heuvelrug zeer moeilijk. Ook voor standvogels als boomklever en kleine bonte specht is de bereikbaarheid van geïsoleerde bosjes een probleem.

Andere bedreigingen betreffen verstoring, hoewel de meeste soorten die zich in stedelijk groen handhaven, hieraan in meer of mindere mate zijn gewend.

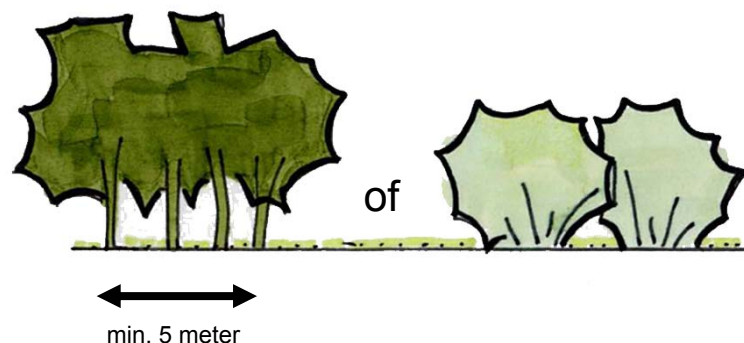
Maatregelen

Het belangrijkste actiepoint is het leggen van verbindingen vanaf de bossen van de Heuvelrug. Dit betekent dat bestaande lijnvormige groenvoorzieningen langs de oude ontginningsas robuuster moeten worden gemaakt. De kroonlaag moet continu zijn. En ook de struiklaag moet worden uitgebreid om zo meer dekking te bieden. Tenslotte dient ook de kruidlaag plaatselijk meer opgaand te worden.

Deze maatregelen betreffen met name Rondweg-west en -oost (Koesteeg), Brinkersteeg en park Petenbos. Ook het landelijk gebied tussen de Slaperdijk en de stadsrand moet een (extensieve) groenfunctie met bomen en struiken krijgen om zo de inpridders van nieuw bloed te kunnen blijven voorzien.

Verder is het van belang dat bij de herinrichting van het Stadspark een deel blijft gereserveerd voor extensief en opgaand groen.

Tenslotte dient het voortbestaan van oude bomen en de standplaats van bomen beter gewaarborgd te worden. Deze moeten geïnventariseerd worden en beschermd (b.v. in het bestemmingsplan).

Zandoogje

Bron: J. Movcha, 1980

Model zandoogje (-, -)*Doel*

Dit model staat voor extensief stedelijk groen met uitsluitend kruidachtige vegetatie. De kruidachtige vegetatie is meestal ingezaaid maar in de loop van de tijd heringenomen door wilde soorten. Het betreft steeds bermen en andere restruimte. Het doel is dit groen ecologisch te beheren en meer in samenhang met elkaar te brengen.

Samenstelling

Het natuurtipe betreft kruidachtige vegetatie met ingezaaide en spontaan gevestigde inheemse soorten: bloemrijke berm, grazige berm, open en grazig spoortalud. De minimale breedte is 3 m. Dit wordt soms niet gehaald.

De vegetatie betreft onvolledig ontwikkelde vormen van de Associatie van Ganzebloem, Wormkruid-associatie, Vogelpootjes-associatie en Glanshaverhooiland.

De doelsoorten zijn boerenwormkruid, jacobskruiskruid, knoopkruid, voederwikke, gewoon biggekruid, Sint-Janskruid, zandblauwtje, ruige klapproos, korenbloem, akkerviooltje, akkerandoorn, zandbijen, bruin zandoogje, kleine vuurvliinder, argusvlinder, zwartspruetdikkopje, icarusblauwtje, ratelaar

Verspreiding

In droge, brede bermen zoals langs de Rondweg-west en de Cuneraweg, de spoorlijnen en plaatselijk in de wijk Rede en het Franse Gat.

Bedreigingen

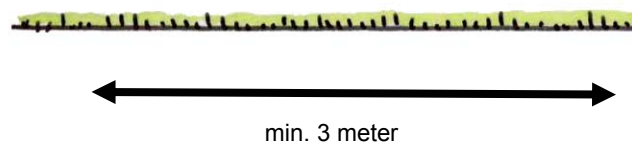
De belangrijkste bedreigingen zijn isolatie en vervuiling. Het verkeer is druk. De bermen zijn smal en moeilijk bereikbaar. Er is inspoeling, -waaiing van olie, zout, lood, PAK 's e.d..

Maatregelen

Als er weinig ruimte is, is het soms beter te kiezen voor alleen grazige vegetatie, dus geen bomen. De betreffende plekken zijn hierboven genoemd en op kaart aangegeven.

Uitbreiding van dit model is denkbaar in de vorm van bloemenweide (=ingezaaide bloemenakker) in de diverse parken. Ook uitbreiding van extensieve begrazing met schapen (bijvoorbeeld in het gerenoveerde

Stadspark) is een goede mogelijkheid om soortenrijke graslanden te ontwikkelen.

Moerasviooltje

Bron: drs. E.J Weeda en Ch., R., T. Westra, 1987

Model moerasviooltje (+, +)

Doel

Dit model staat voor de grootschalige natte natuur gevoed door regionale kwel en schoon regenwater in het buitengebied van Veenendaal. Het betreft steeds een complex van bos, ruigte en grasland. Het doel is de natte natuur in het buitengebied te beschermen, de kwaliteit te verhogen en waar mogelijk uit te breiden ook naar het stedelijk gebied.

Samenstelling

Het natuurtypen betreft broekbos, essenhakhout, wilgenstruweel, moerasruigte en nat schraalgrasland. De minimale oppervlakte van de vlakvormige elementen is voor grasland 1 are, struweel 1 are, voor hakhout 1 are, voor middenbos 5 are en voor natuurbos 50 are.

Het vegetatietypen betreft Elzen-Eikenbos, Elzenbroekbos, Verbond der wilgenbroekstruwelen, Riet-klasse, Verbond der grote zeggen, Kamgrasweide, Moerasspirea-associatie, Dotterbloemhooiland en zelfs Blauwgrasland.

De doelsoorten zijn boomvalk, wielewaal, nachtegaal, blauwborst, waterspitsmuis, aardmuis, ringslang, heikikker, koevinkje, grote parelmoervlinder, oranjetipje, hooibeestje, moerassprinkhaan, grote keverorchis, moerasvaren, koningsvaren, reuzenzwenkgras, aalbes, groot springzaad, moeraskartelblad, moerasviooltje, waterdrieblad, duizendknoopfonteinkruid, waterviolier, spaanse ruiter.

Verspreiding

Actueel alleen goed ontwikkeld in de Hellen en het Meeuwenkampje.

Bedreigingen

De belangrijkste bedreigingen zijn verdroging, vermesting en verzuring. Verdroging wordt mede veroorzaakt door de diepere drooglegging van stedelijke gebied (t.o.v. de oorspronkelijke landbouwgrond), de drinkwaterwinning en de geringe infiltratie van hemelwater. Vermesting en verzuring hangen vooral samen met de omringende landbouwactiviteiten. Gelukkig worden deze ook in de Gelderse Vallei elk jaar minder intensief. De verstedelijking komt hiervoor in de plaats. De Rondweg-oost moet ter hoogte van de Hellen de harde grens tussen stad en land worden. En ook het gebied ten zuiden van het Meeuwenkampje tot aan de snelweg blijft bij voorkeur gevrijwaard van bedrijfsvestiging.

Maatregelen

Bij de herinrichting van het Stadspark liggen er mogelijkheden grootschalige natte natuur de stad binnen te halen. De ecohydrologische potenties langs de Grift worden benut in de vorm van moerasruigte, nat hooiland en wilgenstruweel. Dergelijke mogelijkheden liggen er ook in het Ruisseveen en het Dragonderpark. De (grond)waterkwaliteit is hier goed. Het gaat erom voldoende ruimte te reserveren voor onbetreedbare nattigheid op en vlak onder het maaiveld (plas/dras). Het minimumareaal voor dit model bedraagt ca. 10 are. Als er weinig ruimte is, is het beter te kiezen voor alleen kruidachtige vegetatie, dus geen bomen en struiken (= model dotterbloem).

Dotterbloem

Bron: drs. E.J Weeda en Ch., R., T. Westra, 1987

Model dotterbloem (+, -)

Doel

Dit model staat voor de kleinschalige natte natuur gevoed door regionale kwel en schoon regenwater in het stedelijk gebied van Veenendaal. Het betreft lijnvormige elementen als singels en oevers in het noorden en westen van de stad. Het doel is de natte natuur in het stedelijk gebied te beschermen, de milieukwaliteit te verhogen en waar mogelijk uit te breiden.

Samenstelling

Het natuurtipe betreft plas, oeverruigte, nat hooiland (gemaaide oever), elzensingel. De minimale breedte van het stadswater is 5 m. De oever is flauw (tenminste 1:4) en breed (tenminste 3 m vanaf waterlijn).

Het vegetatietype betreft Riet-klasse, Verbond der grote zeggen, Kamgrasweide, Moerasspirea-associatie, Dotterbloemhooiland en Elzenbroekbos.

De doelsoorten zijn groene kikker, rietvoorn, snoek, geelgerande watertor, groene glazenmaker, lantaarntje, roodoogjuffer, paardenbijter, fuut, grasmus, rietorchis, waterkruiskruid, wateraardbei, krabbenscheer, dotterbloem, echte koekoeksbloem, grote ratelaar, moeraslathyrus, ijle zegge, pluimzegge, gele lis.

Verspreiding

Actueel alleen goed ontwikkeld in de Compagnie, het Stadspark, Ruisseveen (heemtuin, spoorssloot), Dragonderpark.

Bedreigingen

De belangrijkste bedreiging is de overstortsituatie. Het gemengde stelsel wordt langzaam maar zeker gesaneerd door de plaatsing van bergbezinkbakken. Dus deze bedreiging zal minder worden. Andere bedreigingen zijn betreding (vooral door sportvissers), vermesting (door honden, eenden, ganzen en zwanen) en het maaibeheer (te intensief voor en te extensief achter de hekken). Ook isolatie is een probleem. Veel waterpartijen staan alleen via duikers met elkaar in verbinding. Ook stuwen maken migratie van vissen onmogelijk.

Maatregelen

De sanering van de overstortsituatie moet doorgaan. Het hengelen dient gereguleerd te worden (vaste visplekken). Steile oevers met hekken

worden op termijn vervangen door flauwe oevers zonder hekken (Baggerplan, Waterplan). Bij de herinrichting van het Stadspark worden vistrappen aangelegd. De waterpartijen van het stabiel systeem van Dragonder-Oost en Veenendaal-Oost lijken ook geschikt voor dit natuurtipe. In de begroting is nog geen ruimte gemaakt deze onderling te verbinden met ecoduikers.

helling 1 : 4 min. 3 meter

Kleine Karekiet

Bron: L. Jonsson, 1993

Slobkousbij

Bron: drs. E.J Weeda en Ch., R., T. Westra, 1988

Model kleine karekiet (-, +)*Doel*

Dit model staat voor robuuste natte natuur op plekken waar de waterkwaliteit niet is gegarandeerd maar wel redelijk de ruimte is. Het betreft met name de bredere waterpartijen in het noorden en westen van de stad. Het doel is de natte natuur in het stedelijk gebied waar mogelijk uit te breiden.

Samenstelling

Het natuurtype betreft plas, waterriet en wilgenstruweel. De minimale breedte van het stadswater is 10 m. Het natuurtype is gesitueerd op de flauwe oever (tenminste 1:4) of op een eiland (tenminste 1 are)

Het vegetatietype betreft Riet-klasse en Verbond der wilgenbroekstruwelen.

De doelsoorten zijn kleine karekiet, bosrietzanger, waterhoen, meerkoet, bruine kikker, karper, blankvoorn, riet, poelruit, gele lis.

Verspreiding

Actueel alleen goed ontwikkeld langs de Polderweg en de Industrielaan.

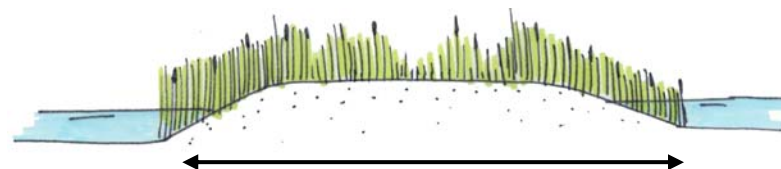
Bedreigingen

De belangrijkste bedreiging is verstoring. In het riet broedende vogels zijn gevoelig voor oeverrecreatie.

Maatregelen

In brede waterpartijen zoals aan de Industrielaan, Componistensingel, in het Surfmeer, Honzenelleboog, Dragonderpark e.d. kunnen plas/dras-eilanden worden aangelegd.

Ook het zogenaamde dynamische systeem van de nieuwbouwwijken Dragonder-Oost en Veenendaal-Oost komen in aanmerking voor dit streefbeeld:

Minimaal 10 X 10 meter

Model slobkousbij (-, -)*Doel*

Dit model staat voor de kleinschalige natte natuur van de smalle oevers langs de stadswateren. Het doel is de kwaliteit hiervan te verbeteren.

Samenstelling

Het natuurtype betreft oeverruigte. De oever is bij voorkeur flauw (tenminste 1:4) en breed (tenminste 3 m vanaf waterlijn).

Het vegetatietype betreft Riet-klasse, Associatie van Moerasspirea en Valeriaan en rompgemeenschap van Haagwinde en Riet.

De doelsoorten zijn slobkousbij, icarusblauwtje, grote wederik, kattenstaart, moerasrolklaver, pinksterbloem

Verspreiding

Actueel bijvoorbeeld langs de Spitsbergerweg, Palmengrft en in het Stadspark. Potentieel langs alle oevers

Bedreigingen

De belangrijkste bedreiging is verruiging door te veel randinvloeden, slecht groenbeheer of vermesting (ganzen, honden).

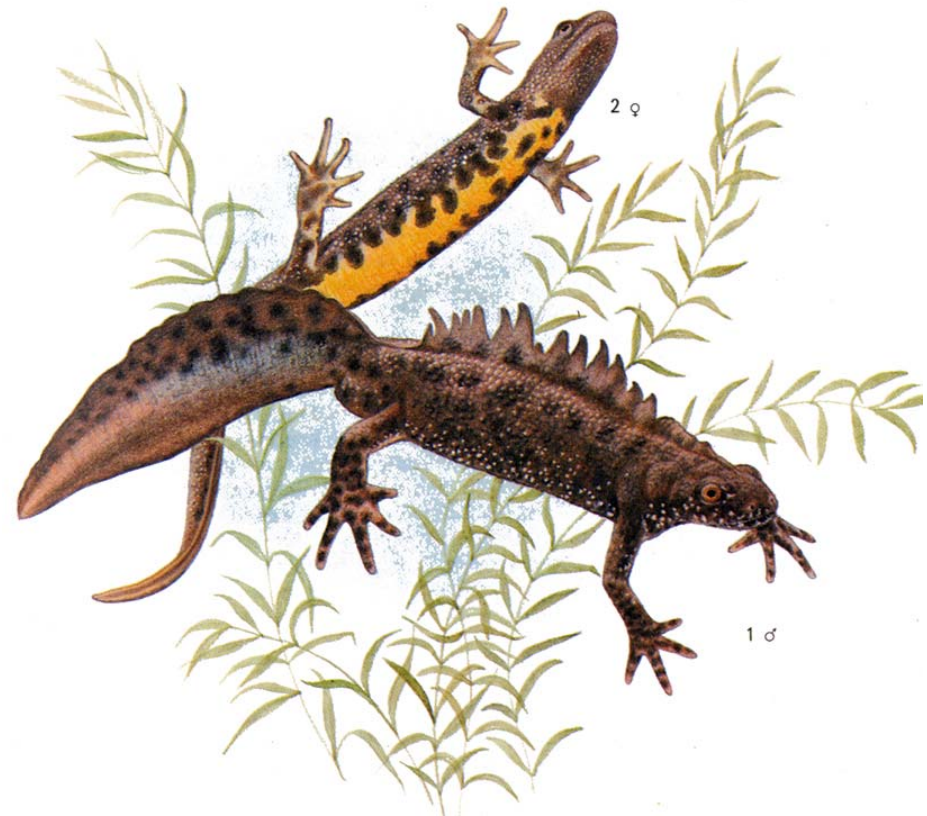
Maatregelen

Het ecologisch beheer van de oevers mag niet te extensief worden. Maaisel moet worden afgevoerd. Verder is het belangrijk dat het ruige deel niet te smal is. Het hekwerk moet hoger op het talud worden geplaatst.

Winde

Bron: H. W. de Nie, 1997

Kamsalamander

Bron: REBO natuurgids, 1992, Zutphen, Amfibien en reptielen

Model winde

Doel

Dit model is bedoeld als corridor en leefgebied van aquatische fauna en oevergebonden, niet-kwetsbare landnatuur. De corridorfunctie is van regionaal belang. Het Valleikanaal is de belangrijkste natte verbinding van de Gelderse Vallei.

Samenstelling

Het natuurtype betreft oeverruigte, elzensingel en laaglandbeek. De oever is bij voorkeur flauw (tenminste 1:4) en breed (tenminste 3 m vanaf waterlijn). Het water is stromend, zuurstofrijk en matig voedselrijk (streefbeeld !).

Het vegetatietype betreft Riet-klasse, Associatie van Moerasspirea en Valeriaan en rompgemeenschap van Haagwinde en Riet, Associatie van Grauwe wilg en Zwarte els, Verbond van Grote watterranonkel.

De doelsoorten zijn alver, riviergrondel, winde, serpeling, lantaarntje, paardenbijter, grote engelwortel

Verspreiding

Grift of Valleikanaal

Bedreigingen

De belangrijkste bedreigingen zijn versnippering (stuwen, duikers, bruggen, wegen, harde beschoeiing) en vermesting (overstorten, inlaat rijwater, diffuse bronnen)

Maatregelen

Denkbare maatregelen op het grondgebied van de gemeente Veenendaal zijn de aanleg van een natuurvriendelijke oever op plekken waar dat mogelijk is (liever kort en breed dan lang en smal), de aanleg van vistrappen (o.a. langs de stuw bij Roode Haan en bij aansluiting op stadswater), de aanleg van een stapsteen bij overhoek Pionier/Rondweg-West in de vorm van een nevengeul of afgesneden beekarm, de sanering van de overstortsituaties (nu nog 8 die direct op de Grift lozen) en de instelling van een hoger winterpeil.

Model kamsalamander

Doel

Dit model is bedoeld als corridor en leefgebied van kwetsbare natte landnatuur. De corridorfunctie is van regionaal belang. De natuurontwikkelingszone tussen Ede en Wageningen verbindt de Hellen met de Kampjes.

Samenstelling

Dit model bestaat uit een corridor met stapstenen, ingebed in een landschapszone. Natte elementen met name poelen zijn essentieel. De landschapszone moet minimaal 250 m breed zijn, de corridor 15 m. De natuurtypen betreffen moerasruigte, wilgenstruweel, vochtig schraalland, elzenbosjes, elzensingel, laaglandbeek, poel e.d.

De vegetatietypen betreffen o.a. Riet-klasse, Associatie van Moerasspirea en Valeriaan, Associatie van Grauwe wilg en Zwarte els, Elzen-Eikenbos, Elzenbroekbos, Verbond der grote zeggen, Kamgrasweide, Dotterbloemhooiland.

De doelsoorten zijn kamsalamander, ringslang, heikikker, steenuil, kleine ijsvogelvlinder, wielewaal, pluimzegge, ijle zegge et cetera (zie model moerasvioletje)

Verspreiding

De natuurontwikkelingszone Ede-Wageningen en de groenzone ISEV-plus

Bedreigingen

De belangrijkste bedreigingen zijn versnippering (stuwen, duikers, bruggen, viaducten, wegen, spoorlijnen, bedrijventerrein) en gebrek aan financiën en/ of politieke wil, die nodig zijn voor realisatie.

Maatregelen

Denkbare maatregelen zijn het instellen van een intergemeentelijk projectteam, de aanstelling van een rentmeester (t.b.v. grondaankoop, subsidieaanvraag e.d.), de voorfinanciering van de grondaankoop, het instellen van een groenfonds et cetera. Deze maatregelen zijn nodig om de realisatie zo goedkoop en zo snel mogelijk van de grond te krijgen.

Ruimtelijke opbouw

- centrum
- woongebieden
- werkgebieden
- grote groene gebieden
- agrarisch gebied
- wegen
- spoorlijnen
- waterlopen

2.5 Stedenbouwkundige context

De ruimtelijke opbouw

In grote lijnen bestaat de ruimtelijke structuur van Veenendaal uit het Centrum, een aantal woongebieden, werkgebieden, agrarisch gebied en natuurgebied. De gebieden worden met elkaar en met andere gebieden verbonden door infrastructuur: wegen en straten voor auto's en langzaam verkeer, spoorlijnen en waterlopen.

Elk element dat de ruimtelijke structuur van de stad bepaalt wordt kort beschreven. Vervolgens komt de rol van het groen aan de orde en de samenhang met andere elementen.

Het Centrum

Het Centrum is het kloppend hart van Veenendaal. Het heeft een verzorgende functie voor de stad en haar omgeving en herbergt een grote diversiteit aan functies als woningen, winkels, bedrijven, culturele en recreatieve voorzieningen en scholen. Hier komen vormen van gestapeld bouwen voor. Het Centrum trekt bezoekers uit de verre omgeving.

Ruimtelijk gezien is het centrum geordend langs een as (Kerkewijk/Hoofdstraat) met de Markt en Scheepjeshof als polen. Het raadhuis ligt enigszins decentraal, maar er zijn enkele verbindingen met de Hoofdstraat gemaakt. De openbare ruimte is overwegend stenig van karakter. Het centrum wordt begrensd door de Binnenring, van waaruit een aantal geconcentreerde parkeerplaatsen bereikbaar is.

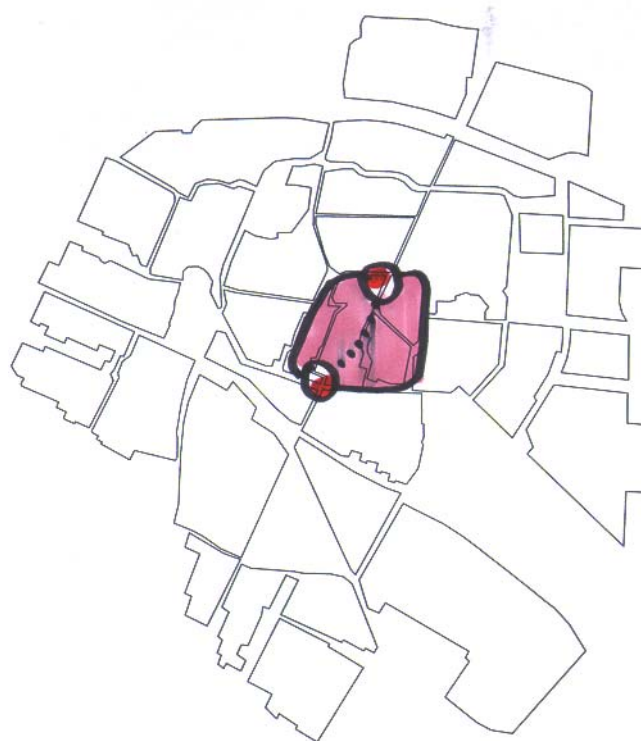
Het groen

Groen is in het centrum beperkt aanwezig. De enige groene plek van formaat is de Duivenweide, die echter versnipperd is door de aanwezigheid van een drietal parkeerclusters op het maaiveld.

Verspreid in het Centrum komen (grote) straatbomen voor. Van onderlinge samenhang tussen de bomen is echter geen sprake.

De woongebieden

De woonwijken van Veenendaal zijn over het algemeen jong. Vooroorlogse woongebieden zijn betrekkelijk weinig aanwezig. Na de oorlog heeft de groei van de stad een grote vlucht genomen, wat

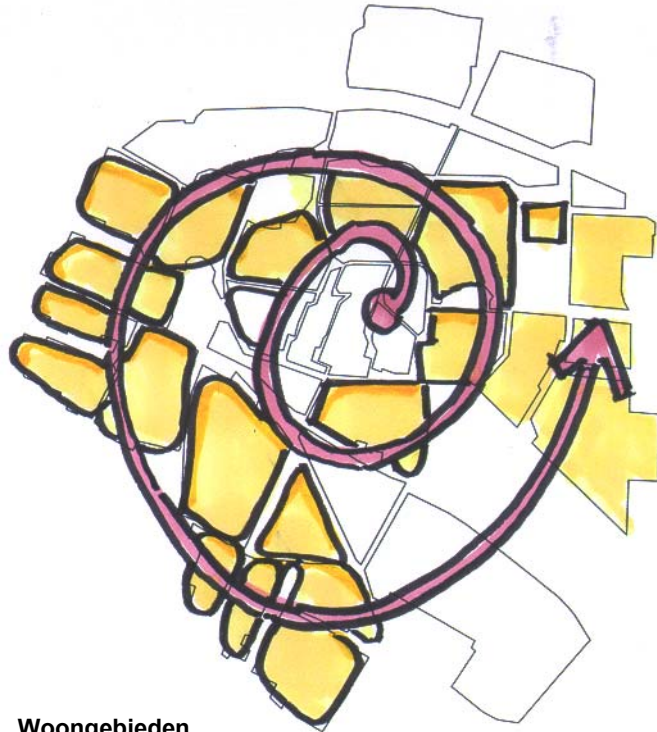
Centrum

Typering:

- verzorgende functie
- markt en scheepjeshof als polen
- hoofdstraat als as
- parkeren vanaf centrumring

Groen:

- groen in winkelstraten
- park Duivenweide
- laanbeplanting

Woongebieden

Typering:

- sterk na-oorlogse groei
- architectonische perioden
- veel gestapelde woningbouw
- herstructurering

Groen:

- groene voortuinen
- tuinstad
- wijk- en buurtgroen
- snippergroen
- inprickers

zichtbaar is aan het hoge aandeel gestapelde woningen in de wijken van de zestiger en de zeventiger jaren. In de meeste gevallen zijn de 'architectonische' perioden goed afleesbaar, hetgeen de verscheidenheid en de diversiteit ten goede komt. Dat draagt bij aan de herkenbaarheid van de wijken als zelfstandige ruimtelijke eenheid.

In de oudere wijken, met van oudsher een sterke menging van wonen en werken, heeft de oude werkfunctie veelal plaatsgemaakt voor wonen. Daar is sprake van een 'mozaïek' van architectuur.

Het groen

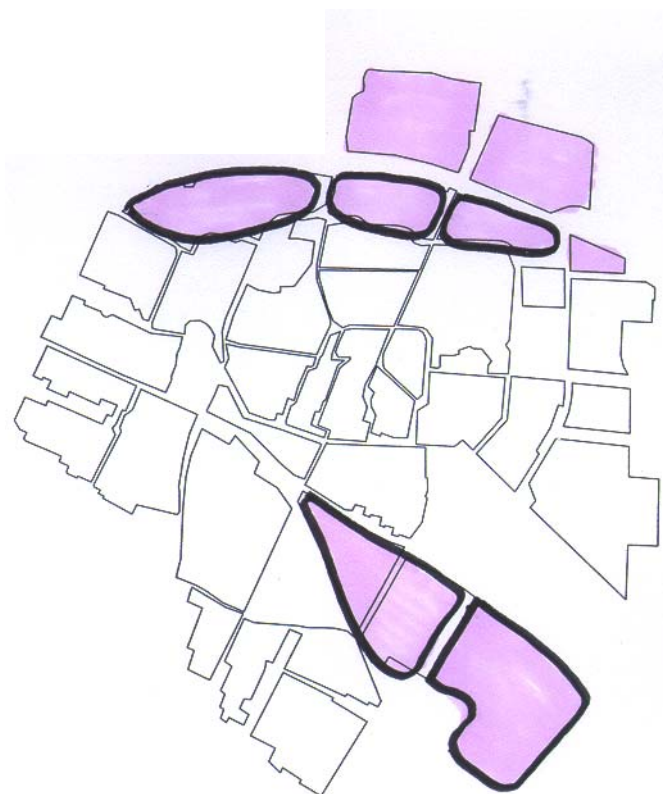
Elke bouwperiode kent zijn eigen visie op het groen in de woonwijk. In de vooroorlogse woonbuurten is vrijwel geen openbaar groen aanwezig. Het groene karakter van deze buurten is doorgaans te danken aan diepe voortuinen en brede percelen, waardoor de 'groene' belevingswaarde hier hoog kan zijn. De stedenbouw van de periode vlak na de oorlog kenmerkt zich door plaatsing van de gebouwen als objecten in de ruimte en een sterke verweving van stenige en groene ruimten. Het is niet vreemd dat het element water prominent in de woongebieden aanwezig is. In de latere wijken vindt ook wijkgroen een plaats, zoals het Dragonderpark. De wijken van de jaren zeventig en tachtig kenmerken zich door grote aandacht voor verkeersveiligheid. De aanleg van woonerven had een sterke versnippering van het openbare groen als gevolg. In de jaren negentig kwam de kentering door het groen als 'inprikkers' als structurerend element in de wijken op te nemen.

De werkgebieden

Ook in de werkgebieden laat het tijdsbeeld zich aflezen. Het Ambacht ontwikkelde zich aanvankelijk nabij de spoorlijn en is als Nijverkamp in westelijke richting uitgebreid. Beide gebieden zijn te kenschetsen als reguliere bedrijventerreinen. De nieuwere terreinen de Factorij en de Compagnie profileren zich meer als kantoren- en zichtlocaties en onderscheiden zich van de andere door een ander type bedrijvigheid en architectuur.

Het groen

De laanbeplanting langs de ontsluitingswegen bepaalt in de werkgebieden de groenstructuur. Op de particuliere terreinen heeft opslag en parkeerruimte prioriteit boven een wervende groene inrichting van het perceel.

Werkgebieden

Typering:

- regulier bedrijventerrein
- zichtlocaties
- herstructurering

Groen:

- laanbeplanting

Grote groene gebieden

Typering:

- stadspark
- sportparken
- begraafplaatsen
- inprickers

Groen:

- natuur
- functie
- identiteit
- gebruik

Grote groene gebieden

De 'grote' groene gebieden binnen de gemeentegrenzen bestaan uit de parken, de groene lobben, de sportparken en de begraafplaatsen. Op lokaal niveau hebben deze groengebieden gebruiks- en belevingswaarde. De beschermde gebieden de Hel en de Blauwe Hel en de in mindere mate beschermde omgeving van de Dijkstraat liggen op de overgang naar het buitengebied. Dit groen van formaat geeft samen met het groen buiten de gemeentelijke grenzen een toegevoegde waarde aan het stedelijk groen door hun omvang en diversiteit.

Ruimtelijk gezien vormen het stadspark, het sportcomplex de Groene Velden en de Hel en de Blauwe Hel een eenheid. Het stadspark ligt enigszins decentraal ten opzichte van het centrum, maar ligt wel te midden van de omringende flats.

Het groen

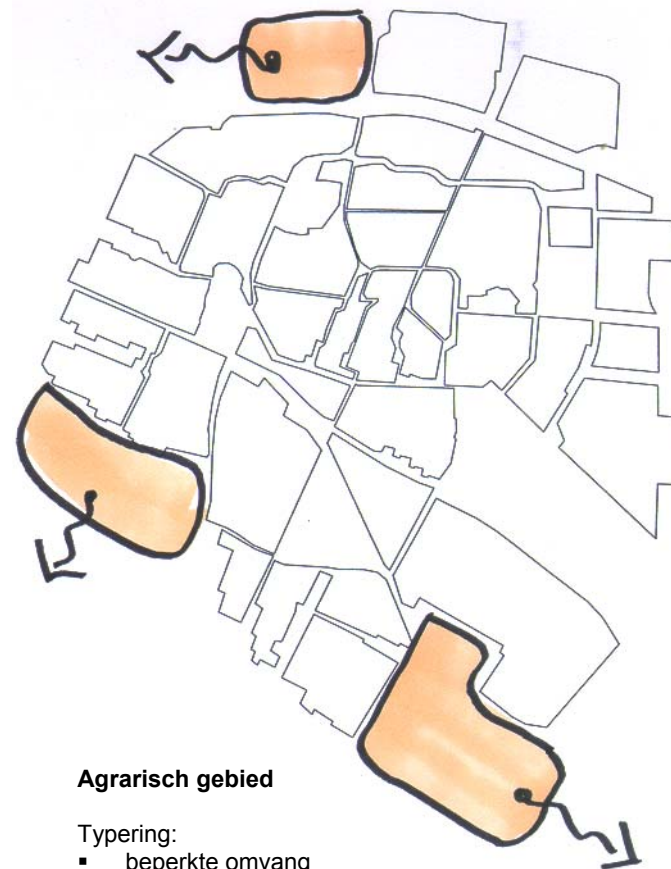
Het groen binnen de groene gebieden is door zijn functionele verscheidenheid zeer divers van aard. De parken zijn met name ingericht op hun algemene recreatieve functie. De sportparken, begraafplaatsen en de natuurgebieden zijn daarentegen beperkt toegankelijk. Daar gelden specifieke eisen aan inrichting en beheer voor de specifieke functies.

Agrarisch gebied

Het agrarisch gebied is binnen de gemeentegrenzen beperkt aanwezig. Het gebied ten zuiden van de Dijkstraat herbergt verschillende stadsrandfuncties en is door haar omvang en ligging niet geschikt als duurzaam agrarisch gebied. Momenteel wordt een nieuwe duurzame ruimtelijke en functionele invulling van het gebied onderzocht. Het gebied aan weerszijden van de Middelbuurtseweg is te klein van omvang voor een serieuze agrarische functie. Het gebied aan de westzijde van de Dragonderweg wordt tot ontwikkeling gebracht als woongebied en heeft geen agrarisch perspectief. Het gemeentelijk grondgebied aan de noordzijde van de A12 ligt ingeklemd tussen de snelweg en de spoorlijn en is onderdeel van de Utrechtse Vallei.

Het groen

Het groen in de agrarische gebieden is sterk gerelateerd aan de verschillende landschapstypen en kenmerkt zich door begeleidende beplanting langs watergangen en kavelgrenzen en erfbeplanting bij

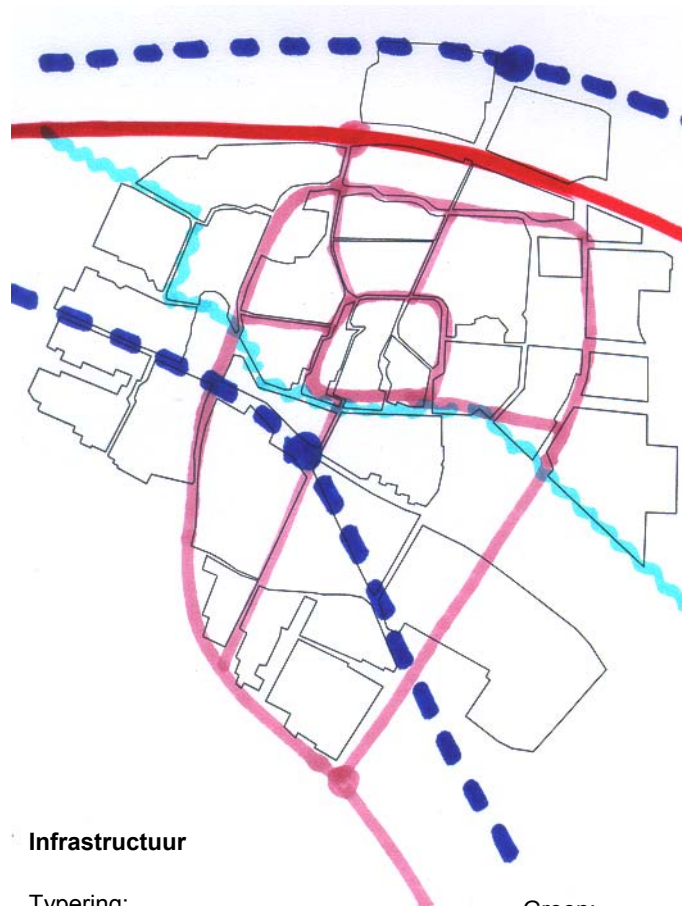
Agrarisch gebied

Typering:

- beperkte omvang
- deel van geheel

Groen:

- lineair
- erfbeplanting
- begeleidende beplanting

Infrastructuur

Typering:

- Grift
- linten
- spoorlijnen
- centrumring
- rondwegen
- fietsnetwerk

Groen:

- lineair karakter
- laanboombeplanting
- eenheid uitvoering
- hagen

boerderijen en huizen. Het groen heeft over het algemeen een lineair karakter en heeft een belevings- en vaak ook ecologische waarde.

Waterlopen

Water is van oudsher veel aanwezig in het gebied. De beheersing van het water leidde al tot het graven van de Grift, en ook in de naoorlogse gebieden is water veelvuldig toegepast uit vormgevende en functionele overwegingen.

Groen

In de oudere gebieden is het groen in de taluds ondergeschikt aan de functie van de waterlopen. In de nieuwere wijken is het 'buurtwater' meer geïntegreerd in de wijkgroenvoorziening.

Weginfrastructuur

De weginfrastructuur bestaat uit de hoofdwegen, de gebiedsontsluitingen en het langzaamverkeersnetwerk. Ze zorgen voor onderlinge verbindingen en verbindingen met andere gebieden. Aanvankelijk fungeerden de bebouwingslinten voor de nodige verbindingen. Met de toename van het autoverkeer ontstonden een eerste ring rond het centrum, de Binnenring, en een tweede ring (Rondweg-West en Grote Beer). Om de ontsluitingsstructuur te vervolmaken wordt nu ook een Rondweg-Oost aangelegd.

De woongebieden hebben alle hun eigen ontsluitingsprincipe. Voor het langzame verkeer is een fijnmazig netwerk aangelegd, dat op veel plaatsen de autostraten en spoorwegen ongelijkvloers kruist.

Het groen

Het groen langs de infrastructuur is vooral lineair van karakter. De later aangelegde wegen zijn voorzien van brede bermen met laanboombeplanting. Er is sprake van een zekere eenheid in de uitvoering. Zo komen hagen in de wegprofielen veelvuldig voor, hetgeen Veenendaal onderscheidt van andere gemeenten. Langs de Rondweg West markeren aarden wallen de overgang naar de aangrenzende woongebieden als uitvloeisel van de wetgeving over de geluidhinder.

Spoorlijnen

Van de beide spoorlijnen heeft de lijn Utrecht - Rhenen de meeste betekenis voor Veenendaal. Deze lijn heeft twee stations, een hoofdstation en een halte voor de westelijke wijken.

Het groen

De bermen langs de spoorlijnen hebben doorgaans een hoge ecologische waarde door het continue karakter en de geringe verstoringen.

Aandachtspunten

1. relatie versterken Ruisseveen – sportpark Panhuis – Rondweg-oost
2. verbindingzone Spitsbergensportpark - Dragonderpark
3. relatie versterken sportpark De Groene Velden– Stadspark – Schrijverswijk – centrumring
4. relatie versterken station – centrum
5. boulevard Rondweg-oost

2.6 Conclusies ruimtelijke context

Terugkijkend op de ligging van Veenendaal in haar omgeving kunnen de volgende conclusies worden getrokken;

- De omgeving heeft hoge landschappelijke, ecologische en recreatieve kwaliteiten
- Er is in ruimtelijk opzicht een groot contrast tussen de landschapstypen. De beboste heuvelrug aan de zuidzijde, het Binnenveld met natte natuur aan de oostzijde en de Gelderse Vallei aan de noordzijde
- De ecologische kwaliteiten in het stedelijk gebied zijn beperkt evenals de onderlinge samenhang. De milieukwaliteit van het water is in potentie hoog, maar wordt momenteel niet gehaald door de vele overstorten
- De aansluiting van de stedenbouw op landschappelijke en historische patronen is niet sterk. De herkenbaarheid van landschappelijke elementen als de Grift en de oude linten is daardoor moeilijk
- De recreatieve waarde van het buitengebied is groot en gevarieerd, door de verscheidenheid van de landschapstypen. De ontsluiting en aansluiting op het stedelijk gebied zijn niet altijd optimaal
- De wijken zijn planmatig opgebouwd, eerst langs het knooppunt van de Grift en de oude linten, later rondom de rondwegen
- De verkeersstructuur is zeer herkenbaar binnen het stedelijk gebied van Veenendaal

3. Hoofdgroenstructuur

Onderdelen Hoofdgroenstructuur

1. Grift
2. oude linten
3. pleinen
4. parken
5. begraafplaats en sportparken
6. binnenring
7. rondweg
8. '1 Goeie Spoor, Industrielaan en Wageningselaan
9. snelweg, spoorlijnen en entrees

3. Hoofdgroenstructuur

3.1 Algemeen

Uitgangspunten visie

Uit de analyse van Veenendaal in haar omgeving is een aantal conclusies getrokken. Hierop volgend kunnen uitgangspunten geformuleerd worden voor het groen in het stedelijk gebied.

De relatie van het groen met de landschappelijke ligging en ondergrond kan worden vergroot.

Er dient te worden gestreefd naar het realiseren van de ecologische structuur en de bijbehorende ecologische modellen.

De aansluiting van het groen in het stedelijk gebied en het buitengebied kan worden versterkt in ruimtelijke en functionele zin (routes).

Het groen dient bij te dragen aan de ruimtelijke afwisseling en oriëntatie binnen het stedelijk gebied.

Hoofdgroenstructuur

De hoofdgroenstructuur van Veenendaal is opgebouwd uit elementen die een betekenis hebben voor de hele stad. Zij kunnen één of meerdere functies vervullen, welke van belang zijn voor de hele gemeente. Zij komen voort uit de analyse van de landschappelijke, ecologische, historische en stedenbouwkundige patronen.

Er zijn 9 onderdelen van de hoofdgroenstructuur onderscheiden.

1. De Grift
2. De oude linten
3. De belangrijkste pleinen
4. De parken
5. De begraafplaatsen en sportparken
6. De Binnenring
7. De rondweg
8. 't Goeie Spoor, Industrielaan en Wageningse laan
9. De snelweg, spoorlijnen en entrees

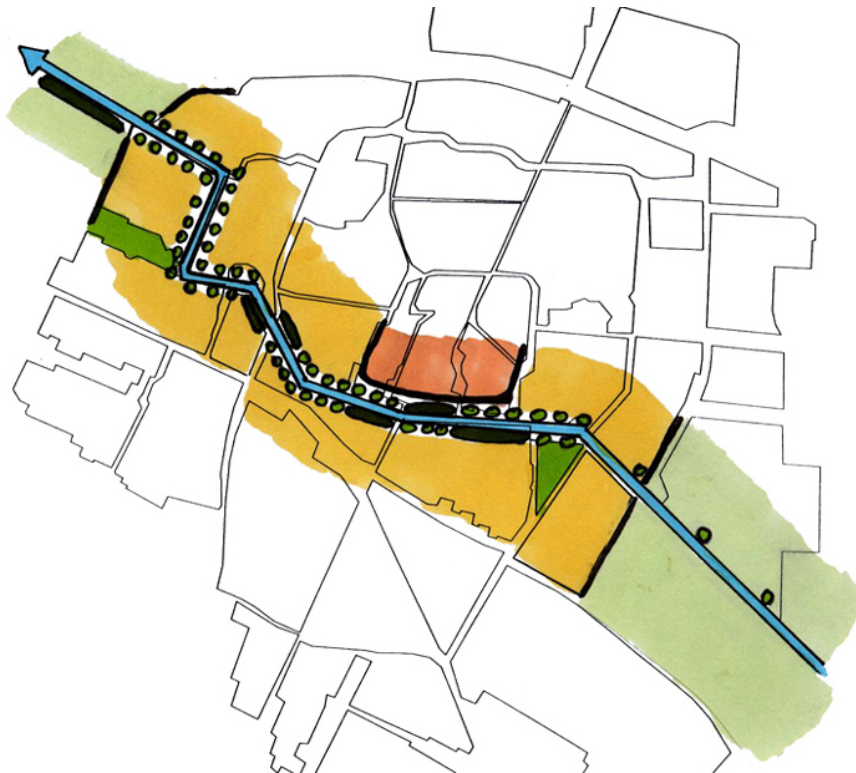
Doel voor de hoofdgroenstructuur is de identiteit en kwaliteit van de afzonderlijke elementen te vergroten, waarbij de aanwezige of gewenste samenhang (structuur) tussen de verschillende elementen en patronen als kader geldt.

Deze doelstelling houdt in dat er keuzes gemaakt dienen te worden voor een gewenste inrichting per onderdeel van de hoofdgroenstructuur en dat deze wensbeelden in de toekomst richting gevend zijn.

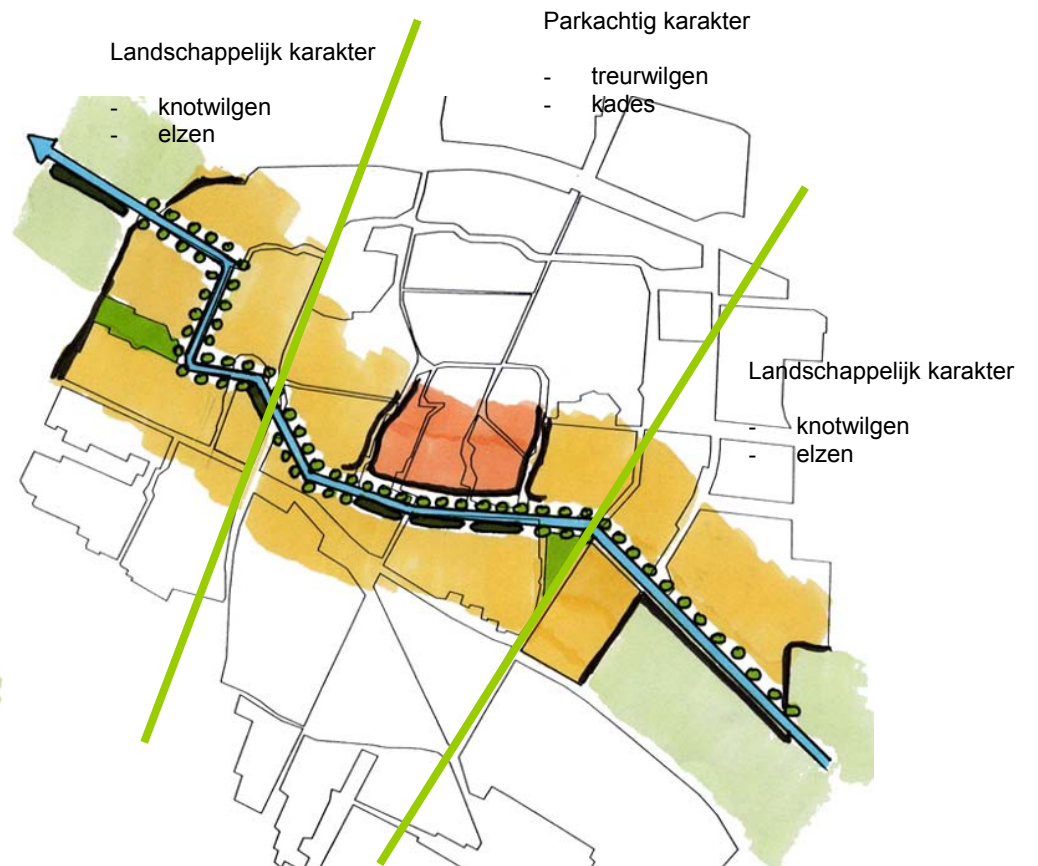
In dit hoofdstuk worden alle onderdelen ieder afzonderlijk onder de loep genomen. Per onderdeel wordt een beschrijving gegeven van de huidige karakteristiek en een visie gegeven op het gewenste beeld en gebruik. De onderdelen van de hoofdgroenstructuur bepalen samen de belangrijkste identiteit van het groen in Veenendaal. Bezoekers van de gemeente zullen vooral met deze hoofdgroenstructuur kennis maken. De bewoners hebben daarnaast ook in belangrijke mate te maken met het groen in de wijken. Dit groen in de wijken komt in het volgende hoofdstuk aan de orde.

Veenendaal:

- groenste stad van Nederland
- in oppervlakte niet veel groen
- door inwoners als groen en goed verzorgd ervaren

De Grift: bestaande situatie

De Grift: het voorstel

3.2 De Grift

Karakteristiek

De Grift is halverwege de 15e eeuw gegraven. Zij vormde de ader van de veenontginning is dus een zeer oude structuurdrager binnen Veenendaal. Halverwege de 19^e eeuw werd de Grift ter plekke van het centrum verlegd en omgeleid door het Omleidingskanaal. Begin 20^e eeuw werd in het centrum de oude loop gedempt. De huidige loop doorkruist nu meerdere wijken en vormt tevens de zuidgrens van het centrum. Het water is lang niet overal als doorgaand lijnelement te herkennen. Dit komt doordat de groene, verkeerskundige en stedenbouwkundige inrichting per plek verschillen. Ook zijn de oevers soms uitgegeven aan particulieren, zodat deze als tuin is ingericht. Langs grote delen van de Grift ligt een fietspad. Hierin missen echter enkele schakels.

Visie

Het is belangrijk zo veel mogelijk te kiezen voor één bepaalde inrichting van de oevers. Hierdoor wordt de herkenbaarheid van de Grift en het Omleidingskanaal vergroot, ongeacht de plek waar men deze aantreft. Met een onregelmatige boombegroeiing is de herkenbaarheid groter dan met een dichtbegroeide oever.

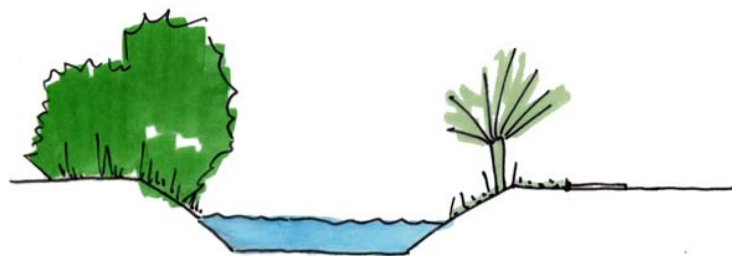
- Deze begroeiing kan ter hoogte van het centrum, tussen de rondweg West en -Oost een parkachtige uitstraling krijgen door te kiezen voor gecultiveerde boomsoorten als treurwilgen op onregelmatige afstand van elkaar. Ook kunnen hier plaatselijk kades worden toegepast.
- Naar de buitenzijde toe kan gekozen worden voor een meer landschappelijke inrichting van de oevers met verspreid staande wilgen, elzen en knotwilgen.

In ecologisch opzicht dient te worden gestreefd naar het model Winde. De volgende maatregelen brengen dit model ten uitvoer. De maatregelen dienen nader afgestemd te worden met het Waterschap Vallei & Eem en de hengelsportverenigingen.

- de aanleg van een natuurvriendelijke oever op plekken waar dat mogelijk is (liever kort en breed dan lang en smal) zoals in het Stadspark, Prins Willem-Alexanderpark, sportpark Panhuis e.d.

- de aanleg van vistrappen (o.a. langs de stuw bij Roode Haan en bij nieuwe aansluitingen op het stadswater zoals in het Stadspark en Veenendaal-Oost)
- de aanleg van een stapsteen bij overhoek Pionier/Rondweg-West in de vorm van een nevengeul of afgesneden beekarm
- de sanering van de overstortsituaties (nu nog 8 die direct op de Grift lozen)
- de instelling van een hoger winterpeil.

Het is wenselijk de ontbrekende schakels in de fietspadenstructuur langs de Grift op te heffen. Een doorgaand fietspad kan een korte en unieke herkenbare verbinding vormen tussen de wijken, het buitengebied aan weerszijde van Veenendaal en het centrum.

De Grift in een profiel met landschappelijke beplanting van knotwilgen en elzen

De Grift in een profiel met parkachtige beplanting van treurwilgen

1. De Grift ter hoogte van Woonwijk-west

3. De Grift t.h.v. Stadspark en Schrijverswijk

2. De Grift ter hoogte van de Rossiniweg

4. De Grift ter hoogte van het centrum

Woonwijk West

In de wijk West vormt de Grift de scheiding tussen twee buurten. Mede door de landschappelijke beplanting vormt de Grift een duidelijk structurelement. Alleen fietsers kunnen hierlangs een doorgaande route fietsen. Door de knikken in het tracé is het continue karakter niet overal even herkenbaar.

Rondweg West

Vanaf de wijkontsluiting de Pionier en de rondweg West kan de Grift visueel beter herkenbaar worden vormgegeven door bij de kruising tussen de Grift en de rondweg ten zuiden van het benzinestation het lineaire karakter van de boombeplanting langs de Grift te benadrukken.

Molenbrug

De hoogopgaande beplanting langs de Grift wordt binnenkort vervangen. De Grift dient bij herinrichting beter herkenbaar te zijn volgens de parkachtige inrichting van het centrumgebied. Aan de noordzijde kan mogelijk het fietspad worden doorgetrokken.

Centrum

Ten zuiden van het centrum kiezen voor een eenduidige inrichting van de oevers. Aan de zuidzijde, de kant van de woonwijken is plaatselijk ruimte voor een natuurlijke inrichting van de oevers. De centrumzijde heeft een meer open parkachtige inrichting, die aansluit bij de stedelijkheid van het centrum. De inrichting ter hoogte van de Duivenwal en de verlengde Raadhuistraat geldt hier als voorbeeld, zie ook de foto.

Bij de Raadhuistraat dient de inrichting van de oevers hierop aan te sluiten. De dichte beplanting aan de noordzijde dient transparanter en meer parkachtig te worden.

Stadspark en Schrijverswijk

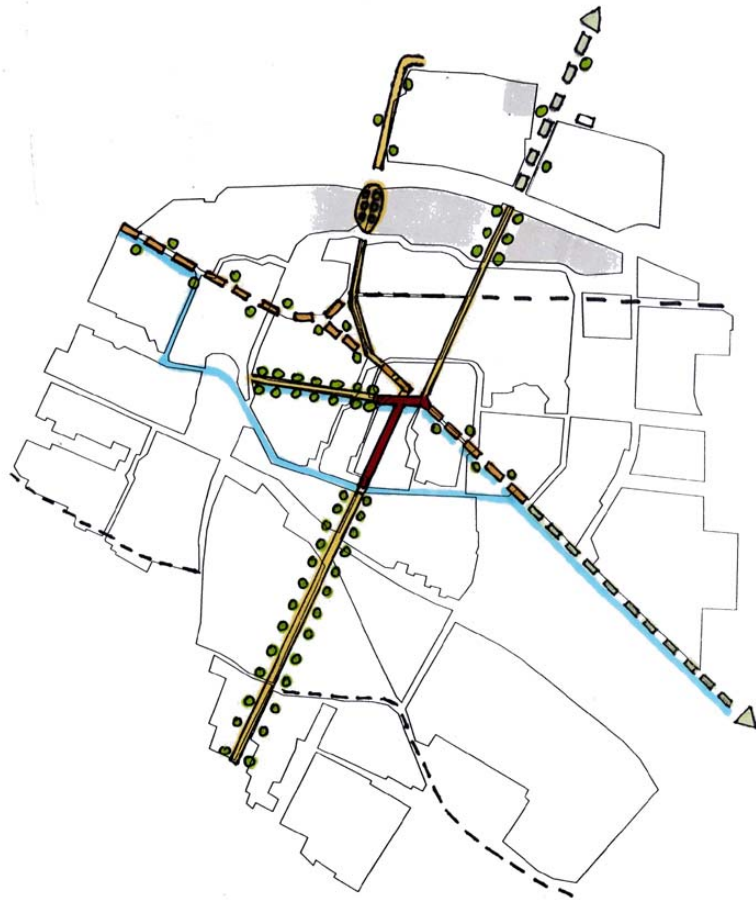
Het Omleidingskanaal zal ter hoogte van het Stadspark wederom worden verlegd. De begeleidende beplanting langs het kanaal dient hier opnieuw te worden aangelegd, zodat het kanaal als geheel herkenbaar blijft.

Dragonder-Oost

Bij het Geldersch Benedeneind heeft de Bisschop Davidsgrift nog het meest oorspronkelijk karakter. Dit komt door het samenspel van de deels oude bebouwing, het water en restanten van de beplanting. Bij de ontwikkeling van de wijk dient het Benedeneind niet betrokken te worden als ontsluiting van de wijk. Dit past niet bij het kleinschalige karakter. Wel kan dit lint als een groene en langzaam verkeer route voor de wijk dienen. De landschappelijke beplanting dient plaatselijk te worden aangevuld, wellicht ook in overleg met en op grond van particulieren aan de zuidzijde van het Benedeneind.

5. De Grift ter hoogte van Dragonder-oost

Oude linten – bestaande situatie

- voetgangersgebied
- doorgaande route
- woongebied
- buitengebied
- entree
- niet radiaal

Oude linten - voorstel

3.3 Oude linten

Karakteristiek

De linten zijn van oorsprong de belangrijkste wegen in Veenendaal. Ze liggen voornamelijk radiaalsgewijs naar het centrum (de oude zwaaikom). Daarnaast zijn er enkele oost-west gerichte linten; Dijkstraat, Middellaan en Middelbuurtseweg en de Buurtlaan. Binnen de hoofdgroenstructuur zijn met name de radiale linten van belang. De belangrijkste karakteristiek van de radiale linten is het doorgaande karakter van het centrum tot in het buitengebied en de aanwezigheid van diverse oude bebouwing. Het profiel en de inrichting verschilt sterk per lint. Beplanting is vaak niet of niet continu aanwezig. Naar het buitengebied neemt de beplanting vaak iets toe.

Visie

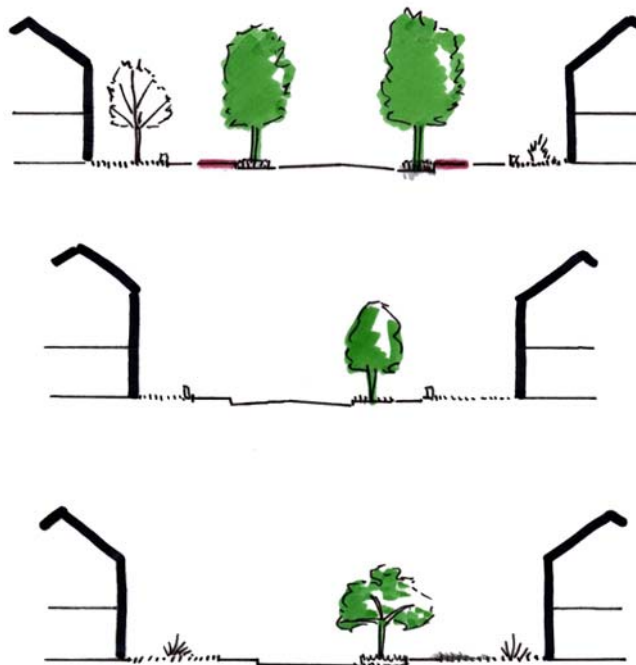
De radiale linten liggen zowel in het centrum, als in de woongebieden en het buitengebied. Ze kunnen als volgt worden gegroepeerd.

- De linten Kerkewijk en Zandstraat hebben een breed profiel en vormen belangrijke doorgaande routes van buiten naar het centrum.
- De Nieuwe weg en Prins Bernhardlaan zijn smaller, maar hebben eveneens een belangrijke verkeersfunctie.
- De Munnikenweg, Vendelseweg en Verlaat hebben vooral een woonfunctie.
- In het centrum hebben de Hoofdstraat en Hoogstraat een bijzondere functie als winkelgebied.

Om de eenheid in de linten te versterken dient de inrichting van de linten op elkaar afgestemd te worden. Dit principe wordt ook voorgestaan in de Structuurvisie. Het is onder andere mogelijk met bomen de continuïteit te versterken.

De afslag Veenendaal van de A12 is van een hogere orde en dient in afwijking van het oude lint te worden vormgegeven als stadsentree. Bij een kruising van de linten met de Binnenring dient het lint herkenbaar te blijven. Bij een kruising van een lint met de Rondweg moet het lint zover mogelijk tot aan de rondweg komen en consequent worden vormgegeven.

Voor de linten is het passend grote inheemse loofbomen van droge, matig voedselrijke zandgrond te gebruiken zoals zomereik, winterreik, zomerlinde, winterlinde, berk, els, beuk, haagbeuk, paardekastanje, gewone esdoorn, zoete kers of Robinia.

- Ruim lint doorgaande route (Kerkewijk, Zandstraat)
- Smal lint door de wijk (Nieuweweg, Pr. Bernhardlaan)
- Lint met woonfunctie (Munnikenweg, Vendelseweg)

1. Munikkenweg, lint in woongebied

3. Verlaat, Valleistraat, oud lint in woongebied

2. Het lint van de Vendelseweg

4. Valleistraat, de oude loop van de Grift

Munniken- en Holleweg

Het lint van de Munnikenweg / Vendelseweg wijkt ter plaatse van de Vendelseweg af van de radiale structuur. Het lint is in gebruik als een buurtweg. Het doorlopend verkeer is geweerd. Jammer is dat in de ruimtelijke inrichting het rechtlijnige en doorgaande karakter van de linten is verlaten door het plaatsen van parkeer- en beplantingsstroken aan weerszijden van de weg.

Het doorgaande karakter van het lint kan weer worden benadrukt door opgaande elementen zoals parkeer- en beplantingsvakken te groeperen aan één zijde van de weg, zie ook de doorsnede. Bovendien kan voor een meer landschappelijke boomsoort worden gekozen passend op de bodemsoort, zoals elzen of berken.

Vendelseweg

Het oude lint is in de Vendelseweg vanwege de nieuwe stedenbouw niet meer goed herkenbaar. Bij een toekomstige herinrichting dient het doorgaande karakter van het lint en begeleiding met een boombeplanting als uitgangspunt te dienen.

Verlaat, Valleistraat

In dit lint heeft vroeger de Grift gelopen. Het lint is voor het doorgaand verkeer opgeknipt in meerdere stukken. De Grote Beer krijgt echter een lagere functie bij de realisatie van de rondweg Oost. Het doorgaande karakter van dit oude tracé van de Grift dient in ruimtelijk opzicht te worden benadrukt door een eenheid in vormgeving. Mogelijk kan worden gerefereerd aan de gedempte Grift, door in het profiel een iets verlaagde ligging van de rijweg te realiseren met aan weerszijden van de rijweg groen en bomen en een smalle stoep, zie ook de doorsnede.

Bij het doortrekken van de Raadhuisstraat in oostelijke richting dient ter hoogte van de kruising met de Valleistraat in ruimtelijke zin aandacht te worden besteed aan deze kruising.

Daar waar de oude loop is omgebogen naar het Omleidingskanaal is de ruimte dichtbeplant. De relatie tussen het oude en nieuwe tracé van de Grift mag ruimtelijk waar te nemen zijn door een doorkijk te maken in de huidige beplanting.

De gedempte Grift is ontwikkeld tot de Valleistraat met een woonfunctie.

1. Nieuwe weg, Achterstraat

3. Hoofdstraat, voetgangersgebied

2. Prins Bernhardlaan

4. Hoofdstraat; onoverzichtelijk

Nieuwe weg

De Nieuwe weg is een lint met van oorsprong een bocht erin. Door de gewijzigde verkeersstructuur ten opzichte van vroeger is het lint onderbroken ter plaatse van de A12, de rondweg noord en de Bevrijdingslaan (Centrumrondweg). De aansluiting met de Noordelijke rondweg (Grote Beer) is dichtgeplant met bomen. De oriëntatie op de molen is in het middengedeelte (Gelderse Blom) sterk aanwezig. De Nieuwe weg heeft een ruime rijbaan, maar geen vrijliggende fietspaden. Beplanting is in geringe mate in de voortuinen aanwezig, in de openbare ruimte afwezig.

In de Nieuwe weg dient het karakter van het lint te worden versterkt door het aanplanten van boombeplanting. Er dient in samenhang met de gewenste verkeerssituatie te worden onderzocht of naast vrijliggende fietspaden en parkeerplaatsen een éézijdige boombeplanting mogelijk is, zie ook de doorsnede

Ter plaatse van de A12 wordt een nieuwe stadsentree van Veenendaal ingericht. Dit is belangrijker dan het oude lint.

Prins Bernhardlaan

De Prins Bernhardlaan is een lint met aangrenzende fietspaden. De bebouwing staat dicht op het lint, tuinen zijn afwezig. Vanuit het groen bestaat net als in de Nieuwe weg de wens hier minimaal een één zijde boombeplanting te realiseren om het lint te benadrukken. Zie doorsnede op bladzijde 65.

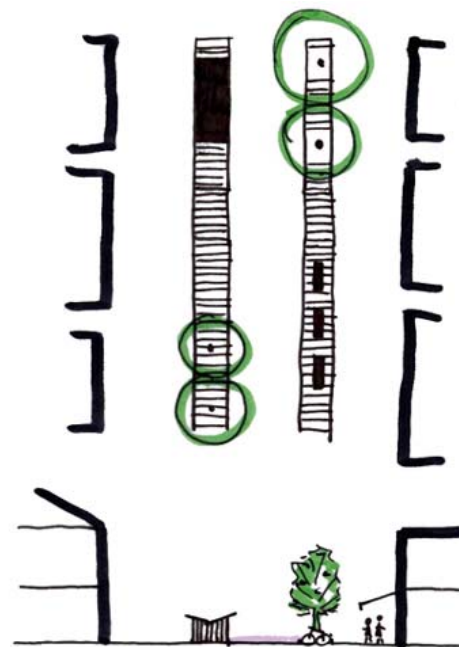
Hoofd- en Hoogstraat

Gedeelten van de linten in de Hoofd- en Hoogstraat in het centrum zijn ingericht als voetgangersgebied. In de huidige inrichting is er voor gekozen de verkeersvrije zone in het midden te laten verspringen. Hierin staan diverse elementen zoals bloembakken, een kiosk, fietsenrekken en beplanting. De beplanting bestaat uit verschillende boomsoorten zoals lindes, platanen en robinia's. Al met al is het beeld erg rommelig.

Met een aantal integrale aanpassingen dient het ruimtelijk beeld van deze belangrijke linten aanzienlijk te worden versterkt, zie ook het Handboek Openbare Ruimte. De verkeersvrije fietszone dient in het midden als een rechte lijn vrij gehouden te worden van obstakels. Deze zone dient bij herinrichting iets verlaagd en in natuursteen te

worden uitgevoerd, refererend aan de vroegere loop van de Grift. Aan weerszijden kunnen het (deels bestaande) groen, terrassen en andere elementen in een strook gesitueerd worden. Bij de herinrichting dient te worden gekozen voor meer continuïteit in de boomstructuur in soortkeuze en situering.

Het gedeelte van de Nieuwe weg in het centrum wordt met een nieuwe, kleinschalige stedenbouwkundige invulling van de wanden weer teruggebracht tot lint. Ook hier kan boombeplanting het lint benadrukken.

Het voetgangersgebied van de Hoofdstraat; groeperen van alle opgaande elementen binnen stroken.

1. Kerkewijk; lint als doorgaande route

**2. Zandstraat, bij de aansluiting op het centrum
kan de continuïteit nog worden doorgezet**

Kerkewijk

Het lint Kerkewijk heeft een ruim profiel. Vanuit het centrum is over het lange lint de stuwwal zichtbaar en voelbaar. Aan weerszijden staan eiken en esdoorns in blokhagen van euonymus. Er ligt een kleine verspringing in de weg. Dit is jammer voor het doorgaande karakter.

Ook de bomen in de particuliere tuinen dragen bij aan het groene beeld van de weg. Opvallend is dat de dichtheid van de bomen naar het zuiden toeneemt.

Kerkewijk is een voorbeeld van een goed ingericht lint. Aan de zuidzijde bij de aansluiting van Kerkewijk op de rondweg dient de beplanting langs het lint te worden aangevuld om deze entree ten opzichte van de hertenkamp sterker vorm te geven.

Panhuys – Zandstraat

Dit lint lag vroeger langs de Grift. Deze is in 1920 gedempt. Het profiel van de weg is net als in Kerkewijk ruim en heeft een functie voor de ontsluiting van het centrum. Aan beide zijden komt lindebeplanting voor en blokken haagbeplanting van veldesdoorn en liguster. De continuïteit van het lint is nog goed te herkennen. Bij de aansluiting met de centrumring ligt een rotonde. Bij de aansluiting op de rondweg West ontbreekt de boombeplanting, deze dient zo mogelijk te worden aangevuld.

Bestaande en te ontwikkelen pleinen van Veenendaal

1. Markt
2. Scheepjeshof
3. Zwaaiplein
4. Raadhuisplein
5. Stationsplein
6. Nieuw centrumplein

3.4 Pleinen

In Veenendaal liggen vijf belangrijke pleinen. Deze liggen allen aan de oude linten; het Zwaaipelein, Scheepjeshof, De Markt, Raadhuisplein en het Stationsplein. Door de voorgenomen herinrichting van het Centrum Oost komt er nog een plein bij.

Op de pleinen dient de beplanting zorgvuldig gekozen te worden om haar sierwaarde, zich uitend in haar groeivorm, bloei, bladvorm, schaduwwerking, e.d. Op de pleinen is het wenselijk deze met enkele fraaie, grote bomen in te richten. De bomen dienen zorgvuldig gesitueerd te worden, zodat zij levensvatbaar zijn in deze dynamische stedelijke omgeving. Naast inheemse bomen kan hier ook gebruik worden gemaakt van niet inheemse soorten of cultivars, die beter geschikt zijn voor het stedelijk milieu. Mogelijke soorten zijn zomerlinde, winterlinde, beuk, haagbeuk, paardekastanje, gewone esdoorn, zoete kers, robinia of plataan.

De fraaie Markt; een voorbeeld voor herin te richten pleinen in Veenendaal

De Markt

Dit plein ligt op een natuurlijke verhoging van een lage stuwwal. Deze hogere ligging is duidelijk waar te nemen. De Oude kerk ligt op het hoogste punt. Het plein is als één van de weinige pleinen ingericht met hoogwaardige bestrating en straatmeubilair. Dit komt de uitstraling van het plein ten goede. De boombeplanting is zorgvuldig gesitueerd en versterkt de ruimte van het plein. De inrichting kan als voorbeeld gesteld worden voor andere herin te richten pleinen in het centrum.

1. Scheepjeshof

3. Raadhuisplein

2. Het Zwaaiplein

4. Het Stationsplein

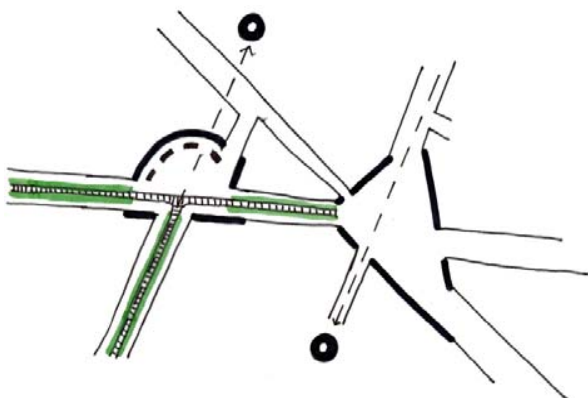
Scheepjeshof

Het Scheepjeshof is eveneens een plein bij een belangrijk knooppunt van de linten. De huidige cirkelvorm van het plein ligt over het lint van de Zandstraat heen. Dit gaat ten koste van de herkenbaarheid van het lint. Bij een herinrichting dient het plein gesitueerd te worden aan het lint en niet over het lint. Ronde vormen laten zich moeilijk met de strakke vormen van de linten verenigen.

Het Zwaaiplein

Het Zwaaiplein is een historisch knooppunt in de lintenstructuur van Veenendaal. Op deze plek kwamen in het verleden de Bisschop Davids Grift en de Boveneindsche Grift bij elkaar. In de stedelijke uitwerking van de Structuurvisie wordt voorgesteld in het verlengde van de linten nieuwe hoogteaccenten op te richten en de openbare ruimte van het Zwaaiplein herin te richten.

Het Zwaaiplein dient als historisch knooppunt van de linten een markante plek in de stad te worden. Een hoogwaardige herinrichting van dit plein met groene en stenige elementen in samenhang met een goede verkeerskundige situatie en met respect refererend naar de historische betekenis en het voormalige water kan recht doen aan de uitstraling die dit plein verdient.

Scheepjeshof en Zwaaiplein, terugbrengen identiteit linten

Raadhuisplein

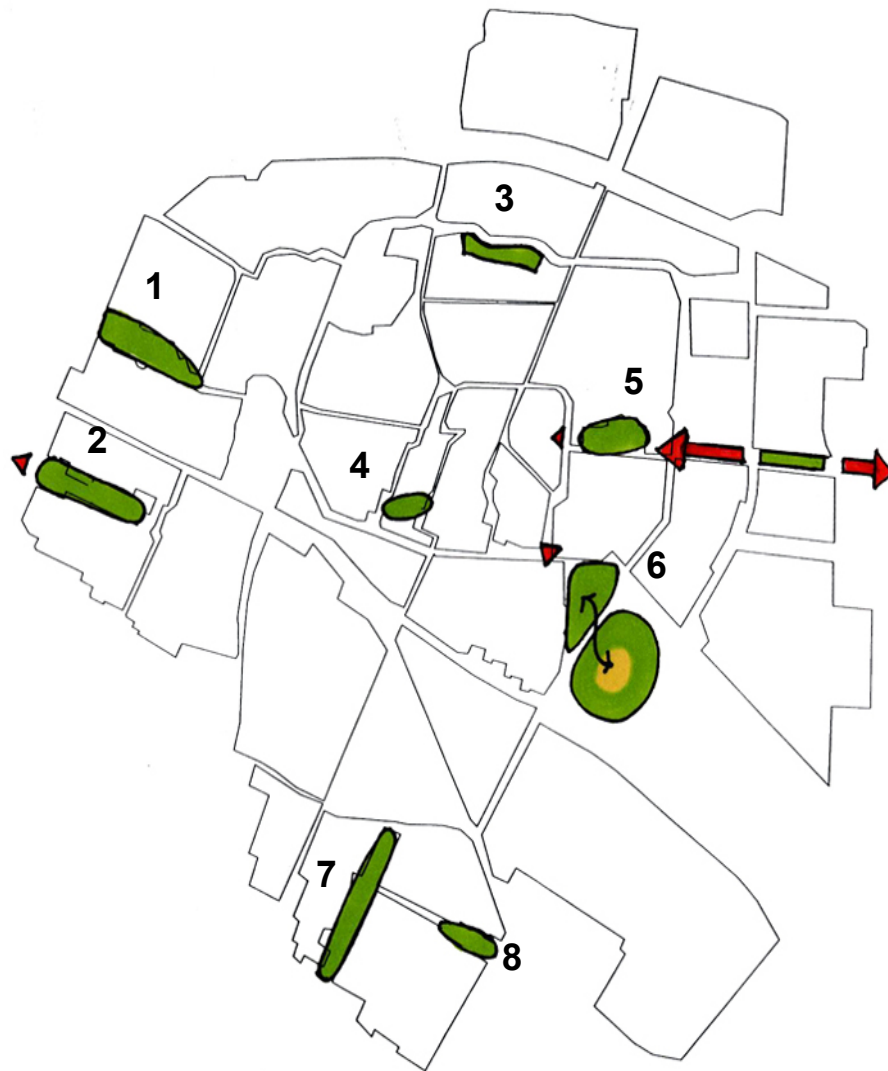
Het Raadhuisplein ligt bij het nieuwe gemeentehuis. Het plein ligt niet aan een oud lint. Het plein dient in haar inrichting een hoogwaardige uitstraling te hebben, als visitekaartje voor het centrum van Veenendaal.

Het Stationsplein

Het Stationsplein ligt ten zuiden van het centrum. Bij het station staat een aantal zeer fraaie beuken. Door de geringe uitstraling van het stationsgebouw en de grote oude beuken voor het station en de aanvullende boombeplanting is de situering van het station onduidelijk en komt het plein ruimtelijk niet uit de verf.

Bij het volgroeien van de aanvullende boombeplanting zal het plein erg dicht worden. Er zal nagegaan dienen te worden hoelang de beuken nog meekunnen. De paddenstoelenflora is rijk met o.a. russula's, amanieten en boleten. Dit zijn symbionten (mycorrhiza) die op een goede gezondheid duiden. Indien de bomen voldoende vitaal zijn dient op termijn in de aanvullende jonge bomen te worden gedund. Hierdoor ontstaat een grotere ruimtelijke werking op het plein. Er dient tevens een groter onderscheid gemaakt te worden in een groen- en een pleingedeelte met gescheiden functies voor verblijven (zitten, wandelen) en parkeren. Het groen langs de Stationssingel dient in het ruimtelijk plan te worden betrokken. Op maaiveld dient door de materiaalkeuze van de verharding en het straatmeubilair een goede verbinding te worden gelegd tussen het station en het centrum. Er dient voor hoogwaardige materialen te worden gekozen.

Parken van Veenendaal

1. Ruisseveen
2. Hondzenelleboog
3. Gelderse Blom
4. Duivenweide
5. Dragonderpark
6. Stadspark
7. Petenbos
8. Petenbos-oost

3.5 Parken

Veenendaal heeft meerdere parken. De meeste parken liggen aan de rand van het stedelijk gebied en vormen daarmee een schakel naar het buitengebied. Zij worden ook wel de groene inprikkers genoemd; Ruisseveen en Hondzenelleboog aan de westzijde en Petenbos en Petenbos-Oost aan de zuidoostzijde en in minder mate het Stadspark.

Alleen het Dragonderpark ligt meer in het stedelijk gebied. Daarnaast ligt in het centrum het kleinere park Duivenweide. De Gelderse Blom heeft een parkzone grenzend aan de Grote Beer.

In de wijk Dragonder-Oost zijn twee nieuwe groene inprikkers voorgesteld in het verlengde van het Dragonderpark, de sportvelden en de Spitsbergenweg en één iets zuidelijker. Continue routes door deze groenstructuren zijn van groot belang.

Visie

Voor de parken is het van belang dat deze een recreatieve functie vervullen voor de wijk, waarin ze gelegen zijn en ook soms voor aangrenzende wijken of buurten. De landschapsarchitectonische inrichting van het park kan daarnaast ieder park een eigen karakter geven. Dit karakter kan een uiting zijn van de tijd van ontstaan in samenhang met de stedenbouwkundige kenmerken van de wijk waarin het park ligt, maar ook van de functies die aan het park zijn toegekend en de ligging ten opzichte van het centrum of het buitengebied.

Binnen de groene inprikkers is het belangrijk een logische opbouw en eenheid te creëren van het groen. Aan de centrumzijde kan het groen een meer traditionele inrichting hebben, aan de buitenzijde een meer natuurlijke inrichting en beheer. Goede routes voor wandelaars en fietsers van binnen naar buiten, lopend door de parken en de groene inprikkers en goed aansluitend op het buitengebied zijn daarbij belangrijk.

Groene lob Petenbos-oost

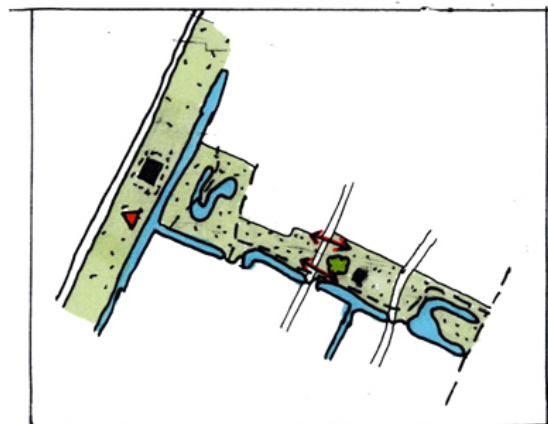
Groene lob Hondzenelleboog

1. Ruisseveen

3. De Gelderse Blom

2. Hondzenelleboog

4. Duivenweide

Ruisseveen

Het park vormt een groene inrikker in de wijk West. Het park ligt dwars op de landschapsstructuur die hier van oorsprong aanwezig was. Een fietsroute loopt door het park en sluit aan op de Slaperdijk. In het park zijn diverse functies opgenomen zoals volkstuinten, een kinderboerderij, een natuurtuin, een oude boerderij en tennisvelden. In het westelijk deel zijn deze elementen fraai met elkaar verweven door een traditionele inrichting met hagen en bomen. Hierdoor ontstaat een mooie ruimtelijke samenhang. Er is geen visuele relatie gezocht met het buitengebied. Ten oosten van de Componistensingel wordt het park erg smal. De beplanting rond het tenniscomplex dient beter op de ligging in het park te worden aangesloten (in plaats van laurierkers kiezen voor beukenhagen of meer inheemse beplanting). Aan de oostzijde dienen de Grift en het park ieder ten opzichte van elkaar duidelijk te zijn aan hun eigen inrichting. Deze plek dient met groen vooral ruim en overzichtelijk te worden ingericht.

Hondzenelleboog

Hondzenelleboog vormt net als het park Ruisseveen een groene inrikker in de westelijke wijken van Veenendaal. In Hondzenelleboog ontbreekt naast de ruimtelijke aansluiting met het buitengebied ook de functionele aansluiting op de Slaperdijk. Het park bestaat van west naar oost uit een stedelijk natuurgebiedje met water, een speelweide, bosje, huisartsenpraktijk en een vijver met gazons. Er is een aaneenschakeling van verschillende sferen, maar de ruimtelijke koppeling tussen de onderdelen van het park dient te worden verbeterd. Dit kan onder meer door de kruisende verkeerswegen niet te begeleiden met een eigen soort vakbeplanting, maar juist het maaiveld van het park door te laten lopen. Het bos in het midden van het park heeft een hoge ecologische waarde (model varen), vanwege de onderbegroeiing. In ecologisch opzicht zijn de volgende maatregelen van belang. Het dempen c.q. laten verlanden van de waterpartijen aan westzijde. In dit droge gebied hoort het water eigenlijk niet thuis. De bergingsfunctie van het water dient hiervoor nader te worden onderzocht. Aan de wetszijde is een uitbreiding met extensief groen (model eekhoorn en zandoogje) gewenst als ecologische verbinding met de Slaperdijk. Een passende uitbreiding van de gewenste

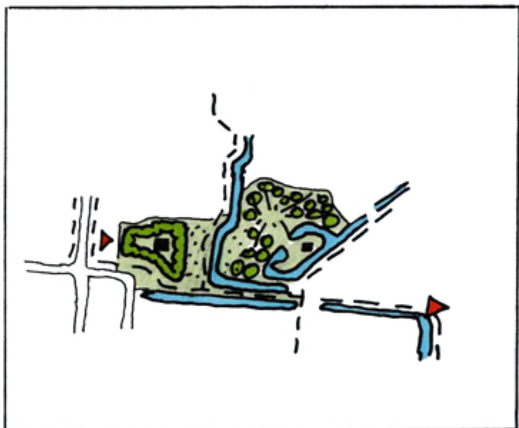
natuurtypen bestaat uit parkbos, hoogstamboomgaard, bloemrijk grasland, houtwal, bomenrij en haag. Op de noordoever van de oostelijke waterpartij kan riet worden ontwikkeld.

Gelderse Blom

De parkzone in het noorden van de wijk de Gelderse Blom is recent aangelegd. Het park voorziet in speelmogelijkheden voor de jeugd (basketbalveld, e.d.) voor de noordelijk gelegen wijken en enkele wandelpaden vooral langs het water. Het park schept ruimtelijk enige afstand tussen de woningen en de noordelijke rondweg. De visuele en recreatieve waarde van het park zal gaan toenemen door het volwassen worden van de beplanting. Aan de noordzijde van het water heeft een natuurvriendelijke oever (model dotterbloem) ecologische waarde. Deze waarde kan nog verder worden uitgebreid. De beeldkwaliteit van het park kan worden vergroot door incidenteel heesterbeplantingen toe te voegen, waarvan ook een ruimtelijke werking uitgaat. Ook het aanbrengen van enkele interessante rustpunten op plaatsen met een fraai uitzicht, eventueel begeleid met enige sierbeplanting is gewenst.

Duivenweide

Het park Duivenweide vormt een belangrijk groengebied in het centrum van Veenendaal. Vanuit de westelijk gelegen wijk Molenbrug ligt een belangrijke fietsroute door het park direct naar het centrum. Deze route is zeer populair. Naast deze route liggen er enkele kleine speelvoorzieningen voor kinderen aan de noordzijde. Het reliëf en de oude bomen vormen een fraai geheel. Aan de zuidzijde van het park ligt een groot aantal parkeerplaatsen, omgeven door haagbeplanting. Bij intensivering van het ruimtegebruik in het centrum wordt onderzocht of deze parkeerplaatsen gestapeld of deels ondergronds kunnen worden opgelost.

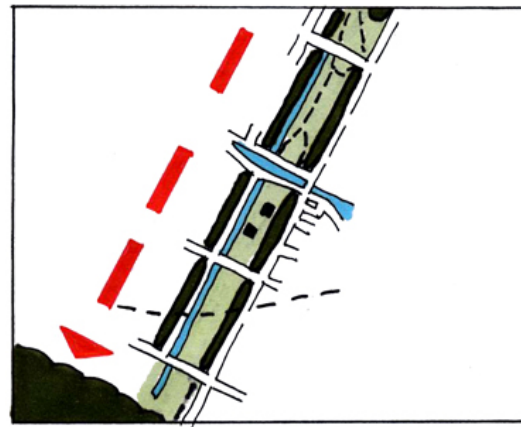
5. Dragonderpark

6b. Stadspark

6a. Stadspark

7. Petenbos

Dragonderpark

Het Dragonderpark behoort tot de oudere parken binnen Veenendaal. In het park ligt een kinderboerderij. Een opvallend en aantrekkelijk element in het park is de heuvel, die deels onbeplant is. Dit nodigt uit tot specifiek gebruik zoals sleeën. Het park is in de zomer door de

dichte begroeiing erg besloten. De waterloop in het midden van het park is ook sterk dichtgegroeid. Door het opener maken van de oevers wordt de ecologische waarde van de oevers vergroot en het visuele contrast met het dichte park vergroot. Tevens kan een rieteland (model kleine karekiet) en natuurvriendelijke oever (model dotterbloem) worden aangelegd. Op de heuvel kan het groenbeheer van een deel van de houtachtige vegetatie geëxtensiverd worden door begrazing met schapen. Ook aan de oostzijde van het park is het wenselijk de beplanting iets opener te maken, zodat er meer zicht ontstaat op het park van uit de omgeving.

Aan de westzijde ligt een hoveniersbedrijf. Hierdoor hoort dit gedeelte eigenlijk niet tot het park, de padenstructuur is hier vaak dubbelop. Indien het bedrijf verplaatst kan worden naar een andere locatie is dat voor de aansluiting van het park op het centrum wenselijk. Het park is via de Vijgendam verbonden met het centrum en de Spitsbergenweg. Deze langzaam verkeerroute dient in de toekomst te worden uitgebouwd in oostelijke richting naar de nieuwe wijk Dragonder Oost. Ook richting het centrum kan deze route met groen beter ondersteund worden.

Stadspark

Het Stadspark ligt als stedelijk groen aan het begin van een reeks natuurgebieden richting het buitengebied (De Blauwe Hel en de Hel). Het park heeft een recreatieve functie voor de omliggende wijken Dragonder Zuid, Schrijverswijk en Engelenburg en potentieel ook voor het centrum. Het park is minder ingesloten door bebouwing dan de andere groene inprickers. Het park is sober ingericht en bestaat uit een groot grasveld, omgeven door boomgroepen en waterlopen. De grote ruimte wordt als een bijzondere kwaliteit van dit park gezien. In de noordrand van het park zal de Grift in zuidelijke richting worden verlegd. De relatie met de omgeving, zowel richting de woonwijken en het centrum als het sportcomplex De Groene Velden

en de natuurgebieden dient verbeterd te worden. Er kan dan één groot groengebied ontstaan, met daar binnen meerdere functies. Wel moet worden voorkomen dat er te veel functies in het park bijkomen, waardoor de ruimtelijke kwaliteit verloren gaat. De Groeneveldselaan ten noorden van het sportpark zal worden afgesloten voor autoverkeer. Door de geringere verkeersdruk kan de beplanting van het sportpark en het sportveld beter op elkaar worden aangesloten. De noord-zuidgerichte houtwallen dienen gehandhaafd te worden. De dwars daarop staande beplanting kan beter worden verwijderd, zodat de ruimte overzichtelijker wordt.

Het vergt nader onderzoek om de juiste waterhuishouding te realiseren. Er zou onderzocht kunnen worden of een deel van de plas te dempen is (de waterbodem af te dekken met schone grond) en hier een brede natuurvriendelijke oever (model kleine karekiet) aangelegd kan worden. Langs de Groeneveldse laan is continuering van het hooilandbeheer gewenst.

Langs de nieuwe loop van de Grift kan ruimte gecreëerd worden voor natuurontwikkeling (model moerasviooltje) door maaiveldverlaging met natuurtypen dotterbloemhooiland, elzensingel en wilgenstruweel. Voor de hengelsport is een zonering van de oever gewenst. Bij de reconstructie van het park dienen houtachtige vegetaties en de oude bomen gespaard te blijven.

Petenbos

In de zuidelijke wijk Petenbos ligt op de helling naar de beboste stuwwal het park Petenbos. Als begrenzing van het park zijn aan de west- en oostzijde oude houtwallen gespaard. Zonder de onderbegroeiing geven de eiken een prachtig groen kader voor het park. Vanuit het park is het zicht op de stuwwal prominent aanwezig. Deze oude houtwallen structuur zou het uitgangspunt moeten zijn voor de inrichting van dit park. In ecologisch opzicht is er ruimte voor een bomenrij en bloemrijk grasland (model eekhoorn en zandooie) en de natuurgebieden dient verbeterd te worden. Er kan dan één groot groengebied ontstaan, met daar binnen meerdere functies. Wel moet worden voorkomen dat er te veel functies in het park bijkomen, waardoor de ruimtelijke kwaliteit verloren gaat. De Groeneveldselaan ten noorden van het sportpark zal worden afgesloten voor autoverkeer. Door de geringere verkeersdruk kan de beplanting van het sportpark en het sportveld beter op elkaar worden aangesloten. De noord-zuidgerichte houtwallen dienen gehandhaafd te worden. De dwars daarop staande beplanting kan beter worden verwijderd, zodat de ruimte overzichtelijker wordt.

8. Petenbos-zuid

9a. Petenbos-oost

9b. Petenbos-oost

9c. Petenbos-oost

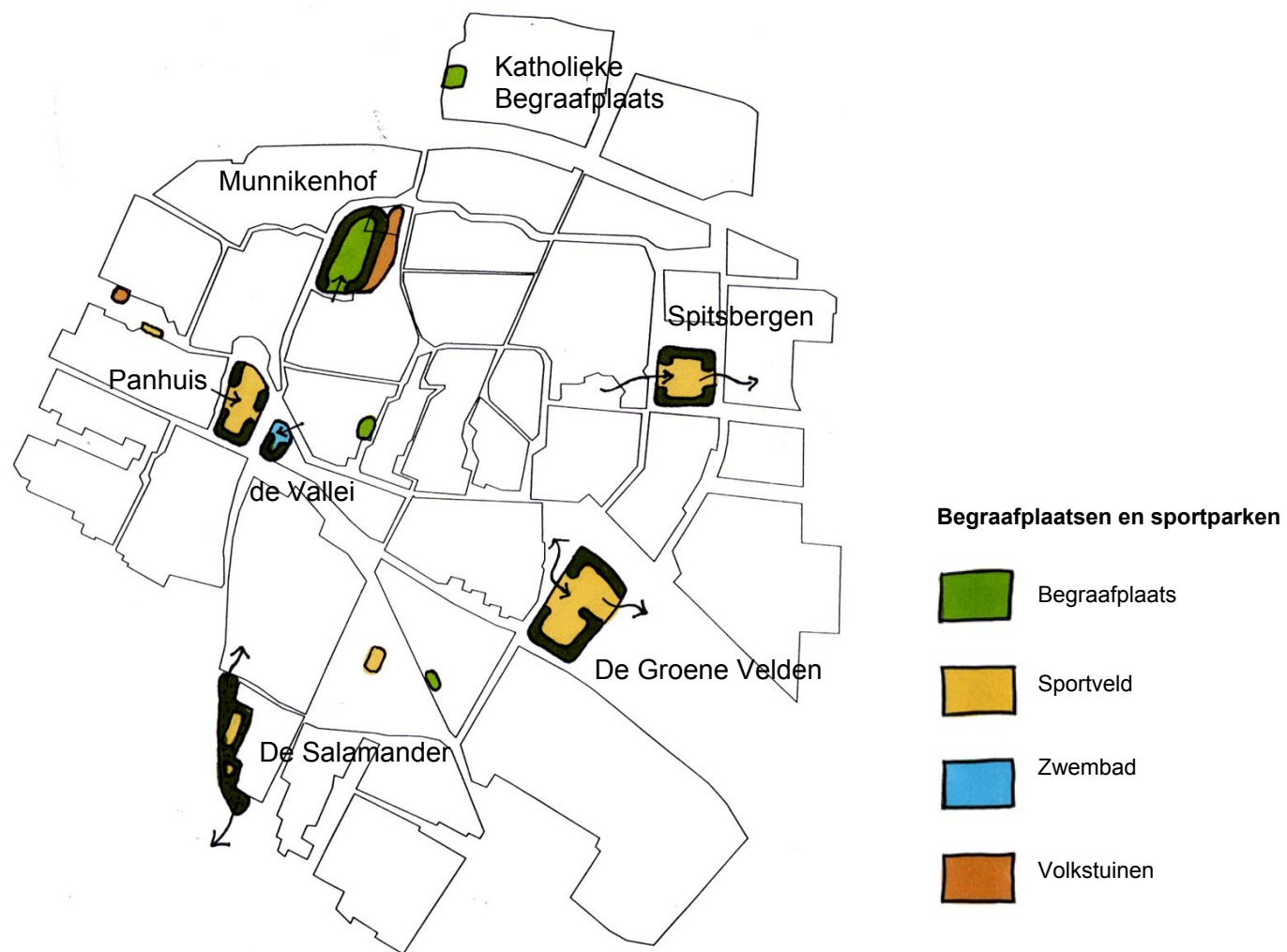
en herstel en bescherming van de houtwal tegenover de school (model 'varen' met doelsoort eikvaren).

Het park wordt dwars gekruist door de wegen Petenbos in combinatie met water, de wegen Goudmos en Varenmos en een doorlopend fietspad. Op den duur zal de begeleidende beplanting langs deze wegen de opdeling van het park in gedeelten benadrukken en het zicht op de stuwwal ontnemen. Dit is jammer. De wegbeplanting zou ter hoogte van het park onderbroken moeten worden. Vooral in het noordelijk deel van het park liggen brede wandelpaden van asfalt met witte steenslag. Deze zijn erg dominant in het ruimtelijk beeld. Wellicht zijn enkele paden overbodig of kunnen deze door lage struikbeplanting beter worden ingepast in het totaal ontwerp van het park. In het park zijn verder diverse speelmogelijkheden en een basisschool gelegen. Het park is groot genoeg om deze functies aan te kunnen. Water kwam historisch gezien op deze plek niet veel voor. Het park ligt juist in de droge gronden. De waterloop dwars op het park is in stedenbouwkundig opzicht van belang. Van de noord-zuid gerichte waterloop kan dit niet gezegd worden. Deze ligt erg dicht op de houtwal en ontkracht daardoor de uitstraling van de houtwallen.

Petenbos Oost

Het park Petenbos Oost ligt in het oostelijk deel van de wijk Petenbos. Het park kent een fraai onderscheid tussen een traditioneel ingericht deel in het westen en een natuurlijk ingericht deel in het oosten. Alleen in de oeeverafwerking van het water zou deze keuze consequenter kunnen worden toegepast. Tevens is een verdere peilverhoging in de winter (stuwhoogte naar 6.5 m +NAP) gewenst.

In het park zijn enkele oude bomenrijen geïntegreerd, waardoor het park als snel allure heeft. Het park kent door de opzet een grote variatie in traditionele en natuurlijke speelmogelijkheden. In haar totaliteit vormt het park een prettige groene ruimte, omgrensd door voorkanten van woningen met in het westen een duidelijk hoofdgebouw, welke richting geeft aan het park.

3.6 Begraafplaatsen en sportparken

Naast de parken zijn ook de begraafplaatsen en sportparken grote groenelementen in het stedelijk gebied. Deze elementen hebben een groene uitstraling op de aangrenzende buurten. Ze zijn in hun huidige opzet ingericht op hun specifieke gebruik. De begraafplaatsen zijn door hun fraaie inrichting geschikt als rustig wandelgebied. De sportparken kunnen in de toekomst meer betrokken worden bij de hoofdgroenstructuur.

Met name op de begraafplaatsen komen veel oude en ook bijzondere bomen voor. Deze dienen in de toekomst behouden te worden. Op sportparken is meer sprake van een inheems assortiment. Bij nieuwe aanplant of vervanging dient hier ook vanuit te worden gegaan.

In de randen van begraafplaatsen en sportparken is er vaak ook ruimte voor extensiever groen en natuurvriendelijk (= extensiever) maaibeheer met name langs sloten en houtsingels ten behoeve van een oeverruigte en zoomvegetatie. Op begraafplaatsen is een andere mogelijkheid het natuurvriendelijk beheer van bermen en gazons ten behoeve van de ontwikkeling van droog schraalgrasland van het Verbond van Gewoon struisgras

Begraafplaatsen

Het oude gedeelte van de grote begraafplaats Munnikenhof is gelegen op een natuurlijke verhoging. De begraafplaats is in haar geheel begrensd door beplanting. Het oude gedeelte van de begraafplaats herbergt veel bijzondere boomsoorten. Het nieuwe gedeelte kent een moderne opzet met hagen en bomen. De begraafplaats is daarmee een oase van groen en rust in het stedelijk gebied. Bij een uitbreiding van de begraafplaats in oostelijke richting kan overwogen worden of het mogelijk is een openbaar wandelpad tussen beide of langs de rand te leggen.

De begraafplaats langs de Weverij vormt een markante sfeervolle groene plek juist ten westen van het centrum. Hier liggen nog enkele oude graven. Langs de Parallelweg van het spoor ligt een kleine fraaie Joodse begraafplaats. Langs de Nieuwe weg ligt een katholieke begraafplaats.

**Begraafplaats
Munnikenhof**

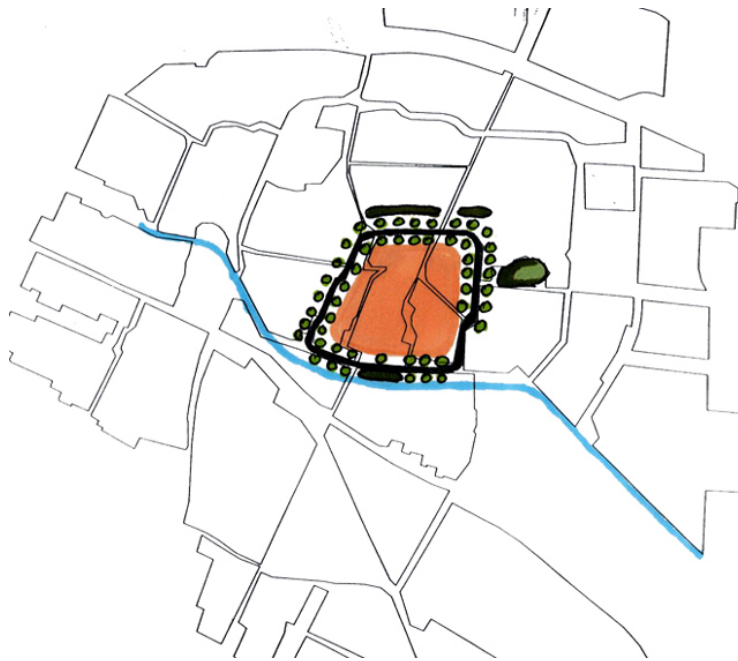
Sportparken

De sportparken hebben in de huidige opzet een monofunctioneel karakter. Het is mogelijk en wenselijk deze grote groengebieden meer bij de openbare ruimte te betrekken en de natuurwaarde te verhogen volgens model eekhoorn.

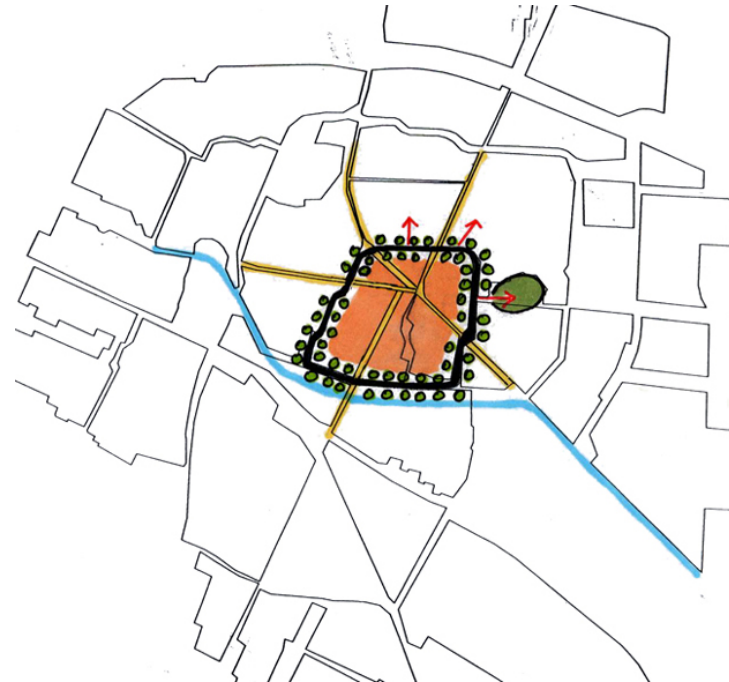
Als eerste zal met dit principe worden geëxperimenteerd in sportpark de Groene Velden. Hier kunnen ervaringen worden opgedaan met het gebruik en beheer van de extra voorzieningen. Dit betekent dat parkeervoorzieningen gecombineerd worden en dat langs de groene binnenranden van het sportpark recreatief medegebruik mogelijk is voor wandelaars of fietsers. Met geringe ingrepen kunnen hierdoor de wandelmogelijkheden voor omwonenden in een groene omgeving worden uitgebreid.

Het sportpark Spitsbergen komt bij het voltooiën van de uitbreidingen van de nieuwe woonwijk Dragonder Oost in de stadsrand te liggen. De urgentie neemt dan toe om ook in dit sportpark de randen op aantrekkelijke wijze in te richten, zodat het sportpark in visueel, ecologisch en functioneel opzicht aansluit bij de omgeving.

Ook bij het sportpark Panhuis is een meer open benadering wenselijk, zodat het sportpark in meerdere opzichten bij haar directe omgeving betrokken is.

Binnenring bestaand

Binnenring voorstel

3.7 Binnenring

De Binnenring is duidelijk herkenbaar in het stedelijk weefsel. Ze is pas recent voltooid en sluit om het centrum. Door de aanleg in verschillende tijden en de variatie in beschikbare ruimte varieert het profiel en de beplantingskeuze. De bomenrijen (veelal lindes, soms beuken) en de lage hagen van veldesdoorn, waar mogelijk aan weerszijden van de weg, markeren duidelijk de Binnenring.

Visie

Voor de gehele Binnenring dient gestreefd te worden naar een eenheid in de opbouw van het profiel, zie ook de uitgangspunten in het Handboek Openbare Ruimte. Continuïteit in deze opbouw is voor de herkenbaarheid zeer belangrijk. Een uitzondering geldt voor enkele plekken, waar vanwege de beperkte ruimte het streefbeeld niet haalbaar is. Vanuit de Binnenring dient duidelijk zicht te zijn op aangrenzende gebouwen of parken. Hierdoor is het mogelijk je te oriënteren op de ring. Aan de noordoostzijde kunnen doorzichten door de beplanting op de bebouwing de oriëntatie binnen de ring verbeteren. Ook het meegeven van een eigen identiteit aan de groengebiedjes, die gepasseerd worden kan bijdragen aan een betere oriëntatie op de Binnenring.

Ter plaatse van kruisingen met linten dient ruimte te worden gegeven om deze linten te ervaren.

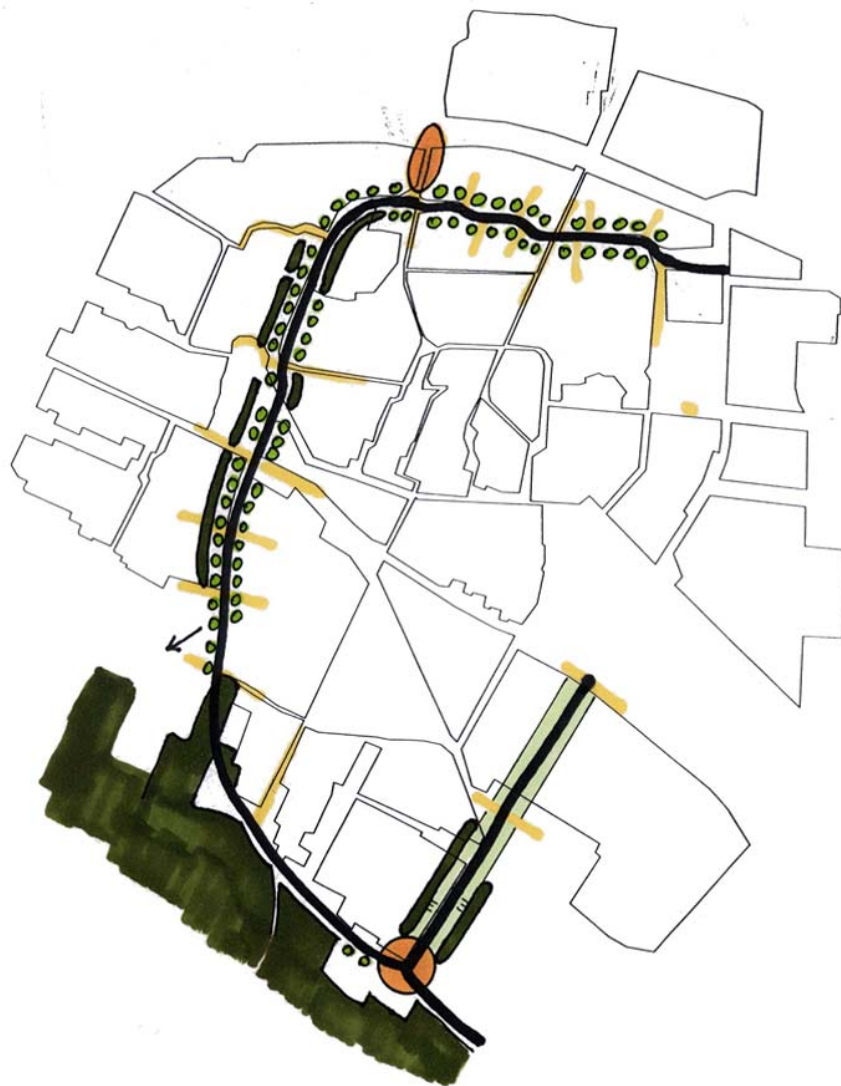
Het streefbeeld bestaat uit een bomenrij aan weerszijden. Oude bomen dienen behouden te blijven. Gezien de nabijheid van het centrum dient bij de aanleg van nieuwe boombeplanting gekozen te worden voor inheemse bomen die goed bij een stedelijke omgeving passen en aansluiten bij het bestaande sortiment, zoals Lindebomen. Voor onderbeplanting dient gekozen worden voor eveneens stedelijke vormen met een afwisseling tussen grasvlakken en blokhagen. In de Gilbert van Schoonbekestraat aan de oostzijde dient de beplanting van bomen en hagen te worden doorgezet. Aan de zuidzijde kan de Grift door een continue parkachtige oeverbegroeiing als herkenbaar element de ring begrenzen.

Herkenbare Binnenring

Aanvullen beplanting - Schoonbekestraat

Rondweg – bestaande situatie

Rondweg – west

Rondweg – oost

Grote Beer

3.8 Rondweg

De rondweg vormt een herkenbaar element binnen het stedelijk weefsel van Veenendaal. Ze is belangrijk voor de afwikkeling van het verkeer. Door de verschillende tijden van aanleg kan de rondweg worden onderverdeeld in drieën; een westelijk, noordelijk en oostelijk deel. Door de kruising met andere infrastructuur, zoals de linten, het spoor, het Omleidingskanaal en de Grift ontstaan daarbinnen weer verschillende segmenten. De rondweg heeft overal een ruim, breed profiel, zonder parkeerplaatsen en is daardoor goed herkenbaar.

Om de herkenbaarheid van de rondweg te vergroten, ondanks de verschillende perioden van ontstaan van de drie delen, gaat de visie uit van een eenduidige benadering voor de hele rondweg. De visie is gebaseerd op de landschappelijke variatie van een droge naar een natte ondergrond van zuid naar noord. Tevens wordt ervoor gekozen, gezien de brede afmetingen van de bermen en het te creëren contrast met andere infrastructuur (zoals de meer stedelijk ingerichte Binnenring of wijkontsluitingswegen) alle bermen natuurvriendelijk in te richten en te beheren. Met de uitwerking van bovenstaande visie op de weg kan een fraaie begeleidende beplanting ontstaan.

Visie voor de hele rondweg

In het zuiden ligt de rondweg op de overgang van de beboste stuwwal naar de zandgronden. Hier zijn de houtwallen dwars op de helling kenmerkend. Daar waar de weg parallel loopt aan de houtwallen dienen zij dan ook als uitgangspunt voor de begeleidende wegbeplanting. Indien de weg dwars of schuin ten opzichte van de houtwallen ligt kan de wegbeplanting uit bomenrijen bestaan ter begeleiding van het wegbeeld.

Meer naar het noorden toe ligt de rondweg nog steeds op de droge gronden, maar wordt de houtwallenstructuur verlaten. De beplanting langs de rondweg reageert hierop doordat ze losser is. Ze bestaat uit groepen beplanting in een schrale berm met doorzichten op de achterliggende functies. Tijdige en zorgvuldige dunningen moeten een half open eindbeeld opleveren en daarna in stand houden.

Naar het noorden toe ligt de rondweg in het natte gebied. Met name de beplanting van rondweg Oost reageert hierop met een open berm met een halfnatuurlijke begroeiing en op regelmatige afstand forse beplantingen dwars op de weg. Bij de rondweg west kan tussen het spoor en de begraafplaats eveneens een opener beplanting worden nagestreefd. Ter hoogte van de begraafplaats zelf wordt weer een droog gebied gepasseerd. Dit komt tot uiting in de dichte begeleidende beplanting.

De noordelijke rondweg, Grote Beer, ligt in het oorspronkelijke natte gedeelte van Veenendaal. De weg volgt op de kleinere bochten na de oorspronkelijke kavelrichting. Deze kavelrichting en dus ook de weg wordt hier begeleid door bomenrijen.

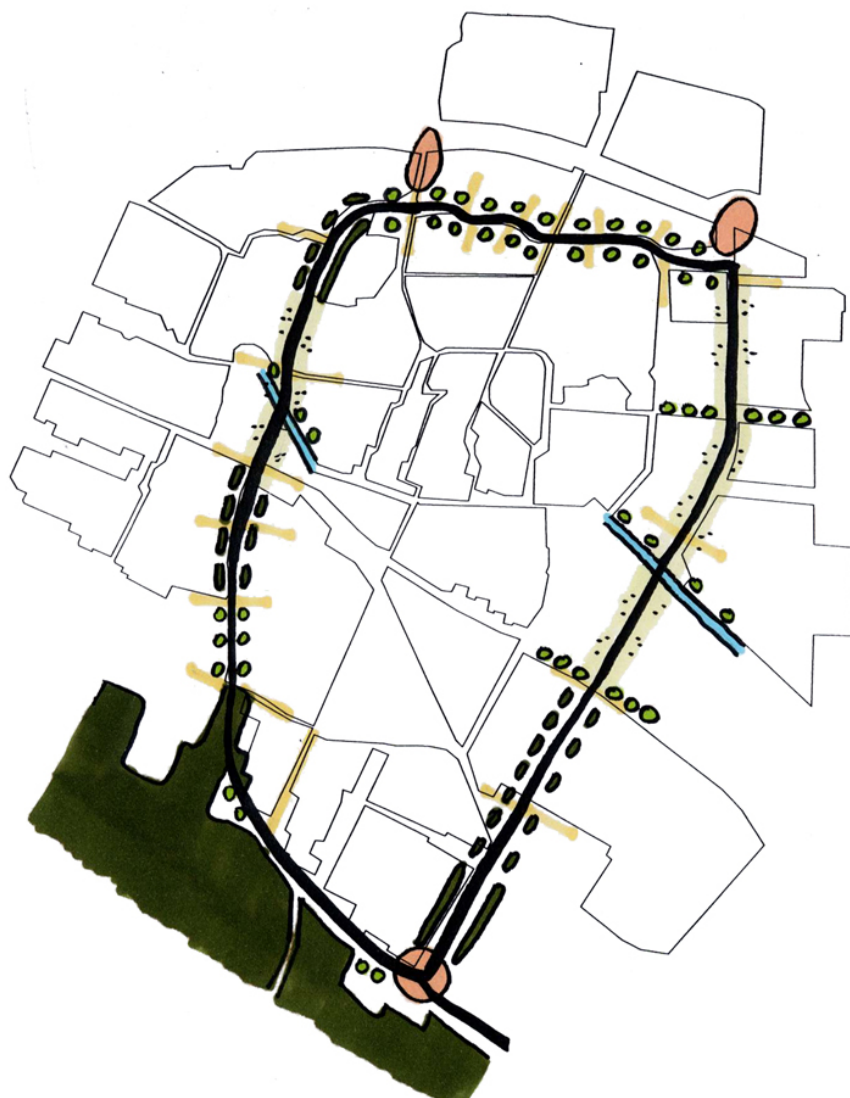
Er dient te worden uitgegaan van een schrale berm, dus bij nieuwe aanleg van de bermen in de rondweg Oost en reconstructie van bestaande gedeelten geen teeltlaag opbrengen maar zand. Afhankelijk van de ruimte in de berm kan model zanddoogje (< 3 m), brem (> 3 m) of varen (> 5 m) worden gerealiseerd. Ter plaatse van bomenrijen kan model eekhoorn worden nagestreefd; bomenrij in schraalgrasland. Bij nieuwe aanplant en vervanging van begroeiing dient te worden uitgegaan van inheemse loofboomsoorten.

Rondweg West

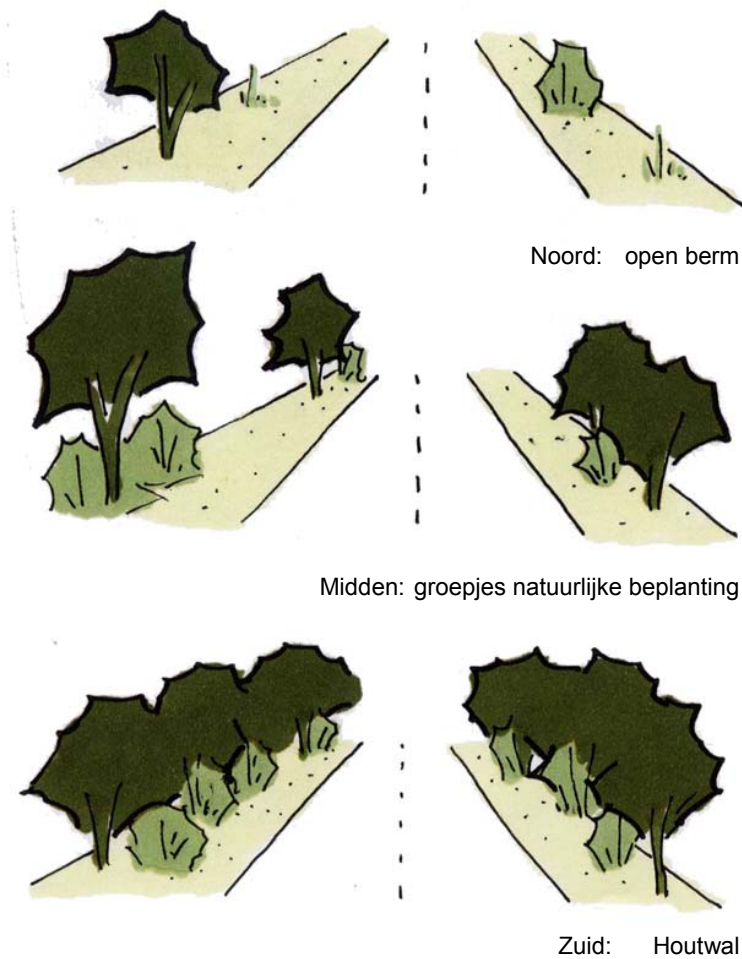
Langs de Rondweg West liggen aan weerszijden vrijliggende fietspaden. Er is zicht op de wijken aan de centrumzijde. De woonwijken aan de buitenzijde liggen achter een beplante geluidswal. Langs de Rondweg West komt veelal aan de centrumzijde een bomenrij voor van eiken in een smalle berm, aan de buitenzijde meer opgaande beplanting in een bredere berm.

Langs de Rondweg West dient gezien de beschikbare ruimte en het reeds ingezette natuurlijke beheer waar mogelijk aan beide zijden over de hele lengte gestreefd te worden naar deze vorm van beheer.

Tussen de bosrand en de wijk West dient gestreefd te worden naar een bomenrij aan weerszijden, omdat de weg hier dwars op de houtwallenrichting loopt.

Rondweg - voorstel

Noord: open berm

Midden: groepjes natuurlijke beplanting

Zuid: Houtwal

Ter hoogte van de bebouwing van de wijk West dient de beplanting op de geluidswal opener te worden gemaakt. Dit doet recht aan de hierboven beschreven visie, waarbij het houtwallen landschap wordt verlaten. Enkele doorkijkjes naar de achterliggende bebouwing kunnen bovendien de oriëntatie op de rondweg West verbeteren. Aan de centrumzijde is vaak weinig ruimte en dient gestreefd te worden naar groepen boombeplanting in een berm met een natuurlijke inrichting en beheer.

Tussen het spoor en de begraafplaats dient de wegbeplanting te reageren op de ligging in het nattere gedeelte van Veenendaal. Hier wordt een open berm nagestreefd met een half natuurlijke vegetatie en enkele opgaande bomen. Door het omvormen en uitdunnen van bestaande opgaande beplantingen kunnen de bermen zich ecologisch beter ontwikkelen. Tevens ontstaat er meer zicht op achterliggende functies, zoals sportpark Panhuis, het zwembad en de wijken West, 't Hoorntje en Molenbrug.

De begraafplaats ligt op een hoge opduiking. De dichte randbeplanting doet hier recht aan. Bovendien geeft deze beplanting rust op de begraafplaats zelf. Handhaving van deze dichte rand is daarom wenselijk.

Grote Beer

Langs de Grote Beer liggen aan weerszijden vrijliggende fietspaden en bomenrijen, in gras of blokhagen. Het profiel is overzichtelijk. Gezien de visie dienen de bermen te worden omgevormd naar een natuurlijke inrichting en beheer.

Rondweg Oost

De Rondweg Oost is van recente datum en is pas gedeeltelijk aangelegd. Ze heeft geen fietspaden en kruist andere wegen met een viaduct, een tunnel of rotonde. Woonwijken zijn afgeschermd met geluidswallen.

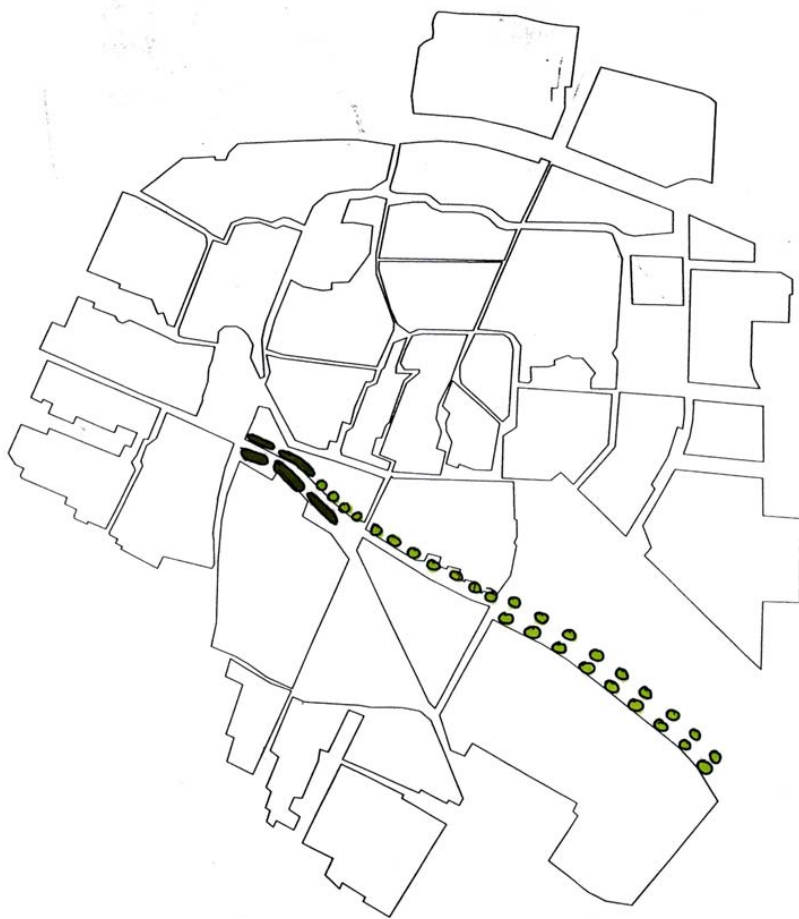
Voor de rondweg Oost is door de provincie Utrecht een gewenst beeld van de weg in het landschap geschetst. Er is gekozen voor een benadering waarbij twee gedeelten worden onderscheiden. Een zuidelijk gedeelte met nieuwe beplanting langs het tracé en een noordelijk gedeelte met een open en nat karakter.

Langs het zuidelijk deel van de Cuneraweg tot de Wageningse laan zal gezien de oorspronkelijk aanwezige houtwallen een dichte beplanting worden ontwikkeld van verspreid staande groepjes opgaande bomen met ondergroei van heesters (inheems bosplantsoen). Door dunning zal het eindbeeld worden bereikt. Dit gedeelte komt overeen met de boven geformuleerde visie. Echter, de houtwallen bestaan in onze visie uit een aaneengesloten dichte beplanting en kunnen ook op de geluidswallen worden aangeplant.

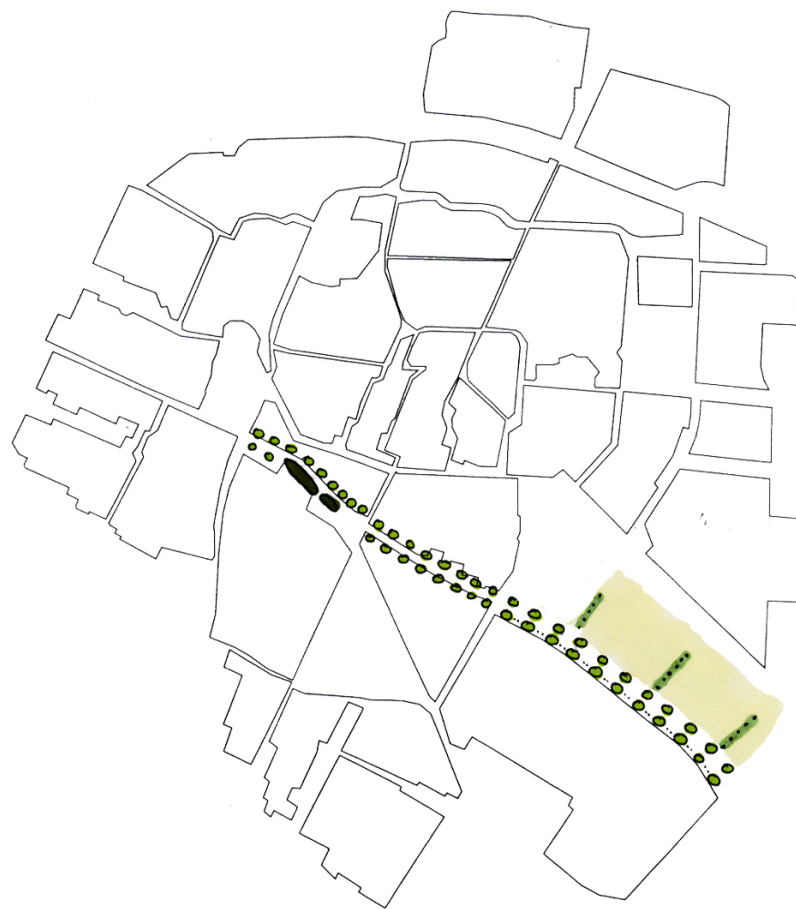
Ter hoogte van het bedrijventerrein Nijverkamp worden dubbele bomenrijen voor de dichte beplantingsstrook voorgesteld. In onze visie kan de beplanting hier, gezien het verlaten van het houtwallen landschap, bestaan uit de voorgestelde groepjes bomen, zonder de bomenrijen.

De rotondes vormen accenten in het wegbeeld en zullen van zuid naar noord steeds minder worden beplant met opvallende, maar wel inheemse boomsoorten. Deze visie wordt in het groenstructuurplan onderschreven met aanvulling dat de boomkeuze dient aan te sluiten bij de ondergrond.

Ter hoogte van de natuurgebieden worden de bermen in de visie van de provincie halfnatuurlijk en open ingericht. Ten noorden van de Grift zullen de bermen onbeplant blijven. In het ISEV gebied zullen bomenrijen vanuit de omgeving haaks op de weg staan. Zij duiden hiermee de kavelrichting aan. Alle wegbermen en sloten worden ecologisch beheerd in de lijn van het provinciale beleid. De bermen worden met gebiedseigen grond aangelegd met kleine variaties in de hoogte. Deze visie wordt hier onderschreven.

't Goeie Spoor - Wageningse laan – bestaande situatie

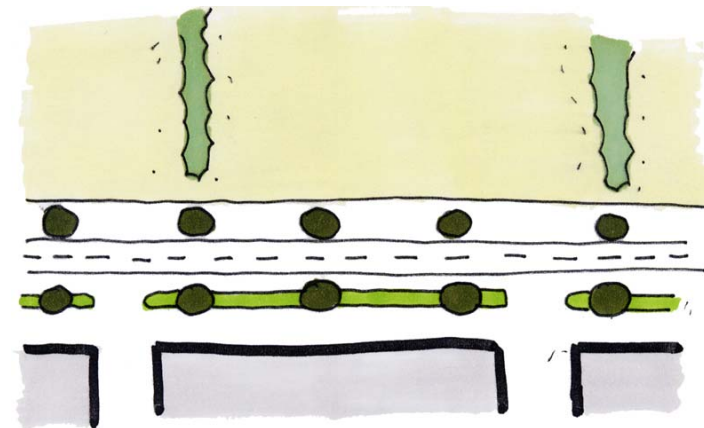
't Goeie Spoor - Wageningse laan - voorstel

3.9 't Goeie Spoor - Wageningse laan

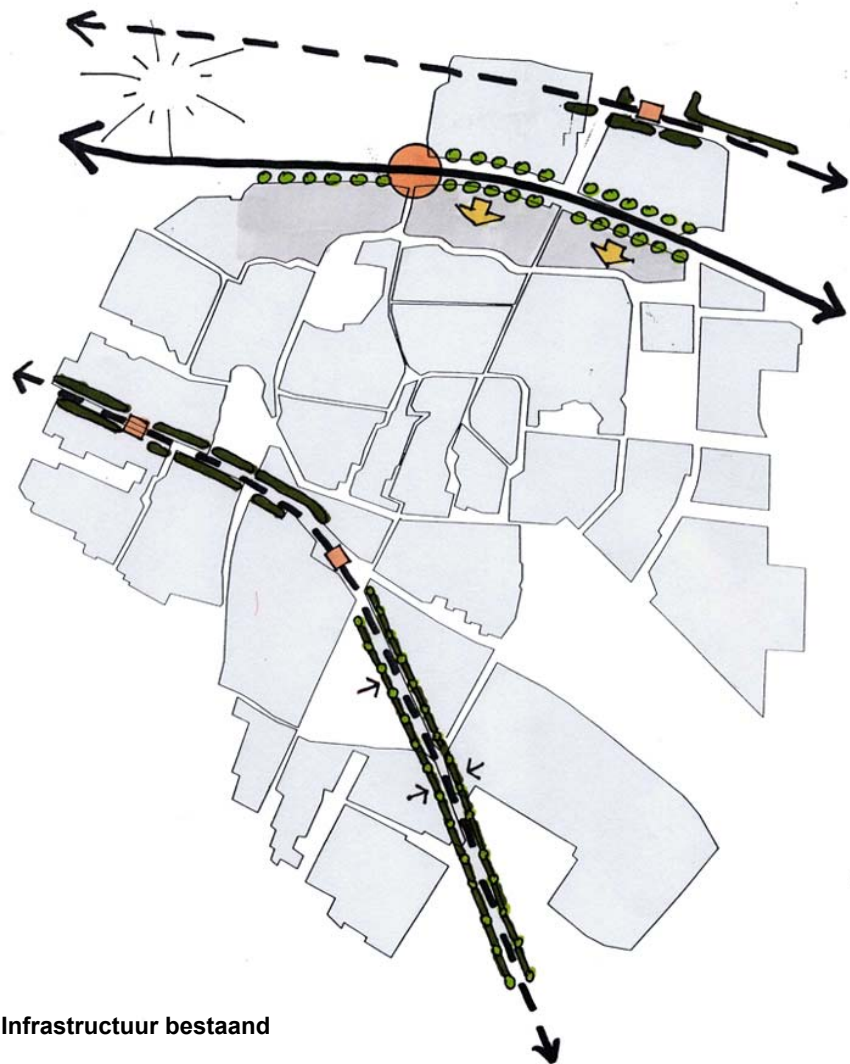
Naast de rondweg en de linten vormt 't Goeie Spoor samen met de Industrielaan en de Wageningse laan een belangrijke dwarsverbinding tussen de rondweg West en Oost en een ontsluiting van het centrum.

't Goeie Spoor ligt veelal ingeklemd tussen dichte beplanting langs het spoor aan de zuidzijde en enkele niet representatieve bedrijven aan de noordzijde. De weg wordt begeleid door bomen. Ze heeft door het ontbreken van woonhuizen of publieke voorzieningen een anoniem karakter. Hierin is alleen verbetering mogelijk door een verplaatsing van de bedrijven en een stedelijke herinrichting van de vrijkomende gronden.

De Industrielaan wordt aan de noordzijde over een grote lengte begeleid door volwassen Moeraseden. In de Wageningse laan is aan weerszijden een boombeplanting aanwezig die doorloopt in het buitengebied. De continuïteit van deze dwarsverbinding kan worden benadrukt door voor de hele verbinding een bomenrij aan weerszijden van de weg na te streven. Ter hoogte van bedrijventerrein Nijverkamp is een sterk contrast aanwezig tussen het stedelijk bedrijventerrein en het natuurgebied de Hel. Het is wenselijk de vrij kale wand van het bedrijventerrein meer aan te kleden. Dit zou kunnen door een heesterbegroeiing in de berm aan de zuidzijde of groepjes halfhoge opgaande begroeiing aan de Noordzijde van de Wageningse laan langs de kavelgrenzen.

Creëren overgang bedrijventerrein - natuurgebied

Infrastructuur bestaand

Station Veenendaal –
de Klomp

Snelweg A12

Spoorlijnen

3.10 Snelweg en spoorlijnen

Snelweg

De A12 vormt een hoofdader van het nationale wegennet tussen Utrecht en Arnhem. De snelweg ligt op een verhoogd talud. De taluds zijn in het stedelijk gebied ingeplant met dubbele bomenrijen. De dubbele bomenrijen markeren vanaf de snelweg het stedelijk gebied en verzachten vanaf maaiveld de ruimtelijke impact van de snelweg en het verkeer. De rondweg West en de Stationsstraat kruisen op maaiveld onder de weg door. Langs de snelweg ligt aan de zuidzijde een zichtlocatie voor bedrijven, aan de noordzijde is een bedrijventerrein in ontwikkeling. De tussen gelegen ruimte is ingericht met een groenzone met water.

Visie

Het is fraai als de bomenrijen corresponderen met de plaatsen waar bedrijventerreinen langs de weg liggen of komen te liggen. Om het contrast met de doorsnijding van het landelijk gebied groot te houden zou de snelweg in het landelijk gebied niet begeleid moeten worden door beplanting. Op deze manier kan de groene open ruimte tussen de stedelijke gebieden van Veenendaal en Ede ervaren worden. In de huidige situatie is hier juist wel veel landschappelijke beplanting vlak langs de weg aanwezig.

In de landschapsschetsen voor de A12 Veenendaal – Duitse grens is de bovenstaande visie ook toegepast. Bij de Emminkhuizenberg is de weg volgend aan het landschap en zijn de bermen onbegroeid. In de Gelderse Vallei tussen Veenendaal en Ede wordt de snelweg aangeduid als zelfstandig element. De dynamiek van verstedelijking is in deze zone groot. Dit is een reden om de weg een zelfstandige vormgeving te geven van bomenrijen en water. Zo ontstaat een rustig beeld. Ter hoogte van de bedrijventerreinen in Veenendaal en Ede is een bomenrij voorgesteld. Deze wordt onderbroken in het open midden gebied (de Kade) door een zone met water en riet en een zone zonder portalen.

In de bermen kan het model eekhoorn centraal staan (bomenrij in schraalgrasland of ruigte, langs de berm sloten model dotterbloem (natuurvriendelijke oever). Direct ten oosten van de nieuwe

aansluiting van de Rondweg Oost is in de landschapvisie van de A12 een ecoduiker met breed banket gepland. Deze verbindt de ecologische verbindingzone aan weerszijde van de weg met elkaar.

Spoorlijnen en stations

Veenendaal wordt doorsneden door twee spoorlijnen. De spoorlijn Utrecht – Arnhem vormt een belangrijke intercity verbinding en ligt in het buitengebied ten noorden van Veenendaal. Het station Veenendaal de Klomp wordt aangedaan door de stoptreinen. De lijn Utrecht - Rhenen loopt midden door Veenendaal en heeft twee stations; Veenendaal West in de wijk West en Veenendaal centrum juist ten zuiden van het centrum. De bermen en het groen langs de spoorlijnen is in eigendom en beheer bij de NS.

Spoorlijn Utrecht – Arnhem

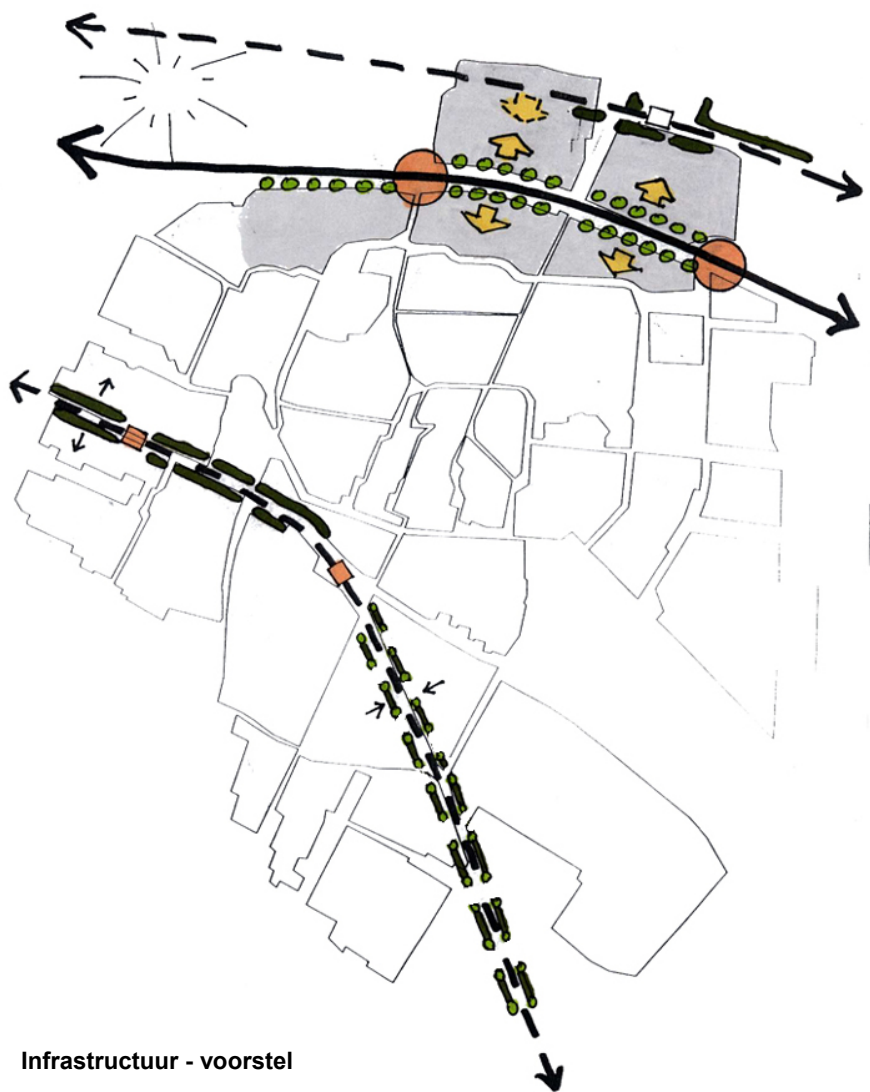
Het spoor Utrecht – Arnhem ligt in het landschap van de Gelderse Vallei. Ter hoogte van Veenendaal ligt het spoor iets verhoogd en wordt het wisselend begeleid door dichte begroeiing. Met de ontwikkeling van de bedrijventerreinen tussen de snelweg en het spoor zal het aangrenzende gebied verstedelijken. Er kan dan voor gekozen worden de begroeide bermen van het spoor een ecologische functie te geven als verbindend element. Hierbij kan worden gestreefd naar model brem, een schraalgrasland of ruigte met verspreide beplanting of opslag. De beplanting krijgt dan ook een meer transparant karakter.

Spoorlijn Utrecht - Rhenen

De spoorlijn Utrecht – Rhenen loopt dwars door het stedelijk gebied van Veenendaal. In het westen ligt de spoorweg op een iets verhoogd talud. Omdat de spoorlijn direct grenst aan woongebieden zijn de bermen vaak beplant. In het westelijk deel is de beplanting dicht. Zij grenst hier aan achtertuinen en wordt alleen vanuit de tuinen en kruisende wegen waargenomen.

Ter hoogte van de ontsluitingsweg 't Goeie Spoor ligt aan de noordzijde van het spoor een bosgebiedje.

In het volgende stuk langs de Parallelweg is de beplanting vrij smal en dicht. Hier kan gestreefd worden naar een iets opener beeld van

Station Veenendaal - west

Beplanting langs spoor
opener maken.

een struikbegroeiing met enkele bomen. Door doorkijkjes te maken naar de beplanting aan de andere zijde van het spoor wordt de ruimte langs het spoor afwisselender en interessanter. In ecologisch opzicht dient hier te worden gestreefd naar model brem, een schraalgrasland of ruigte met verspreide beplanting of opslag. Dit model wordt nu al gerealiseerd langs de Verlengde Spoorlaan richting het buitengebied, waar de bermen bestaan uit een fraaie boombeplanting met een ruige onderbegroeiing.

Stations

De stations dienen knooppunten in het stedelijk weefsel te zijn. Dit is Veenendaal-centrum qua uitstraling niet. Het stationsgebouw is vrij ondergeschikt aan de andere gebouwen en de grote beuken op het voorliggende plein. Door een herinrichting van het stationsplein en een betere aansluiting op het centrum kan de decentrale ligging van het station ten opzichte van het centrum worden verbeterd.

Het station Veenendaal-West is opgenomen als onderdeel van het wijkcentrum Veenendaal West. Het station heeft een bescheiden omvang, maar heeft een goede ruimtelijke en functionele koppeling met de winkelveorzieningen.

Station Veenendaal de Klomp ligt buiten het stedelijk gebied van Veenendaal, maar wel aan een belangrijke lijn en in de nabijheid van een groot aantal bedrijventerreinen. Een goede route voor treingebruikers naar de bestaande en nog te realiseren werkgebieden en naar het centrum is daarom belangrijk. Het station heeft een landelijke uitstraling met een grote parkeerplaats, omgeven door bossages. Deze karakteristiek kan zo blijven als aan de noordzijde het contact met het buitengebied nog aanwezig is.

Rondweg-west, ter hoogte van de Schans

3.11 Conclusies hoofdgroenstructuur

Terug kijkend op alle onderdelen van de hoofdgroenstructuur zijn hieronder de belangrijkste conclusies en doelstellingen voor de hoofdgroenstructuur samengevat.

- De Grift en de linten dienen meer als continue lijnen te worden ingericht.
- Het inrichtingsniveau van de pleinen en de winkelstraten moet omhoog, gezien hun belang voor de hele stad.
- De parken zijn een uiting van de tijdgeest waarin ze zijn aangelegd. In het algemeen zijn de parken fraai ingericht en worden ze goed gebruikt. Vele parken vormen als groene inprickers een verbinding met het buitengebied. Op onderdelen is het nodig de inrichting aan te passen, de samenhang binnen het park of met de omgeving te verbeteren, de ecologische waarde te verhogen en verbindingen met het buitengebied te verbeteren.
- De Binnenring is goed herkenbaar en heeft een fraaie tweezijdige boombeplanting. Deze dient behouden te blijven en plaatselijk te worden aangevuld.
- De rondwegen zijn dominant in het stedelijk weefsel. De begeleidende beplanting moet echter consequenter worden ingericht.
- De snelweg wordt duidelijk begeleid door laanbeplanting, de spoorlijnen door een dichtere begroeiing. Door functieverandering van landelijk naar stedelijk gebied zijn aanpassingen in het begeleidende groen in de toekomst noodzakelijk. De beplanting langs het spoor in de wijk Zuidoost dient transparanter te worden.
- De groene hoofdstructuur ligt er in haar algemeenheid verzorgd bij.

4. Thema's

Relatie gebouwen en groen

Bomenbeleid

4 Thema's

4.1 Algemeen

Binnen het groenbeleid zijn er naast de behoefte aan een plaatsgebonden visie op het groen ook algemene beleidslijnen gewenst, waaraan toekomstige ontwikkelingen die betrekking hebben op het groen getoetst kunnen worden. In dit hoofdstuk worden 5 algemene thema's nader beschouwd. Zij hebben betrekking op het groen in het gehele stedelijke gebied. De thema's zijn het bomenbeleid, groenuitgifte, oeverinrichting, fietsroutes en accenten.

Relatie gebouwen en groen

In algemene zin wordt ook aandacht gevraagd voor de relatie tussen gebouwen en groen. Bij intensiever ruimtegebruik geven groene daken een bijdrage aan een groene aankleding van een bebouwde omgeving, een aangenaam en gezond klimaat en de opvang van water.

4.2 Bomenbeleid

In het stedelijk gebied van Veenendaal komt een groot bestand bomen voor. Deze staan zowel in de openbare ruimte als op particulier terrein. De bomen leveren een grote bijdrage aan de beleving van de openbare ruimte. Zeker in Veenendaal waar het groen in oppervlakte beperkt is dragen de bomen bij aan de groene uitstraling van de stad.

De gemeente is bezig alle bomen binnen het stedelijk gebied te inventariseren en op kaart aan te geven. Bomen dragen in het algemeen bij aan:

- De relatie met het onderliggende landschap door de soortkeuze, de situering en het bijbehorende beheer.
- De esthetische kwaliteit van de leefomgeving, zij zorgen voor een prettige woonomgeving, geven identiteit aan een plek, verlenen een plek betekenis.

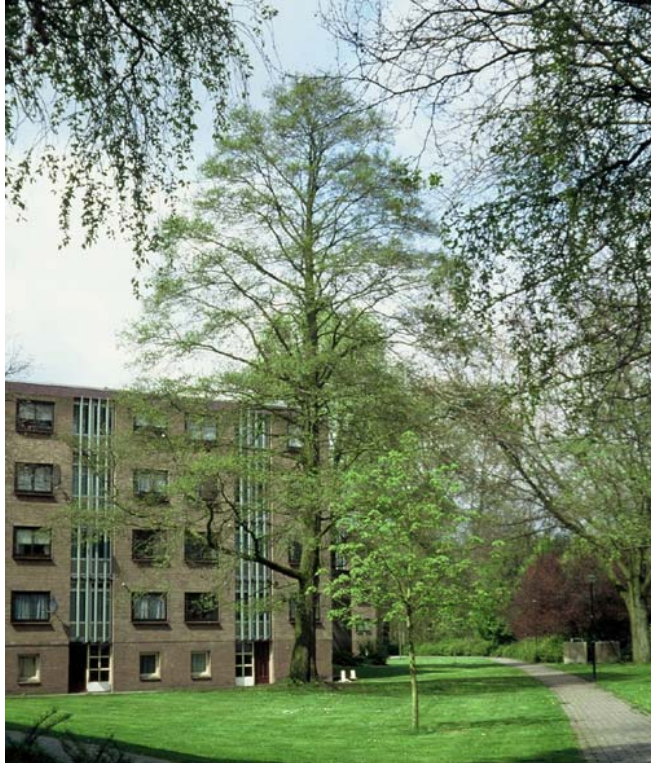
- De cultuurhistorische waarde, wanneer het gaat om oude groeiplaatsen of bomen.
- de oriëntatie binnen de stad. Ook kunnen op bijzondere plekken accenten worden gelegd.
- een gezond milieu in de vorm van CO2 reductie.
- in ecologisch opzicht een habitat voor vogels en vele andere dieren.
- De beleving van de seizoenen.
- Zuivering van de lucht onder meer door filtering van stof.
- Buffering van het stadsklimaat, onder andere door minder opwarming in de zomer en minder afkoeling in de winter.
- Het natuurbesef van kinderen en volwassenen in de stedelijke omgeving.
- Etc.

Een gedeelte van het bomenbestand, zowel particulier als openbaar, is benoemd als waardevolle en/ of bijzondere bomen. Hierbij zijn criteria gehanteerd met betrekking tot de omvang, ouderdom, grootte, de plaats, de dendrologische zeldzaamheid, de ecologische waarde en het totaalbeeld. De waardevolle bomen zijn opgenomen op een lijst. Hierbij is naast de straat de soort, het aantal en de eigendomssituatie aangegeven. De bomen zullen ook op kaart worden weergegeven.

Visie

Voor het behoud van de omgevingskwaliteit in Veenendaal is het van belang dat er gestreefd wordt naar een evenwichtig en gevarieerd bomenbestand. Ten aanzien van de kap van bomen zal terughoudendheid worden betracht. Redenen om bomen te kappen zijn bijvoorbeeld:

- Het vergroten van de duurzaamheid van het bomenbestand door sterke soorten te bevoordelen boven zwakke soorten, zoals Wilgen of Populieren of door dunning.
- Het ontwikkelen van gewenste ruimtelijke situaties zoals beschreven in dit groenstructuurplan.
- Het vergroten van sociale veiligheid.
- Het terugdringen van gevaar, ernstige overlast of schade.

Waardevolle boom (els) in het Rembrandtpark

Bij nieuwe ontwikkelingen, renovaties en reconstructies dient de bestaande groenstructuur, die in dit rapport beschreven is, als uitgangspunt te worden genomen. Naast het behoud van bomen op zich is het ook belangrijk bomen een goede groeiplaats te bieden, zoals een voldoende brede berm of een voldoende groot en, bij intensief gebruik, beschermd plantvak. Dit betekent dat bomen in principe niet in verharding worden geplant. Indien het voor de realisatie van de in dit plan beschreven visie noodzakelijk is bomen in verharding te planten dient kwaliteit te gaan boven kwantiteit. Met name in verharding dient veel aandacht te worden besteed aan de ondergrondse groeiruimte bijvoorbeeld door toepassing van bomenzand en bomengrond. Uiteraard is tevens voldoende aandacht nodig met betrekking tot beheer en onderhoud van de bomen.

Bescherming van het bomenbestand is belangrijk. Dit kan door de bomenverordening of door een koppeling met het bestemmingsplan. Door in dit groenstructuurplan uitspraken te doen over de afstand tot de erfgrans kan de bescherming van bomen verder worden vergroot.

Bescherming via de bomenverordening

De bomenverordening maakt deel uit van de Algemene Plaatselijke Verordening van Veenendaal en wordt beschreven in artikel 4.6. Hieronder zijn de belangrijkste onderdelen vermeld.

Het is verboden zonder vergunning van burgemeester en wethouders te vellen of te doen vellen:

- a. houtopstand die staat vermeld op de vastgestelde inventarisatie "waardevolle bomen";
- b. bomen met een stamomvang van 80 cm of meer op een hoogte van 130 cm

Burgemeester en wethouders kunnen de vereiste kapvergunning weigeren dan wel onder voorschriften verlenen in het belang van:

- natuur- en milieuwaarden;
- landschappelijke waarden;
- cultuur-historische waarden;
- waarden van stads- en dorpsschoon;
- waarden voor recreatie en leefbaarheid.

Burgemeester en wethouders kunnen bij het weigeren of onder voorschriften verlenen van een vergunning tevens de boomwaarde betrekken.

Burgemeester en wethouders betrekken bij hun beslissing de toepasselijke gemeentelijke bestemmings-, groen-, bomen- of landschapsplannen.

Bescherming via bestemmingsplan

Tot nu toe wordt in Veenendaal geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om bomen te beschermen middels bestemmingsplannen. Het is mogelijk bijzondere bomen als aanvulling op de plaatselijke kapverordening in planologisch-juridische zin te beschermen in bestemmingsplannen. Dit kan bijvoorbeeld door:

- een minimale afstand van gebouwen tot dergelijke bomen op te nemen (bijvoorbeeld 10m en met vrijstelling tot 5m);
- werkzaamheden als het aanleggen van verhardingen en het aanbrengen van ondergrondse leidingen binnen een afstand van 5m tot de boom te verbinden aan een aanlegvergunning.

In nieuw op te stellen bestemmingsplannen zullen waardevolle bomen een plek krijgen.

De afstand van bomen tot de erfgrans

In het Burgerlijk Wetboek (artikel 5:42) is een hoofdregel opgenomen over de afstand die bomen (en heesters en hagen) moeten hebben tot de erfgrans. Volgens dit artikel is het niet geoorloofd om bomen te hebben binnen een afstand van twee meter en heesters en hagen binnen een afstand van 0,5 meter, gerekend vanuit het hart van de boom, heester of haag. Op deze regel is een aantal uitzonderingen mogelijk. Eén hiervan is dat een plaatselijke gewoonte een kleinere afstand mag voorschrijven tot een minimum van 0,5 meter voor bomen en nihil voor heesters en hagen. Gezien de compacte stedelijke structuur van Veenendaal en de relatief geringe oppervlakte van tuinen worden in Veenendaal deze minimaal toegestane afstanden gehanteerd.

Groen wat onderdeel uitmaakt van de groenstructuur is niet uitgeefbaar

Uitgifte van groen dient per plek te worden afgewogen

4.3 Groenuitgifte en –compensatie

Veenendaal bezit in oppervlakte ten opzichte van andere gemeenten niet veel groen. Het groen wat er is, is vaak geconcentreerd aanwezig in de vorm van parken of groen op wijkniveau, zoals groen ter begeleiding van de hoofdwegen, houtwallen, plantsoenen etc. In het algemeen is er weinig sprake van snippergroen. Met snippergroen wordt bedoeld; kleine oppervlaktes groen binnen de buurten, die niet bijdragen aan de hoofdgroenstructuur of de groenstructuur op wijkniveau. In het algemeen duidt men hiermee kleine groenvakken aan, vaak bestaand uit gras of heesterbeplanting.

Visie groenuitgifte

In principe wordt er binnen de gemeente geen groen uitgegeven aan particulieren of derden. Alleen indien het groen niet bijdraagt aan de hoofdgroenstructuur of de groenstructuur op wijk- of buurtniveau en het groen geen functie vervult in visueel / ruimtelijk, recreatief, ecologisch of technisch opzicht (bijvoorbeeld strook voor kabels en leidingen, ruimte reservering voor een weg) is het mogelijk uitgifte van groen te overwegen. Deze plekken dienen nader in kaart te worden gebracht.

Hierbij dient beseft te worden dat in de meeste gevallen vooral individuele bewoners belang hebben bij uitgifte van groen. Het stelt hen in de gelegenheid de tuin te vergroten, hun woning uit te breiden of extra bebouwing te realiseren. Het algemeen belang is in de meeste gevallen beperkt. Er worden door uitgifte uiteraard onderhoudskosten van het uit te geven perceel bespaard, dit gaat echter om zeer geringe bedragen in verhouding tot de totale begroting. In de praktijk blijken de nadelen van uitgifte vaak groter dan de voordelen, zeker wanneer de precedentwerking die ervan uit gaat wordt meegenomen.

In enkele gevallen kan door uitgifte het algemeen belang worden gediend. Alleen in die gevallen zal uitgifte plaatsvinden. Uitgangspunten voor uitgifte zullen daarom zijn: nee, tenzij....

- de uitgifte leidt tot aantoonbare kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte,

- de uitgifte leidt tot aantoonbare terugdringing van overlast,
- de uitgifte een aantoonbaar handhavings- of beheerprobleem oplost.

Met betrekking tot de uitgifte van perceeltjes gemeentegrond, niet zijnde openbaar groen maar openbare verharding e.d., welke onderdeel uitmaken van de openbare ruimte worden de bovengenoemde uitgangspunten voor snippergroen onverkort overgenomen.

Indien het groen wordt uitgegeven aan derden dienen duidelijke afspraken te worden gemaakt over de eigendomssituatie, de voorwaarden en de termijn. Er kan voor gekozen worden onder voorwaarden tijdelijke overeenkomsten te sluiten die na een bepaalde periode weer verlengd of ontbonden kunnen worden. Hiermee houdt de gemeente het eigendom in handen.

Visie groencompensatie

Indien groen dat een functie in de hoofdgroenstructuur of op wijkniveau verloren gaat ten gevolge van bouw- of andere activiteiten dient dit groen gecompenseerd te worden;

- nabij de plek in een soortgelijke omvang en aard
- op dezelfde plek in mindere mate, maar een hoogwaardiger vorm,
- op een andere plek in een daar passende vorm.

Oeverinrichting

4.4 Oeverinrichting

Problematiek

Het stedelijk gebied van Veenendaal is gedurende zijn ontwikkeling steeds waterrijker geworden. Dat is gebeurd om stedenbouwkundige (esthetische) en waterhuishoudkundige (berging) redenen. De steeds belangrijkere rol van het water in de nieuwste stadsuitbreiding is een landelijke trend. Niet alleen functie maar vooral ook vorm volgen de laatste architectonische mode. Het gebruik van water bij de wijkopzet is in grote lijnen als volgt:

- geen water in de vijftiger jaren; Franse Gat
- grote waterpartijen met brede en open, grazige oevers in de zestiger jaren; Engelenburg
- slingerende en beplante vijvers in de zeventiger jaren; Dragonder, Oudeveen – de Schans en Schepenbuurt
- verspringende 'zichtkanalen' met open, smalle oevers in de tachtiger jaren; Ruisseveen
- natuurvriendelijke oevers en postmoderne vormfantasieën in de negentiger jaren; Honzenelleboog en Petenbos
- verdere differentiatie tussen stenige cultuuroevers en flauwe natuuroevers en veel wateroppervlak t.b.v. opvang hemelwater en preparatie huishoudwater in het komende decennium; Dragonder Oost en Veenendaal Oost

In deze ontwikkeling is Veenendaal niet uniek. Wat Veenendaal wel bijzonder maakt zijn de ruige oevers, die verspreid over de hele stad voorkomen. Deze oevers zijn ontstaan na de plaatsing van halfhoge hekwerken vanaf 1983 ten behoeve van de veiligheid van de speelomgeving. De smalle zone achter het hekwerk is moeilijk bereikbaar en wordt daarom extensiever gemaaid. Dat spaart geld en levert natuurwinst, werd toendertijd gedacht. Echter, de ruige waterkanten tonen ook slordig en eenvormig. De oorspronkelijke vormverschillen tussen waterpartijen van verschillende ouderdom worden gemaskeerd, de bouwgeschiedenis verdoezeld. En ook de ecologische waarde is beperkt. Kortom het beleid ten aanzien van de 'natuurvriendelijke' oevers lijkt aan herziening toe.

Uitgangspunten

Een eventuele herinrichting of beheersverandering moet in een zo'n breed mogelijk kader gezien worden. Factoren, die daarbij een rol spelen, zijn:

1. waterhuishouding
2. water(bodem)kwaliteit
3. actuele natuurwaarden en ecologische infrastructuur
4. beeldkwaliteit
5. recreatief medegebruik
6. onderhoudstoestand van de huidige oeverconstructie
7. veiligheid

Waterhuishouding

Het doorvoerprofiel en de bergingscapaciteit mogen niet verminderen; veranderingen daarin zijn wel aan de orde bij de aanleg van bergbezinkbassins en de afkoppeling van dakwater van het riool naar het oppervlaktewater. Het is niet bekend in hoeverre het bestaande profiel voldoet.

Het peilbeheer moet (plaatselijk) herzien worden in het kader van de verdrogingsbestrijding. De ruimte hiervoor dient in het op te stellen waterplan nader onderzocht te worden.

Waterbodem- en waterkwaliteit.

De waterbodemkwaliteit is recent geïnteriseerd¹. De waterbodem is op een aantal plekken vervuild. Bodems van klasse 3 en 4 komen voor in de Surfplas, een watergang langs de Inductorstraat en een waterpartij aan de Prins Bernhardlaan. De andere waterbodems zijn van klasse 1 en 2².

De kwaliteit van het stadswater is nogal wisselend. Veel water is (nog) belast met overstorten van een gemengd stelsel³. Het voedingsstofgehalte (N, P, K, S) is daarom hoog, het zuurstofgehalte en doorzicht gering. Het water op de flank van de Utrechtse heuvelrug (Petenbos) is juist zuur en dystroof. De beste kwaliteit wordt gehaald in water met kwel en zonder overstorten

¹ Baggerplan Veenendaal, 2001; Arcadis, Deventer.

² Baggerplan gemeente Veenendaal, 2001; Arcadis, Deventer.

³ Onderzoek stadswater Veenendaal, 2001; waterschap Vallei en Eem, onderhoudstoestand van de huidige oeverconstructie Amersfoort.

Oeverinrichting - recreatief medegebruik

Voor de veiligheid is een hekwerk langs de oever geplaatst

(Componistenbuurt, Vogelbuurt, Schepenbuurt, de Compagnie Oost, de Faktorij en de Vendel).

Directe hemelwaterafvoer (vanaf daken en kleine straten) op stadswater komt (nog) weinig voor. In de Componistenbuurt gebeurt dit op bescheiden schaal. Het koper- (en zink)gehalte is hier hoog. Het hierboven geschetste beeld van de waterkwaliteit is globaal en gebaseerd op slechts enkele metingen. Deze moeten dringend worden aangevuld.

De waterkwaliteit wordt bij weinig stroming negatief beïnvloed door beschaduwing en bladval.

Actuele natuurwaarden en ecologische infrastructuur

De ecologische prioriteiten zijn aangegeven in de figuur ecologische (wens)structuur. Hierop zijn de plekken aangewezen waar de ontwikkeling of het behoud van natte natuur kansrijk is. Dat betreft verschillende streefbeelden en natuurdoeltypen afhankelijk van de beschikbare ruimte en de actuele (water)kwaliteit. Duidelijk is dat de grootste kansen in het oosten en noorden liggen. Deze verspreiding is vooral gebaseerd op aanwezigheid van actuele waarden.

Beeldkwaliteit

Vorm en inhoud van de watergangen zijn afgestemd op de andere componenten van de stedenbouwkundige structuur van de wijk niet alleen functioneel maar ook qua beeld. Deze zijn ook karakteristiek voor een bepaalde periode. In de huidige situatie (ruige oevers) wordt daar niet altijd recht aan gedaan. Bij reconstructie dient het gebruikte materiaal te worden afgestemd op het omringend stadsbeeld.

Recreatief medegebruik

De oeverrecreant bij uitstek is de hengelaar. Op sommige plekken is de druk op de oevers te groot. Samen met de hengelsportvereniging De Rietvoorn moet daarom een zoneringsbeleid worden opgesteld.

Onderhoudstoestand

De onderhoudssituatie van de oevers is nog niet geïnventariseerd⁴.

⁴ Mondelinge mededeling Henk Klomp, beleidsmedewerker water gemeente Veenendaal.

Veiligheid

In Veenendaal is het heel belangrijk dat de veiligheid gegarandeerd is. Langs dieper water moet daarom een hek geplaatst worden. Flauwe oevers, oevers met een breed banket en gemetselde kades met een muurtje zijn duurzaam veilig.

Uit het bovenstaande blijkt dat er vele onbekenden in het spel zijn. Deze kunnen hier niet zichtbaar worden gemaakt, maar moeten wel aan de orde komen in het zogenaamde waterplan. Het waterplan is het podium waarop de oeverinrichting wordt geëvalueerd en herzien. Alle bovengenoemde belangen moeten worden behandeld en afgewogen. En dat moet weer leiden tot een concreet maatregelenplan. Op deze plek wordt volstaan met het geven van een aantal ecologische en landschappelijke uitgangspunten en randvoorwaarden.

Bij herinrichting, wijziging van het groenbeheer of na herprofilering moeten de volgende ecologische en landschappelijke uitgangspunten worden gehanteerd.

Ecologische uitgangspunten

- Verspreiding (ecologische structuur) en inrichting (ecologische modellen) zijn hierboven gegeven. Daarin zijn de ecologische prioriteiten vastgelegd.
- Ecologische zones moeten bij voorkeur breder zijn dan 2 m.
- Natuurvriendelijke oevers zijn flauwer dan 1:4.
- Beplante oevers moeten ten dele worden opengemaakt. Het hout wordt afgevoerd.
- Bagger moet worden afgevoerd.
- Maaisel moet worden afgevoerd.
- De continuïteit van het groenbeheer is heel belangrijk. Het beheertype (elzensingel, knotbomenrij, waterriet, oeverruigte, nat hooiland, wilgenstruweel, elzenbroekbos) wordt zorgvuldig gekozen/ bevestigd. De beheersmaatregelen worden vastgelegd in een beheersplan
- Nat hooiland is alleen kansrijk op onbetreden plaatsen.
- Elk jaar wordt een deel van het riet of de oeverruigte (minimaal circa 10%) niet gemaaid.

Contrast tussen een stedelijke oever en een natuurlijk verlopende oever in Stad in de stad.

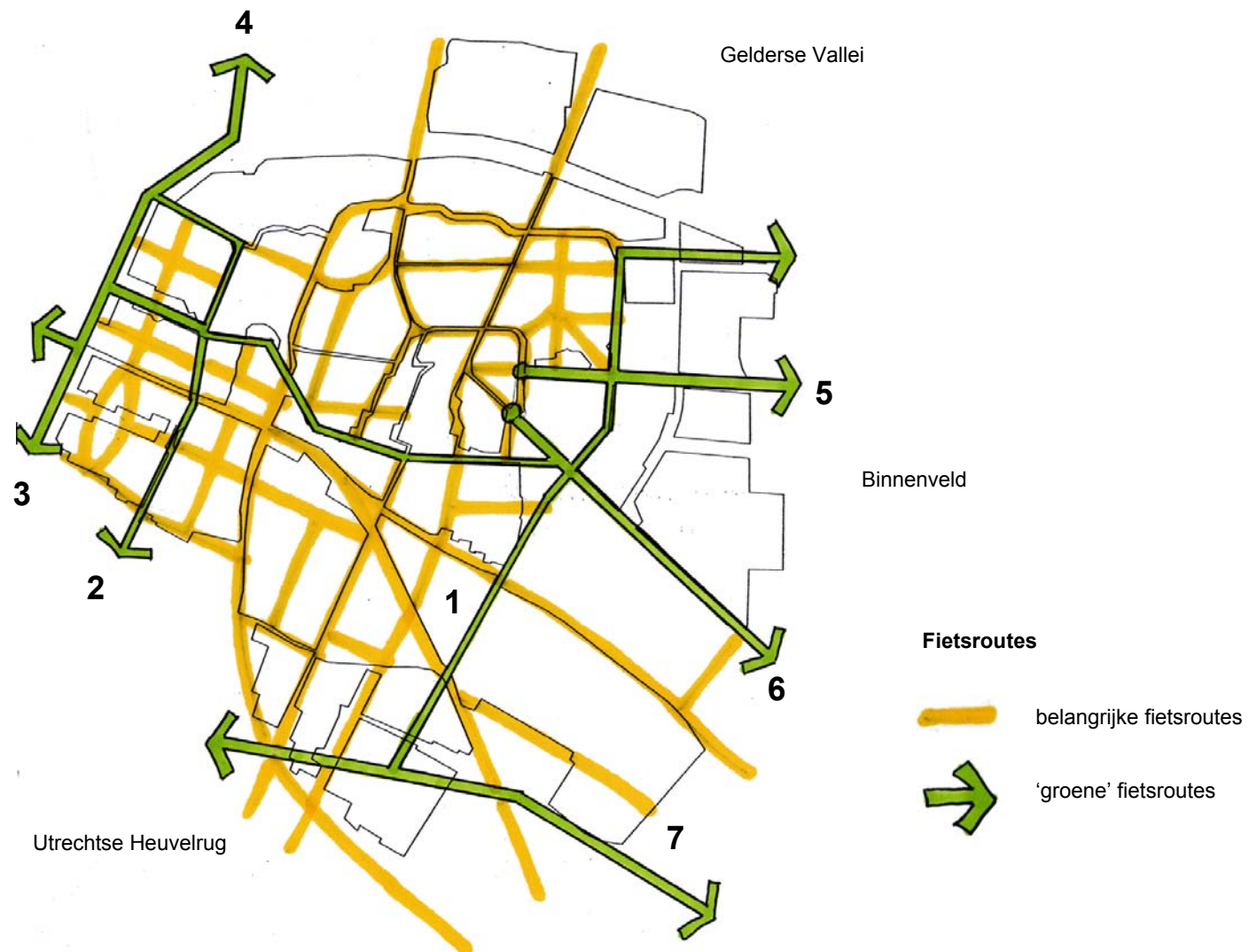
Er moet een degelijk monitoringsprogramma worden opgesteld om zo evaluatie van het ecologisch beheer mogelijk te maken.

Landschappelijke uitgangspunten

- De gekozen vormgeving van het water en de oeverinrichting moeten de identiteit van de plek of de wijk versterken. Verschillende plekken of wijken vragen om een verschillende benadering.
- Het gebruikte beschoeiingsmateriaal (beton, kunststof, perkoen, azobe, takkenbossen, schanskorven) moet passen in de architectuur van de omgeving.
- In een puur stedelijke omgeving is dikwijls een strakke oever (gazon, metselwerk) gewenst, in meer landschappelijke situaties of bij waterlopen met een doorgaand karakter is een ecologische oever en talud op haar plaats.
- Het zicht op water mag niet te veel worden belemmerd door gesloten beplanting of opgaand riet.
- Een enkele solitaire treurwilg, verspreid struweel of open (knot)bomenrij is zeker wel mogelijk.

helling 1 : 4

4.5 Fietsroutes

Veenendaal heeft een uitgebreid en goed gebruikt stelsel van fietsroutes. De stad is niet voor niets uitgeroepen tot Fietsstad van 2000. Het stelsel is gebaseerd op een raster van ca 300 x 300m.

De meeste routes zijn functioneel. Ze bieden voor dagelijkse gebruikers rechtstreekse, veilige en comfortabele verbindingen met doelen als het Centrum, winkelcentra, scholen, werkgebieden en sportvoorzieningen. De routes maken ook vaak deel uit van de hoofdgroenstructuur (Grift, Oude Linten, Centrumring en Rondwegen) en hebben als zodanig verschillende hoedanigheden: als aparte fietsvoorzieningen (Rondweg-West), als fietssuggestiestroken (de Schans), als specifieke fietspaden (Vijgendam) en als woonstraten. Als gevolg daarvan is de ruimtelijke context nogal divers. De routes hebben afwisselend stenige en groene profielen, die voor een deel voortvloeien uit de plaats van de route in de stad: in de wijken zijn eerder groene routes te verwachten dan in het centrum.

Naast functioneel gebruik hebben routes veelal een recreatieve functie. Het gaat dan om verbindingen met doelen als de Utrechtse Heuvelrug, het Binnenveld en de Gelderse Vallei voor de Veenendalers en het Centrum voor fietstoeristen die Veenendaal in de route hebben opgenomen.

Visie

Een zekere diversiteit kan bewerkstelligd worden door een aantal routes met 'recreatief medegebruik' te verbijzonderen, waardoor ze ook als groene routes herkenbaar zijn. Naast de algemene criteria (rechtstreeks, verkeers- en sociaal veilig en comfortabel) dienen de routes te voldoen aan de criteria rustig, ruim en eenduidig (eenheid in de inrichting). Het gaat dan om de volgende routes.

Routes van en naar de Utrechtse Heuvelrug:

1. Brinkersteeg – Groeneveldselaan;
2. Grift - Waterwaluw - Brederodelaan;
3. Kanaalweg - (Verlengde) Sportlaan – Ruisseveen - Slaperdijk

Routes van en naar de Gelderse Vallei:

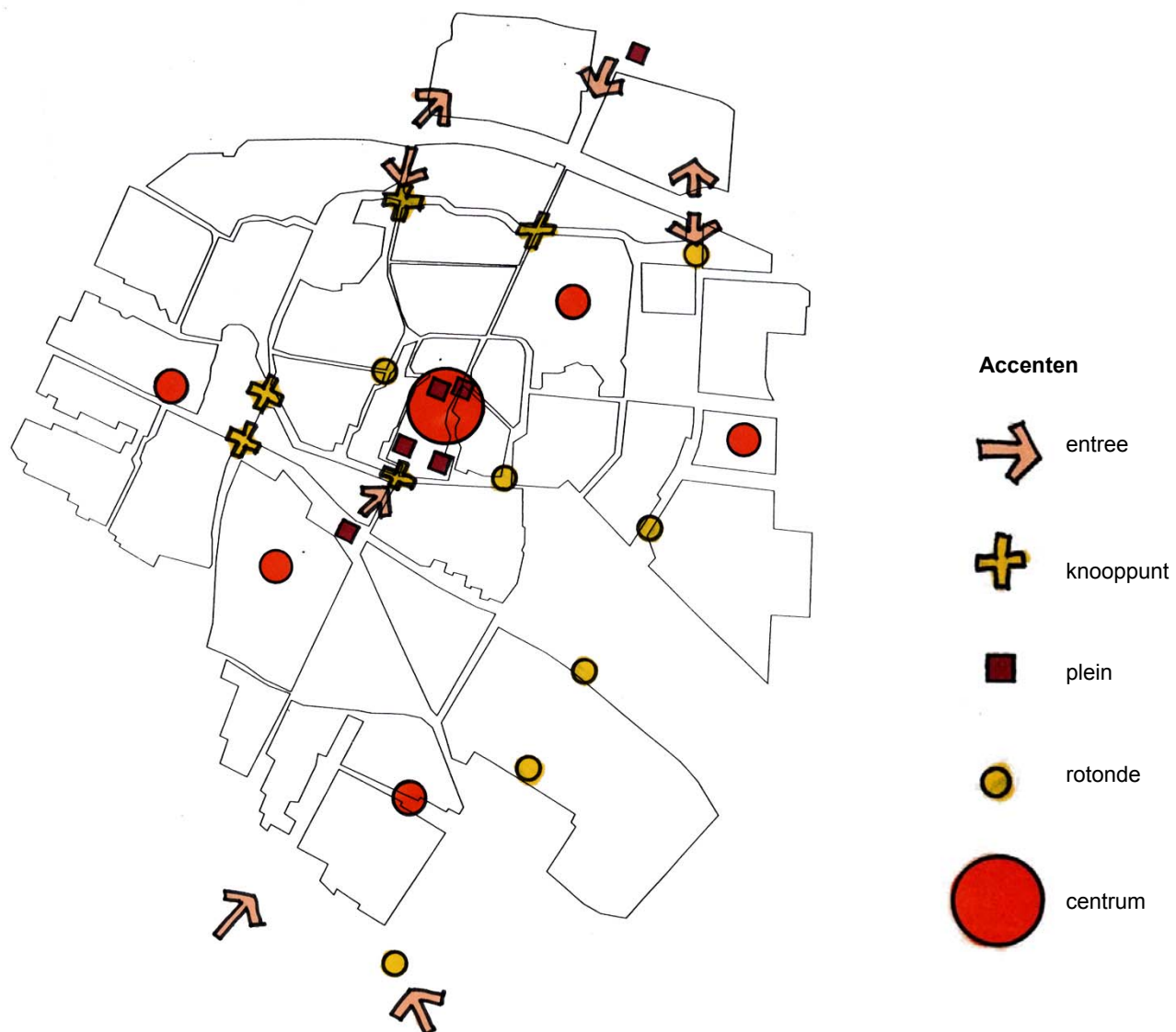
4. Grift- Kooiweg;

Routes van en naar het Binnenveld:

5. Vijgendam- Spitsbergenweg;
6. Valleistraat- Benedeneind;
7. Petenbospad- Middelbuurtseweg.

Bij de inrichting van de groene routes is het van belang aandacht te besteden aan de vormgeving van met name het groen. Ten behoeve van de herkenbaarheid zouden naast de 'grijze' kenmerken (zoals continuïteit van de route zichtbaar maken in de verharding, bredere profielen, bewegwijzering, specifieke naamgeving) aan elke route een aantal 'groene' inrichtingsprincipes gekoppeld kunnen worden bijvoorbeeld bomen van dezelfde soort, consequente begeleiding met grasbermen of blokhagen, ed.

In een sterk versteend gebied als het centrum is een dergelijke groene aankleding niet haalbaar. Dat heeft geen probleem te zijn omdat het centrum als gebied herkenbare elementen heeft die ook zonder groene ondersteuning tot hun recht komen.

4.6 Accenten

Er zijn plaatsen in Veenendaal die van belang zijn voor het binnenkomen in de stad, de oriëntatie in de stad, voor verblijf en ontmoeting en voor een goed gebruik van de voorzieningen. Deze 'accenten' zijn vaak de visitekaartjes van de gemeente en verdienen extra aandacht. Het groen kan daar een belangrijke rol in spelen, zowel in het ontwerp, de inrichting en het beheer.

De volgende accenten kunnen worden onderscheiden:

- Stadsentrees. De voornaamste stadsentrees voor autoverkeer zijn vanaf de A12 afslag Veenendaal naar de Rondweg West, de toekomstige afslag Veenendaal Oost naar de verder te ontwikkelen rondweg Oost, vanuit de richting Elst de kruising Cuneraweg / Veenendaalsestraatweg en vanuit Rhenen de rotonde Cuneraweg / Rondweg-Oost. Voor treinreizigers vormen de stationspleinen de entree voor Veenendaal;
- Knooppunten, dat wil zeggen plekken waar lineaire structuurelementen elkaar ontmoeten, bijvoorbeeld de kruising van de Grift met Kerkewijk;
- Pleinen, bij uitstek geschikt voor evenementen, zoals week- en jaarmarkten, maar vooral als verbijzondering van de openbare ruimte. Ze zijn reeds aan de orde geweest in 3.4;
- Rotondes, als hulpmiddel bij de oriëntatie in de stedelijke structuur mits ze een 'eigen' vormgeving hebben;
- Centrumgebieden, zowel voor de stad (het Centrum) als voor de wijken (de wijkvoorzieningencentra).

Knooppunt

Rotonde

Stadsentree

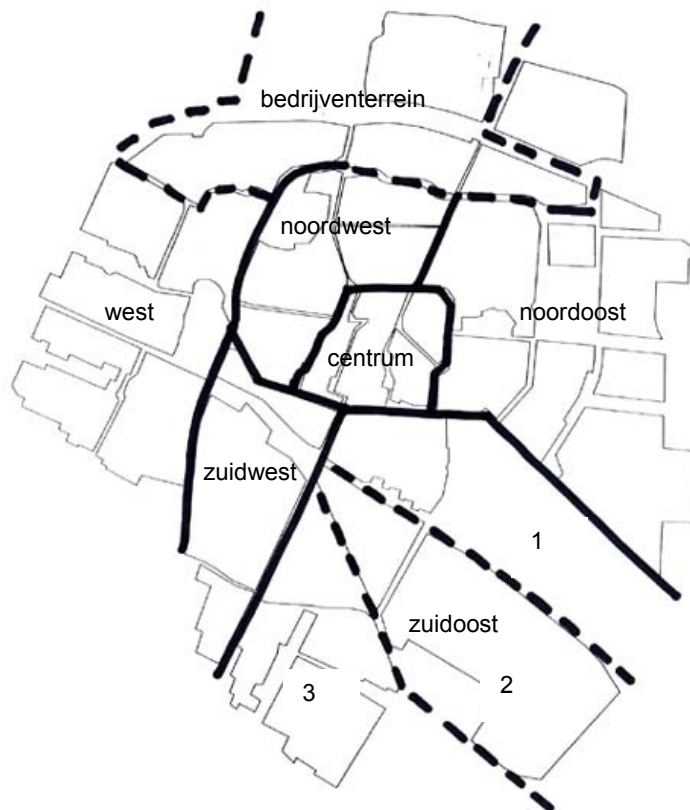
Visie

De betekenis van de accenten voor de gemeente rechtvaardigt een hoger ambitie-, inrichtings- en onderhoudsniveau. Een ontwerp voor de inrichting komt tot stand via een integraal proces waarin alle betrokken disciplines een gelijkwaardige inbreng hebben en een duurzaam ontwerp nagestreefd wordt.

Het onderhoud en het beheer zijn van een hoger niveau dan van de overige plaatsen. De daarmee samenhangende budgetten dienen daarop afgestemd te zijn.

5. Groen in de wijken

De wijkindeling

- Centrum
- Noordoost
- Zuidoost
 1. Engelenburg
 2. Ambacht/ Nijverkamp
 3. Boslaan en omgeving
- Zuidwest
- Noordwest
- West

5 Groen in de wijken

5.1 Algemeen

Naast de groene hoofdstructuur is er het groen in de wijken. Dit groen heeft een betekenis op wijkniveau. Aan de hand van kaarten en luchtfoto's en veldverkenningen is het groen op wijkniveau geïnventariseerd. Het resultaat van deze inventarisatie is per wijk weergegeven op een kaartbeeld. Bij de inventarisatie zijn die elementen meegenomen die van belang zijn voor de groenstructuur van de wijk. Wanneer het om een incidentele boom of stroken restgroen gaat zijn deze niet opgenomen. Ook moet de weergave op de kaart gezien worden als een abstracte weerspiegeling van de werkelijkheid. Het aantal bomen heeft dus geen relatie met het werkelijke aantal bomen.

De wijken komen overeen met de wijken, zoals deze in Veenendaal worden gehanteerd. Alleen de twee grote bedrijventerreinen in zuidoost en langs de snelweg zijn afzonderlijk beschouwd. Gebieden die tot het buitengebied behoren zijn niet nader onderzocht. Wel is de relatie van de stedelijke gebieden tot het buitengebied nader onderzocht. Per wijk is een analyse verricht van de stedenbouwkundige typering van de wijk en de karakteristiek van het groen. Deze analyse resulteert in een visie per wijk met aandachtspunten en aanbevelingen voor het groen. De visie is per wijk en ook in haar totaliteit in een kaart weergegeven.

Bij de stedenbouwkundige typering wordt ingegaan op:

- de tijd van ontstaan,
- de soort bebouwing,
- het wegenpatroon,
- verschillende functies binnen de wijk
- toekomstige in- en uitbreidingen, etc.

Bij de karakteristiek van het groen wordt aandacht besteed aan:

- de hoeveelheid van het groen,
- het openbaar of privé karakter,
- de functies van het groen

- de gebruikswaarde,
- de relatie met de parken en de hoofdgroenstructuur,
- de relatie met het buitengebied
- de bijdrage aan de woonomgevingskwaliteit.

Bij de aandachtspunten en aanbevelingen wordt ingegaan op:

- de samenhang
- de inrichting, kwaliteit en het gebruik
- en het onderhoud.

Uitgangspunten visie op de wijken

Van uit de verkenning van de ligging van Veenendaal ten opzichte van haar omgeving en van de hoofdgroenstructuur komen de volgende uitgangspunten voor de visie op het groen in de wijken naar voren.

Stedenbouw

- inspelen op de tijdgeest en karakteristiek van de wijk
- inspelen op reeds geplande ontwikkelingen
- in de inrichting van de openbare ruimte verkeersmaatregelen en de groene inrichting op elkaar afstemmen

Landschap

- versterken van de relatie tussen het wijkgroen en de hoofdgroenstructuur en het buitengebied in visueel en functioneel opzicht
- aandacht houden voor de gebruikswaarde van het groen

Ecologie

- vergroten van de ecologische waarden volgens de beschreven modellen, gebaseerd op de landschappelijke ligging en zo veel mogelijk in samenhang met elkaar

Centrum – bestaande situatie

Centrum - Hoofdstraat

5.2 Centrum

Stedenbouwkundige typering

Het centrum is van alle tijden. De vooroorlogse bebouwing is minder dan de helft van de centrumbebouwing en ligt langs de linten en ten westen van de Hoofdstraat. De verscheidenheid tussen oud en nieuw komt ook tot uitdrukking in de soort bebouwing. Kleine en grote gebouwen, hoogbouw en laagbouw, ze komen allemaal voor in het centrum van Veenendaal. Ook de diversiteit in functies is groot. Winkels en kantoren komen het meest voor, maar ook de woonfunctie is sterk vertegenwoordigd.

Het stratenpatroon was aanvankelijk gebaseerd op de oorspronkelijke richtingen in het landschap. De toename van de mobiliteit noodzaakte nieuwe straten, zoals de centrumring, aan te leggen met een meer autonoom beloop.

Er zijn voortdurend plannen om het centrum 'bij de tijd' te houden. Die dynamiek brengt met zich mee dat het centrum steeds aan kleine en grotere metamorfosen onderhevig is. De komende periode gaat de aandacht daarbij uit naar het oostelijk deel van het centrum: Schrijverspark en Centrum-Oost, waarvoor reconstructieplannen in voorbereiding zijn.

Karakteristiek van het groen

Door de ligging van het park Duivenweide en het groen rond de flats in Schrijverswijk is het groen in het centrum van Veenendaal redelijk goed vertegenwoordigd. Het groen van Schrijverswijk bestaat uit gazons met beukenhagen en bomen. De ruimtewerking hiervan is op de ene plek beter geslaagd dan op de andere. Daarnaast vormen ook de pleinen Markt, Scheepjeshofplein, Zwaaipelein, Raadhuisplein en het toekomstige busplein een bijdrage aan de openbare ruimte en het groen. De oude linten komen in het centrum bij elkaar in het Zwaaipelein en het Scheepjeshofplein. Langs de linten en de winkelstraten komt diverse boombeplanting voor. Het centrum wordt omsloten door de Binnenring.

Centrum - Schrijverswijk

Centrum - Duivenweide

Visie centrum

	Plein		Wijkcentrum
	Park		Wijkgroen
	Dichte beplanting		Dichte beplanting
	Enkele bomenrij		Enkele bomenrij
	Dubbele bomenrij		Dubbele bomenrij
	Halfopen beplanting		Water
	Open berm		Stedelijk gebied
	Begraafplaats		Natuurgebied
	Sportterrein		Stedelijke herinrichting
	Stadsentree		Groene fietsroute
	Water		

Visie

Voor het centrum is het Handboek Openbare Ruimte opgesteld. Dit handboek dient als leidraad bij de nadere inrichting van de openbare ruimte in het centrum. Ook het groen vormt een onderdeel van de openbare ruimte.

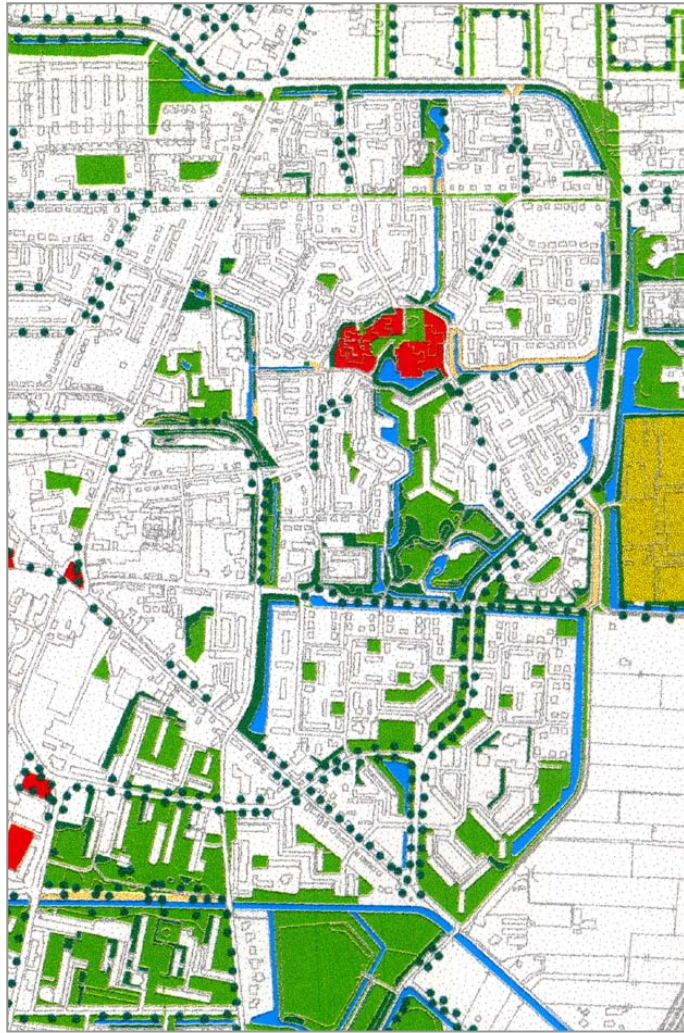
De inrichting van de pleinen en de winkelstraten is in ontwikkeling en dient op een hoger niveau te worden gebracht. Zij behoren tot de belangrijkste delen van de hoofdgroenstructuur. Gezien de importantie van de beperkte openbare ruimte is het zorgvuldig gebruik van groen hier op haar plaats. Bomen kunnen daarbij met een beperkt grondvlak toch voor een belangrijke groene uitstraling zorgen. Beplanting dient dan ook met zorg op haar sierwaarde, zoals vorm, bladvorm en bloeiwijze en op schaduwwerking en groeiomstandigheden te worden uitgekozen. Hierbij kan ook voor niet inheemse gecultiveerde soorten gekozen worden, vanwege hun goede kwaliteiten in een stedelijk milieu. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met de gewenste ordening en hierarchie in de groenstructuur. De linten behoren tot de hoofdgroenstructuur en dienen meer continu te worden beplant met inheemse bomen.

Bij de reconstructie van het centrum Oost zal veel groen rond de flats plaats maken voor bebouwing. Bij deze reconstructie dienen de volwassen bomen aan de zuidzijde gespaard te blijven. Daarnaast dient ter vervanging van het bestaande groen, dat een grote oppervlakte bestrijkt, het groen in de nieuwe situatie een hoog inrichtingsniveau te hebben, zodat met een kleinere oppervlakte goed kan worden voorzien in de recreatieve behoefte en de visuele uitstraling. Daarnaast is het belangrijk een goede groene route te ontwikkelen tussen het centrum en het Stadspark.

In oostelijke richting is het belangrijk de route over de Vijgendam naar het Dragonderpark en in de toekomst Veenendaal Oost te ondersteunen met boombeplanting.

Langs de nieuwe ontsluitingswegen zoals de Brouwersstraat en Schrijverspark kan voor een afwijkende soort beplanting worden gekozen ten opzichte van de oude linten. De herinrichting kan anticiperen op de oorspronkelijk aanwezige noord-zuid verkaveling en natte omstandigheden. Bij het introduceren van water in het centrum dient verwarring over de oude loop van de Grift te worden

vermeden. Indien voor een nieuwe waterloop wordt gekozen dient deze duidelijk een andere vormgeving en inrichting te krijgen.

Noordoost – bestaande situatie

Noordoost – Vanuit de Gelderse Vallei

Noordoost - Dragonderpark

5.3 Noordoost

Stedenbouwkundige typering

Noordoost bestaat uit Dragonder Noord en Zuid, sportpark Spitsbergen en het in ontwikkeling zijnde Dragonder Oost en de toekomstige woonwijk Veenendaal Oost.

Dragonder-Noord is opgezet rond een centrale zone met wijkvoorzieningen (winkels, scholen, Dragonderpark) en bestaat voornamelijk uit laagbouw. De woonclusters zijn voor auto's slechts bereikbaar vanaf de Grote Beer en de Stationsstraat/ Prins Bernhardlaan. Voor langzaam verkeer is het gebied beter 'dooraderd'.

Dragonder-Zuid heeft een aantal zeer hoge woongebouwen die nu nog de beeldvorming van de oostelijke rand van Veenendaal bepalen, maar na realisering van Dragonder-Oost midden in de stad liggen.

Dragonder-Oost is het nieuwe woongebied. Bij de opzet van de wijk is rekening gehouden met de onderliggende landschappelijke structuur. Sportpark Spitsbergen komt door de realisering van Veenendaals nieuwste wijk midden in het stedelijk gebied te liggen.

Ten oosten van deze gebieden zijn plannen in ontwikkeling voor Veenendaal Oost. Ook deze wijk kent een ortogonale opzet, gebaseerd op de oorspronkelijke oost – west gerichte verkaveling..

Karakteristiek van het groen

In Dragonder Noord is sprake van een radiale groenstructuur. Deze bestaat uit waterlopen met begeleidende landschappelijke oevers en beplanting. De langzaamverkeerroutes volgen deze groene aders naar het wijkcentrum. In het wijkcentrum heeft het groen een ondersteunende functie. Dit groen is echter verouderd. Veel wegen in de wijk worden begeleid door boombeplanting. Het Dragonder park ligt als een onderdeel van de hoofdgroenstructuur in de wijk. De buurtweg vormt een oud lint, welke de radiale opzet dwars doorkruist. Op dit moment vindt een omvangrijke renovatie van de bestrating en het groen in de openbare ruimte plaats.

In Dragonder Zuid is veel traditioneel ingericht groen aanwezig rond de flats. Tussen de woningen ligt veel buurtgroen. Aan de oostzijde van de buurt ligt een brede waterloop meteen fietspad.

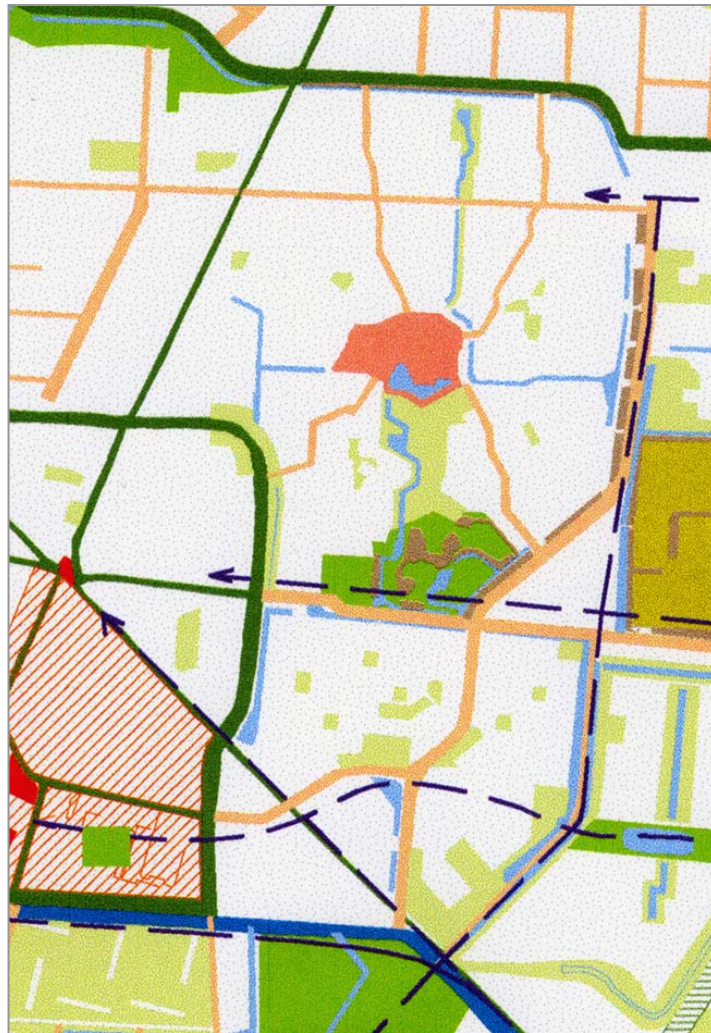
In de in ontwikkeling zijnde buurt Dragonder Oost zal het water volop in het gebied aanwezig zijn. Het landschap wordt in de stad gebracht door oost – west gerichte groene 'inprikkers', die aansluiten op de brede groenzone ten oosten van Dragonder Zuid en op de groene verbinding tussen het centrum en het Stadspark. Het watersysteem is gescheiden in een stabiel en dynamisch systeem.

De natte ligging van het geplande Veenendaal Oost komt tot uiting in de waterlopen die in het gebied zijn gepland. Met deze uitbreiding zal Veenendaal aan deze zijde de gemeentegrens banaderen. Aansluitend aan deze wijk is een natuurontwikkelingszone gepland op het grondgebied van de gemeente Ede. In het noorden grenst Veenendaal Oost aan het ISEV gebied, waarvoor aparte planvorming plaats vindt tussen de gemeenten Veenendaal en Ede

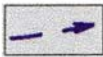

Ontwerp Groenzone ISEV – plus

Bron: Groenzone ISEV – plus Ruimtelijke Visie van Bleeker + Nauta i.s.m. VHP landschapsarchitecten

Visie Noordoost

	Plein		Wijkcentrum
	Park		Wijkgroen
	Dichte beplanting		Dichte beplanting
	Enkele bomenrij		Enkele bomenrij
	Dubbele bomenrij		Dubbele bomenrij
	Halfopen beplanting		Water
	Open berm		Stedelijk gebied
	Begraafplaats		Natuurgebied
	Sportterrein		Stedelijke herinrichting
	Stadsentree		Groene fietsroute
	Water		

Visie

In Dragonder Noord dient de versterking van de radiale opzet als uitgangspunt voor de groenstructuur. Afhankelijk van de waterkwaliteit en de beschikbare ruimte kan langs de watergangen gestreefd worden naar de ontwikkeling van model dotterbloem of kleine karekiet. Hiervoor is het uitdunnen van houtachtige vegetatie langs de watergangen gewenst. De wegen die de wijk voor autoverkeer ontsluiten dienen sterker benadrukt te worden met een doorgaande bomenrij. De beplanting in de andere woonstraten dient hieraan ondergeschikt te zijn. De Buurtlaan doorkruist het radiale patroon. Er kan meer aandacht worden geschonken aan een eigen profiel, begeleid door een eigen karakteristieke beplanting.

Het groen in het buurtcentrum is op korte termijn in samenhang met de stedelijke onderdelen van de openbare ruimte toe aan een herinrichting. Ook voor het Dragonderpark is op meerdere onderdelen een herinrichting gewenst, zie hiervoor de hoofdgroenstructuur.

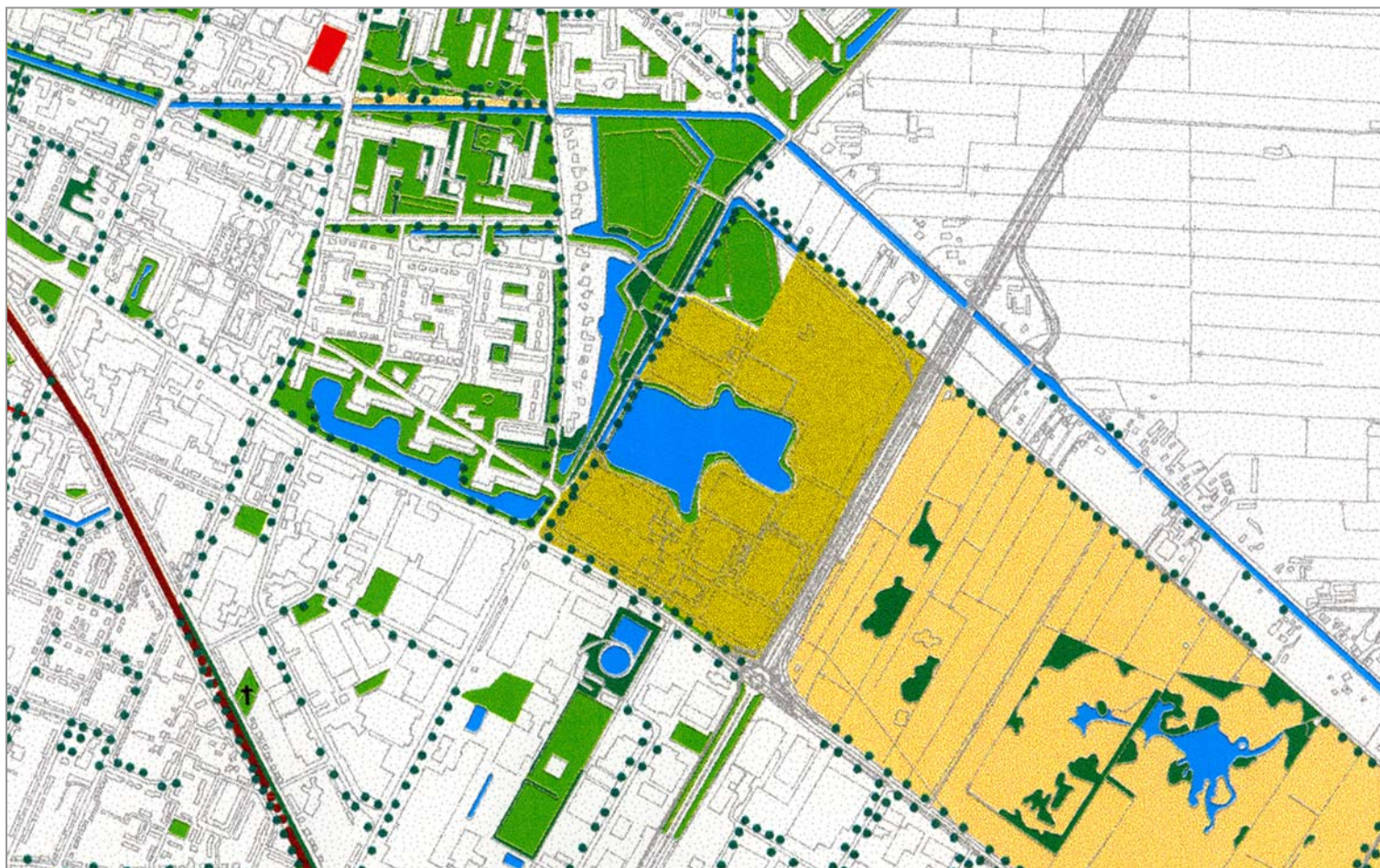
De groenstructuur van Dragonder Zuid is herkenbaar en voldoet goed. Langs de oostelijk van de buurt gelegen waterloop kan de ecologische waarde worden vergroot door te streven naar model kleine karekiet. Hier is aan de zuidzijde ruimte voor het creëren van plas-dras situaties.

Bij het realiseren van de groenstructuur van Dragonder Oost dient met name te worden gelet op goede aansluitingen met het aanwezige groen en de veilige routes naar het centrum via de Spitsbergenweg, de groenzone aan de westzijde van de buurt en via het Stadspark. De inrichting van het groen kan gebaseerd worden op een aan het water gerelateerde beplanting en daarbij horende natuurwaarden. Voor de wijk is een waterstructuurplan opgesteld. Langs watergangen in het dynamisch watersysteem dient te worden gestreefd naar model kleine karekiet en in stabiel watersysteem model dotterbloem. De groenzones die geheel binnen in de buurt liggen kunnen eventueel een afwijkende, meer stedelijke inrichting krijgen.

Bij de planning en realisatie van het groen in Veenendaal Oost kan ingespeeld worden op de beplantingskenmerken van deze van oorsprong natte omgeving. Voor deze wijk is eveneens een

waterstructuurplan opgesteld. Eventueel kan op een lager niveau onderscheid gemaakt worden in de inrichting van de verschillende groenzones langs de waterlopen. Wederom is de aansluiting op bestaande groenzones in het stedelijk gebied belangrijk, zoals de Buurtlaan Oost, Spitsbergenweg, de parkzone in Dragonder Oost en de Grift. Goede overgangen over de rondweg Oost zijn daarbij van belang. Anderzijds zijn ook goede verbindingen naar de te ontwikkelen natuurzone van belang en het agrarisch gebied van het Binnenveld. Onderzocht dient te worden in hoeverre integratie van de waterhuishouding van de woninguitbreiding en de natuurontwikkelingszone wenselijk is. Langs de waterlopen met een stabiel systeem kan gestreefd worden naar het model dotterbloem en moerasvioletje. Langs de waterlopen met een dynamisch systeem kan gestreefd worden naar het model slobkousbij en kleine karekiet. Een snelle realisatie van de natuurontwikkelingszone (model kamsalamander) zal de ecologische waarden in het stedelijk gebied verhogen.

Zuidoost – Engelenburg – bestaande situatie

5.4 Zuidoost

Stedenbouwkundige typering

De wijk Zuidoost bestaat functioneel gezien uit woon- en werkgebieden. Het werkgebied Ambacht/ Nijverkamp scheidt de woongebieden Engelenburg en Petenbos van elkaar.

Engelenburg wordt door het Boompjesgoed gescheiden in twee delen. Het westelijk deel van Engelenburg kenmerkt zich door ouderenwoningen en appartementen met een kleinschalige opzet. In het oostelijk en zuidelijk deel ligt een groot aantal hoge flats.

Het werkgebied Ambacht/ Nijverkamp is een regulier bedrijventerrein dat vanuit de stad naar het buitengebied is gegroeid. In het Ambacht komt wonen en werken gemengd voor. In Nijverkamp gaat het om zwaardere vormen bedrijvigheid, zonder woonbebouwing. Langs de Groeneveldselaan wordt een PDV locatie ontwikkeld. De nieuwe Rondweg Oost deelt Nijverkamp in tweeën en zorgt voor een goede ontsluiting.

Met de ontwikkeling van Petenbos en de bouw van woningen op de plaats van de oude sigarenfabrieken maakt de oudere woonbuurt in de omgeving van de Dennenlaan deel uit van een groot woongebied aan de zuidzijde van de spoorlijn. In Petenbos komen woningen van alle typen voor met een accent op eengezinswoningen. Voorzieningen als scholen en winkels zorgen voor de nodige levendigheid.

Karakteristiek van het groen

Engelenburg

In het westelijk deel van Engelenburg is het groen net als de buurtopzet kleinschalig van karakter. Het groen bestaat uit enkele bomenrijen en een klein sierpark langs de Grift 'de tuin van Mien Ruys' met een vaste planten hoek. Het groen heeft als voornaamste functie de aankleding van de buurt. Het groen is daarmee enigszins gedateerd, maar onderstreept wel goed het karakter van de wijk. De dichtst bijzijnde grotere parken zijn Duivenweide en het Stadspark.

Langs Boompjesgoed staan aan de westzijde platanen, aan de oostzijde zijn heestervakken met enkele berken. Ook langs de Tinnenweide staan platanen. In Engelenburg Oost is veel traditioneel groen aanwezig rondom de flats. Dit bestaat uit gazons,

heestergroepen en boomgroepen en is grotendeels in beheer bij woonstichting Patrimonium. Langs de Grote Pekken heeft het groen een opener karakter van boomgroepen in gazons. Het groen heeft met name een functie als kijkgroen. Het buurtgroen bestaat verder uit kleine grasveldjes met groepjes bomen en randen bosplantsoen met bomen, waarin in 2000 de wijkers en de onderbegroeiing is gedund. Het water langs de Palmengrft heeft aan de noordzijde een ecologische oever, aan de zuidzijde een dichte beplanting.

Stadspark en sportpark de Groene Velden

Het Stadspark ligt ten oosten van Engelenburg en behoort tot de hoofdgroenstructuur. Het park bestaat uit een grote open ruimte, waterpartijen en fraaie boomgroepen. Het sportpark bevat potenties voor recreatief medegebruik en sluit aan op de oostelijk hiervan gelegen natuurgebieden de Blauwe Hel en de Hel.

Visie Zuidoost – Engelenburg, Stadspark, Sportpark en Natuurgebieden

Visie

Engelenburg West

Gezien het kleinschalige karakter van Engelenburg West en het grote aantal ouderenwoningen en openbare instellingen is het belangrijk veel aandacht te schenken aan de inrichting van de openbare ruimte. Het sierpark langs de Grift en het pleintje langs de Eikenlaan zijn van belang voor de oudere bewoners. De inrichting dient hierop te zijn afgestemd. De wegbeplanting langs de Sterke Arm, dient na het gereedkomen van het politiebureau te worden aangevuld. Langs Boompjesgoed kunnen de berken aan de oostzijde worden doorgezet in de heestervakken.

Engelenburg Oost

Het buurtgroen in Engelenburg Oost is veelvuldig aanwezig. In het noordelijk deel bij het groen rond de flats moet meer openheid gecreëerd worden, waarbij afwisselende doorkijkjes ontstaan en speel- en andere plekken worden gecreëerd. De renovatie van het groen is reeds in gang gezet door woningvereniging Patrimonium. De renovatie dient te zijn afgestemd op de bevolkingssamenstelling in de toekomst. Tevens zijn er mogelijkheden voor een natuurvriendelijke inrichting en beheer van de zuidoever van het Omleidingskanaal (model winde). De route naar het centrum en het stadspark dient een duidelijker verloop en vorm te krijgen. Een aanvullende wegbeplanting in de noord-zuid gerichte woonstraten Poortjesgoed en De Brinken kan het zicht op de hoge flats beter aankleden.

Stadspark, sportpark en natuurgebieden

De ruimtelijke en functionele relaties van het Stadspark en haar omgeving dienen te worden verbeterd. Dit kan door uitvoering van het herinrichtingsplan, waarin ook de relatie met sportpark de Groene Velden wordt vergroot. Aan de zuidzijde van het Stadspark dient het zicht op het park te worden vergroot om de ligging te verduidelijken. Ook aan de westzijde dient naar een goede en aantrekkelijke route gezocht te worden naar het centrum. Zie verder de visie op het Stadspark in de hoofdgroenstructuur.

De Blauwe Hel

Zuidoost – bedrijventerrein Ambacht/ Nijverkamp – bestaande situatie

Karakteristiek van het groen

Het Ambacht en Nijverkamp

Op de bedrijventerreinen is gebruiksgroen afwezig. De bedrijven hebben op eigen terrein geen of slechts beperkt groen ter versterking van bijvoorbeeld de entree. In het westelijk deel van het Ambacht is nagenoeg ook geen wegbeplanting aanwezig. In het oostelijk deel komt langs enkele wegen wegbeplanting voor. In Nijverkamp is een consequente hiërarchie te herkennen. De hoofdontsluiting wordt begeleid door bomenrijen in gras, de zijwegen door bomenrijen in heesters en hagen. Voor deze bedrijventereinen is in mei 2001 een Beleidsvisie opgesteld. Hierin zijn de Groeneveldselaan, Smalle Zijde en de aansluiting naar het noorden, de Bobinstraat en Electronenstraat aangewezen als interne hoofdontsluitingswegen, waarbij een hoogwaardige presentatie gewenst is. Aan de noordzijde van het bedrijventerrein vormt de Wageningselaan de grens met de aangrenzende natuurgebieden. Alhoewel de laan aan beide zijde is beplant met een bomenrij is het contrast tussen beide gebieden in de huidige situatie erg groot.

Visie Zuidoost – bedrijventerrein Ambacht/ Nijverkamp

	Plein		Wijkcentrum
	Park		Wijkgroen
	Dichte beplanting		Dichte beplanting
	Enkele bomenrij		Enkele bomenrij
	Dubbele bomenrij		Dubbele bomenrij
	Halfopen beplanting		Water
	Open berm		Stedelijk gebied
	Begraafplaats		Natuurgebied
	Sportterrein		Stedelijke herinrichting
	Stadsentree		Groene fietsroute
	Water		

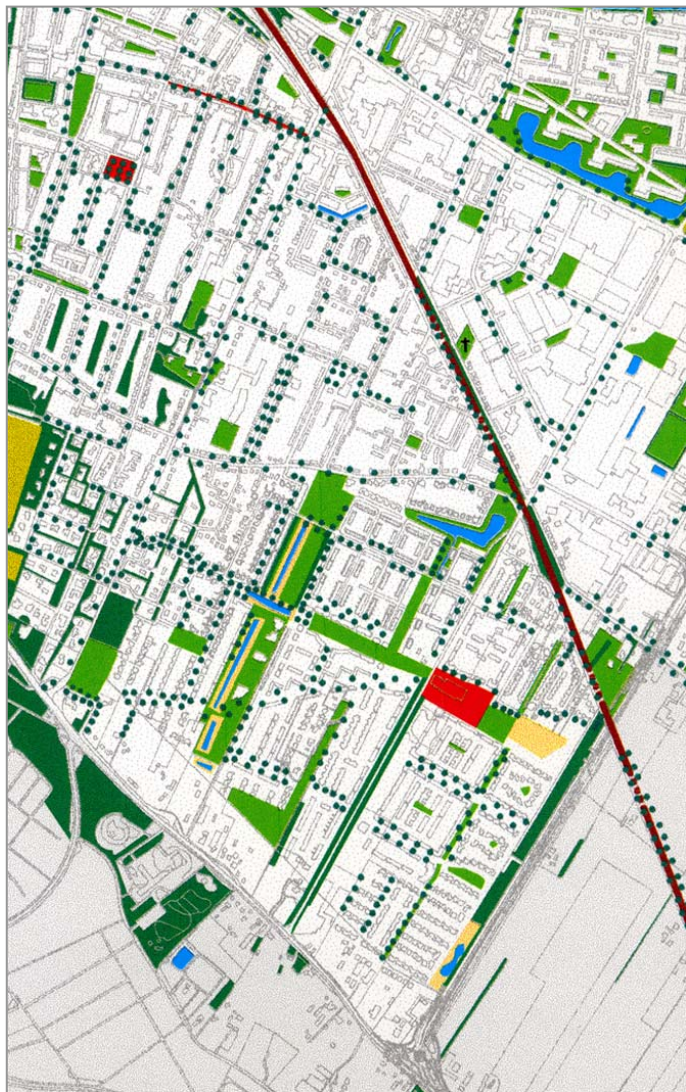
Visie

Het Ambacht en Nijverkamp

Binnen een bedrijventerrein is het niet relevant om gebruiksgroen aan te leggen. Wel kan het wenselijk zijn op een enkele plaats een plek in te richten als aangename zitplaats voor tussen de middag. De wegbeplanting in het Ambacht dient te worden uitgebreid en aangevuld. Met name in de straten waar ook gewoond wordt kan de omgevingskwaliteit hierdoor toenemen. Een reconstructie van de Nijverheidslaan is in uitvoering. Hierbij wordt een continue bomenrij aangelegd. Langs de in het beleidsplan aangewezen hoofdontsluiting dient het groen deze functie te ondersteunen. Langs deze hoofdroute dient gestreefd te worden naar een bomenrij in gras aan weerszijden. Langs de andere wegen kan een enkele bomenrij volstaan.

In de Groeneveldselaan, het westelijk deel van de Smalle zijde, de Bobinstraat en de Electronenstraat dient zo goed mogelijk dit groenbeeld aan weerszijden van de weg gerealiseerd te worden. Het groen in de zijstraten kleedt de bedrijventerreinen aan en dient minstens aan één zijde gehandhaafd te blijven of te worden aangevuld tot een éézijdige beplanting in de Moleculenstraat. De onderbegroeiing van heesterbeplanting geeft een sterk contrast met de hoofdroute. Om de omgevingskwaliteit van de Middelbuurtseweg te behouden is het wenselijk de achterkanten van bedrijven langs de Smalle Zijde aan de zuidzijde af te planten. Langs de Wageningselaan dient te worden gezocht naar een aanvulling op de wegbeplanting om de overgang van bedrijventerrein naar natuurgebied te begeleiden.

Sanering van de vervuilde waterbodem in de doorgaande sloot langs de Inductorstraat is gewenst.

Zuidoost – Boslaan en omgeving en Petenbos – bestaande situatie

Karakteristiek van het groen

Boslaan en omgeving

De buurtontsluitingswegen (Middellaan, Dennenlaan, Ritmeesterstraat en Boslaan) worden begeleid door groen van onder andere zuileiken. Andere wegbeplantingen zijn prunus in de Groene Laan. Deze weg heeft een erg ruim profiel. Langs de Tabakslaam ligt water met een sierfunctie voor de flats. Langs de Dennenlaan staat bij de school een fraaie groep oude bomen. Er is verder weinig gebruiksgroen aanwezig. Het dichtst bijzijnde park Petenbos ligt ten zuiden van de buurt.

Petenbos

Petenbos wordt gekenmerkt door een structuurmatige groenopzet, die de orthogonale opzet van de buurt benadrukt. Het park Petenbos ligt centraal in de buurt. Het park biedt zicht op de beboste stuwwal. Dwars op het park ligt de watersingel langs de wegen Petenbos en Mina Krusemansingel. In het verlengde hiervan ligt het park Petenbos Oost. Beiden behoren tot de hoofdgroenstructuur. In de buurt zijn meerdere oude houtwallen opgenomen als onderdeel van de groenstructuur op wijkniveau. De houtwallen bestaan vaak uit een dubbele rij volwassen eiken op een wal en liggen aan de randen van parken, langs wegen of in particuliere tuinen. De belangrijkste ontsluitingswegen worden begeleid door bomenrijen; eiken langs Petenbos, lindes in de Flora- en Faunalaan, esdoorns langs de Prattenburglaan en kastanjes in Varenmos. Ook het fietspad wordt begeleid door lindes. De Bunzinglaan langs het park kent naast de houtwal ook een boombeplanting van elzen. De tuinen in Petenbos zijn ruim van opzet en bevatten veel groen. In Petenbos Oost zijn de tuinen kleiner. De stedenbouwkundige en architectonische variatie en de kleine groene plantsoentjes bepalen hier het karakter per woonblok.

	Plein		Wijkcentrum
	Park		Wijkgroen
	Dichte beplanting		Dichte beplanting
	Enkele bomenrij		Enkele bomenrij
	Dubbele bomenrij		Dubbele bomenrij
	Halfopen beplanting		Water
	Open berm		Stedelijk gebied
	Begraafplaats		Natuurgebied
	Sportterrein		Stedelijke herinrichting
	Stadsentree		Groene fietsroute
	Water		

Visie Zuidoost – Boslaan en Omgeving en Petenbos

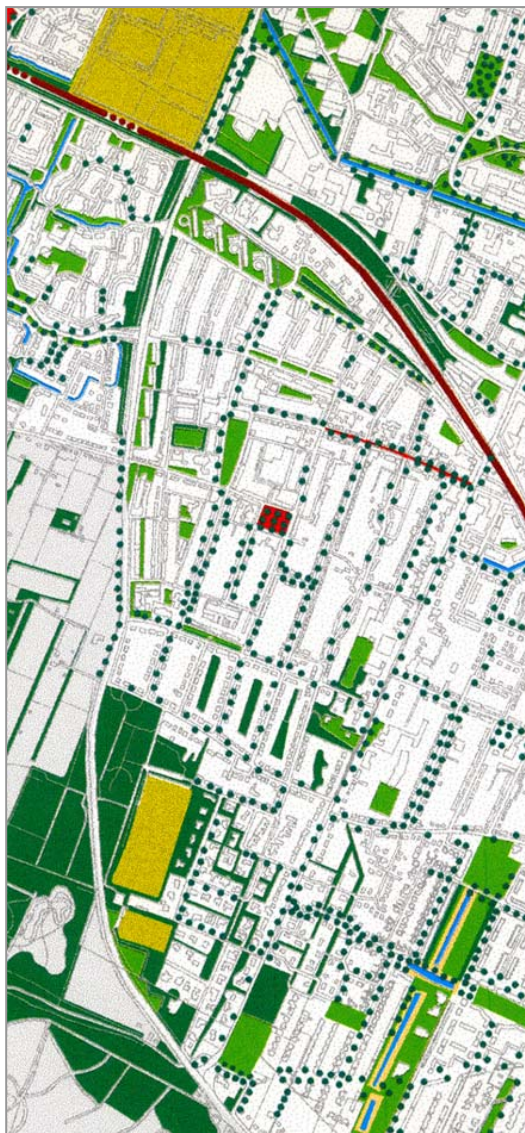
Visie

Middellaan en omgeving

In de buurt Middellaan en omgeving is het gebruiksgroen beperkt, met name aan de noordzijde. Er dient daarom extra veel aandacht te worden besteed aan speelplaatsen voor de kleinere kinderen dicht bij huis en goede verbindingen naar omringende parken voor de oudere kinderen.

Petenbos

In Petenbos is het groen gebundeld in de parken. Het groen heeft daardoor een hoge gebruikswaarde. De wegbeplanting en de landschappelijke houtwallen bepalen verder de karakteristiek van de buurt. Doordat enkele houtwallen in Petenbos in particuliere tuinen liggen is deze belangrijke groenstructuur kwetsbaar. Er dient in ieder geval gestreefd te worden naar het behoud van de boomstructuur en zo mogelijk ook naar het behoud van de verhoogde wallen en de daarop groeiende struiklaag. Langs de Brinkersteeg en de Koesteeg is voldoende ruimte om de houtwallen in haar volle omvang en met een mantel- en zoomvegetatie te behouden en te ontwikkelen volgens model varen. In het Park Petenbos is het fraaier te streven naar het behoud van de bomen zonder onderbegroeiing en de zuidelijke plas om te vormen tot wadi, zie verder ook paragraaf 3.5 van de hoofdgroenstructuur. De waterlopen in noord-zuid richting in het park Petenbos, langs de Veldmuislaan en langs de Brinkersteeg voegen weinig toe aan de stedenbouwkundige kwaliteiten van de wijk. Deze onkrachten in feite de droge ligging van het gebied. Deze zouden op termijn gedempt kunnen worden. Voor de waterpartij langs de Middellaan is een verhoging van het winterpeil naar 6.5 m +NAP gewenst. Het verbeteren van de zuidelijke entree van Kerkewijk is reeds bij de hoofdgroenstructuur genoemd.

Zuidwest- bestaande situatie

Groen Plantsoen Jan Steenlaan

Bergweg

5.5 Zuidwest

Stedenbouwkundige typering

De wijk Zuidwest bestaat uit de buurten Het Franse Gat en Salamander en het gebied tussen de Grift en de spoorlijn. Ze hebben alle hun eigen karakteristiek.

De omgeving van 't Goeie Spoor bestaat uit een woonbuurt, een bedrijventerrein en het zwembad. Door de verschillende functies in een relatief klein gebied is er geen sprake van samenhang. Er wordt gewerkt aan een visie op de ontwikkeling van met name het gebied waar de bedrijven gevestigd zijn.

Het Franse Gat heeft een stedenbouwkundige opzet uit de vijftiger jaren en heeft een grote diversiteit aan openbare ruimten: stenige en groene pleinen, woonstraten zonder openbaar groen, woonstraten met brede groene bermen. Gestapelde woningbouw in de vorm van portieketageflats concentreert zich aan de westzijde van de wijk. Het stratenpatroon loopt overwegend noord-zuid en volgt daarmee de oude kavelstructuur. Winkels komen voor langs de Patrimoniumlaan en aan het Dr. Slotemaker de Bruïneplein. De nieuwe scholengemeenschap aan de Rembrandtlaan ligt gunstig ten opzichte van het station.

Salamander is een ruim opgezette villabuurt in het bos op de flank van de Heuvelrug. De vrijstaande woningen liggen op grote percelen. Ook hier volgt het stratenpatroon de oude kavelstructuur. In het gebied is ook nog een klein sportcomplex gelegen.

Karakteristiek van het groen

In de het Franse Gat zijn de plantsoenen met elk hun eigen vrij traditionele inrichting kenmerkend. Het Marktplaatsplein met de volwassen platanen vormt het hart van de buurt. De Patrimoniumlaan is een levendige winkelstraat die wordt begeleid door diverse soorten volwassen eiken aan wisselende zijde van de weg. In de overige woonstraten is vaak een boombeplanting aanwezig.

De buurt Salamander is in een voormalig bos gelegen. Het groen in deze buurt ademt deze sfeer uit; houtwallen liggen zowel in de openbare ruimte als in tuinen. De wegbeplanting bestaat consequent uit berken. De tuinen zijn vaak in het bos gecreëerd, waardoor hierin nog volwassen boombeplanting van bijvoorbeeld dennen aanwezig is.

Salamander

Dr. Slotemaker de Bruïneplein met karakteriserende platanen

Visie Zuidwest

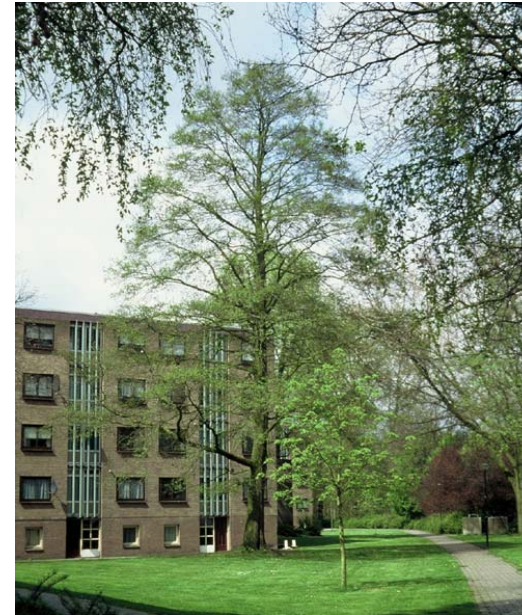
	Plein		Wijkcentrum
	Park		Wijkgroen
	Dichte beplanting		Dichte beplanting
	Enkele bomenrij		Enkele bomenrij
	Dubbele bomenrij		Dubbele bomenrij
	Halfopen beplanting		Water
	Open berm		Stedelijk gebied
	Begraafplaats		Natuurgebied
	Sportterrein		Stedelijke herinrichting
	Stadsentree		Groene fietsroute
	Water		

Visie

In het Franse Gat ligt de nadruk op de beplante noord – zuid gerichte wegen en de groene plantsoenen. Voor de identiteit van de buurt is het belangrijk de diverse groene plantsoenen in ere te herstellen. Hierbij dient rekening te worden gehouden met het behoud van waardevolle monumentale boombeplantingen en de inrichting dient te worden afgestemd op de bewonerssamenstelling. Bij de herinrichting dienen functionele elementen, zoals containers of verkeersmaatregelen weloverwogen gesitueerd te worden, zodat zij geen afbreuk doen aan de duidelijke vorm, inrichting en eenheid van elk plantsoen. Bij de reconstructie van de Patrimoniumlaan dient minimaal aan één zijde een boombeplanting van de 1e orde grootte terug te komen. Een dergelijke beplanting markeert de functie van deze (oude) weg. Bij een toekomstige reconstructie zou de Patrimoniumlaan meer verbonden kunnen worden met het centraal gelegen plein. Vanwege de beperkt beschikbare ruimte is deze verbinding zonder stedenbouwkundige ingrepen niet met groen te realiseren.

De wegen die de buurt ontsluiten vanaf de rondweg West dienen beter gemarkeerd te worden door een boombeplanting.

De houtwallen hebben ieder voor zich en in samenhang met elkaar in het zuiden van het Franse Gat en in de hele buurt Salamander een grote omvang. Hierdoor is het reëel om zowel in de openbare ruimte als in de tuinen te streven naar het behoud van de oude bomen met ondergroei volgens model varen.

Rembrandtpark

Berken en Dennen in de Salamanderwijk

Noordwest – bestaande situatie

Rondweg-west – ter hoogte van de Gladiolenstraat

Dagpauwooglaan – Gelderse Blom

5.6 Noordwest

Stedenbouwkundige typering

Noordwest bestaat uit Molenbrug, 't Hoorntje, De Pol en de Gelderse Blom. De wijk Noordwest is zeer divers van karakter. De wijk is ontstaan door opvulling van de open ruimten tussen de linten, dateert uit verschillende perioden en kent dan ook een grote diversiteit. Eengezinshuizen met tuinen komen het meest voor. Langs de Rondweg-West komt lage gestapelde bebouwing voor. In de zuidelijke buurt Molenbrug liggen de hoogbouwcomplexen van de wijk. Over het algemeen volgen de straten de richting van de oude kavelstructuren. Op enkele plaatsen komen bedrijven temidden van de woonbebouwing voor.

Karakteristiek van het groen

In Molenbrug is veel traditioneel groen aanwezig rond de flats. Een groenstrook met een markant hoogteverschil en een fietspad los van deze strook vormen verbindingen met het park Duivenweide en de fietsroute naar het centrum.

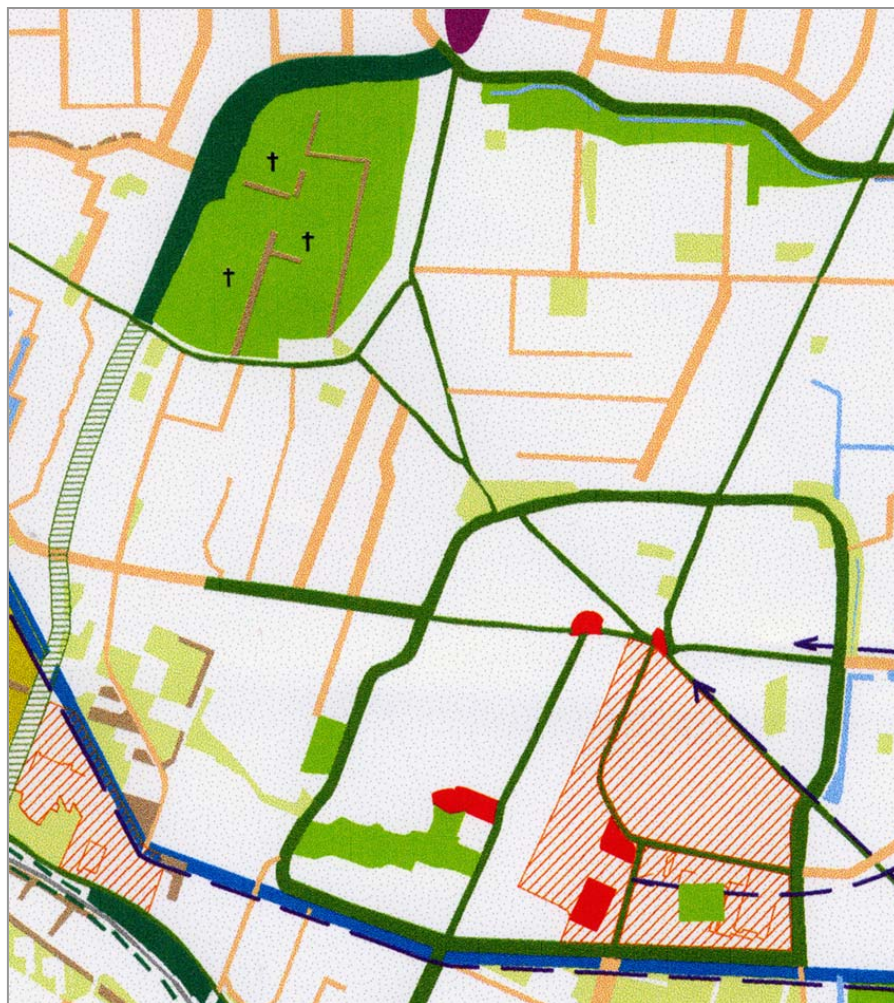
't Hoorntje is een oude buurt. Er is weinig gebruiksgroen, wel zijn veel wegen beplant met bomen. Aan de noord- westzijde ligt een bijzondere speelplaats. Ten noorden van deze buurt ligt de grote begraafplaats Munnikenhof en de daaraan grenzende volkstuinten. Deze begraafplaats neemt een belangrijke plek in de hoofdgroenstructuur. De Munnikenweg, Vendelseweg en Zandstraat behoren tot de oude linten.

De Pol is een oudere buurt met enkele oudere boombeplantingen. Deze wijk ligt tussen twee oude linten, De Nieuwe weg en Prins Bernhardlaan in. Ook aan de noordzijde van deze buurt ligt een oud lint, de Buurtweg. Deze weg is heringericht en wordt begeleid door boombeplanting. Er is weinig gebruiksgroen. Aan de Buurtlaan ligt een speeltuin.

De Gelderse Blom is recent aangelegd. Het groen moet nog verder tot ontwikkeling komen. Aan de noordzijde ligt een parkzone en in de buurt liggen meerdere plantsoenen.

Het gebied rond de 1^e Melmseweg is in studie. Hier komt een ontwikkeling van kantoren, woningbouw en een uitbreiding van de begraafplaats.

Visie Noordwest

	Plein		Wijkcentrum
	Park		Wijkgroen
	Dichte beplanting		Dichte beplanting
	Enkele bomenrij		Enkele bomenrij
	Dubbele bomenrij		Dubbele bomenrij
	Halfopen beplanting		Water
	Open berm		Stedelijk gebied
	Begraafplaats		Natuurgebied
	Sportterrein		Stedelijke herinrichting
	Stadsentree		Groene fietsroute
	Water		

Visie

In Molenbrug verdient de parkeerzijde van de flats aandacht met betrekking tot de inrichting van de openbare ruimte. Deze wordt nu als erg stenig ervaren. De beplanting ten zuiden en westen van de flats dient beter te reageren op de ligging aan onderdelen van de hoofdgroenstructuur, zoals de Grift en de rondweg West. Dit betekent dat de beplanting langs beiden een opener karakter dient te krijgen. Langs het Omleidingskanaal is hier ruimte voor de aanleg van een natuurvriendelijke oever (model winde). Tevens kan hier een fietspad ontwikkeld worden, dat aansluit op het Prins Willem Alexanderpark. De verbinding tussen de parkstrook langs de Molenstraat en de oude begraafplaats zou ruimtelijk beter kunnen worden vormgegeven.

De westzijde van de buurten Molenbrug en 't Hoorntje dient aan te sluiten bij het principe van de inrichting van rondweg West, zie de hoofdgroenstructuur paragraaf 3.8. Voor dit gedeelte is een meer open inrichting van de berm voorgestaan, die recht doet aan de natte ondergrond op dit gedeelte. De voorstellen voor de oude linten zijn beschreven in paragraaf 3.3.

In 't Hoorntje zijn met name de noord - zuid gerichte wegen sterk beplant. Dit komt overeen met de oorspronkelijke kavelrichting. Wel dient gekozen te worden voor boomsoorten van de 2^e of 3^e orde grootte of zuilvormen, omdat de straten vrij smalle profielen hebben.

In De Pol dient het bestaande groen gekoesterd te worden. Deze buurt kent een overwegend oost – west gerichte verkaveling. Deze is gebaseerd op de oorspronkelijke kavelrichting en kan verder geaccentueerd worden met wegbepanting. Het speelterrein Alexander dient meer integraal als speel- en aantrekkelijke verblijfplaats te worden ingericht. Indien een fietsverbinding wordt gemaakt tussen de Koninginnelaan en het centrum kan de boombeplanting van deze weg hier worden doorgezet. Voor de linten aan weerszijden van de buurt is in paragraaf 3.3 voorgesteld deze te begeleiden met een bomenrij.

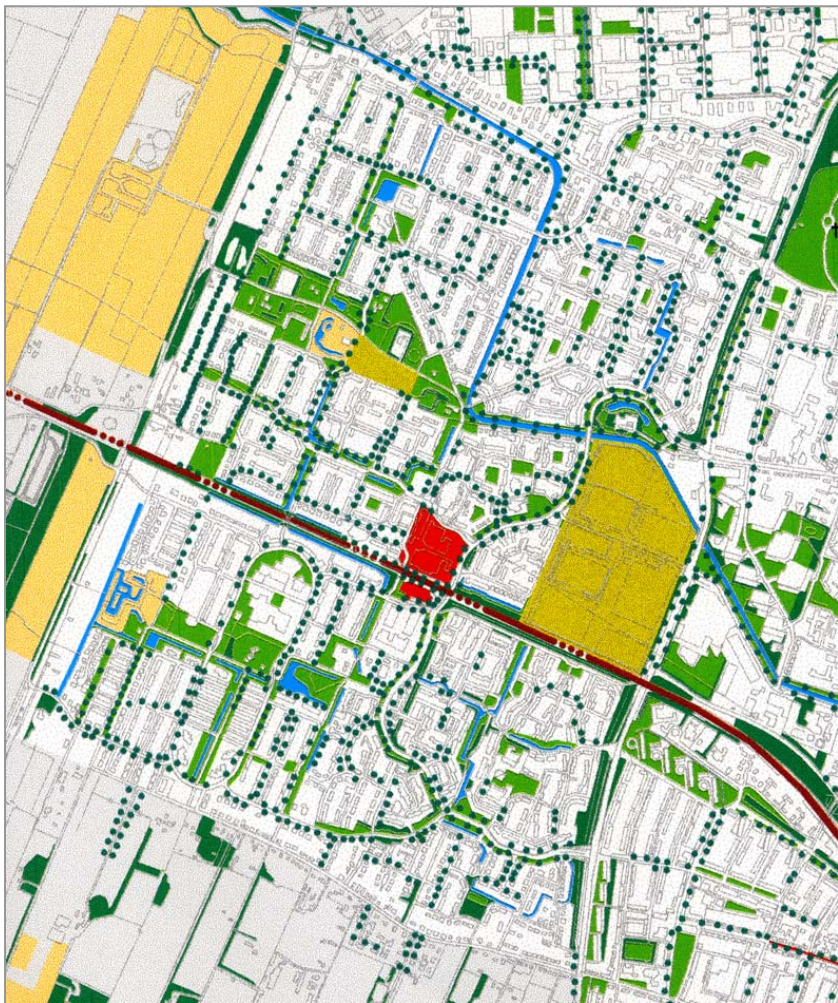
De geringe hoeveelheid groen in deze oudere wijken wordt enigszins gecompenseerd door de nabije ligging van de begraafplaats. Deze vormt een groot groengebied, waar vrij gewandeld kan worden. Bij

de uitbreiding van de begraafplaats kan nader bekeken worden of een interessante rondgang gecreëerd kan worden. In combinatie hiermee kan de bestaande begraafplaats meer uitnodigend worden ingericht voor het gebruik en de uitstraling als park. Door het nemen van een beperkt aantal aanpassingen, zoals het verduidelijken van de entrees kan dit bereikt worden. Bij de reconstructie dient uit te worden gegaan van het ontwikkelen van groen volgens model eekhoorn. Bijbehorende natuurtypen zijn parkbos, bomenwei en bloemrijk grasland.

In de Gelderse Blom moet het aangelegde groen nog verder tot ontwikkeling komen. Het park aan de noordzijde kan nog interessanter door meer te variëren in beeldkwaliteiten en interessante rustplekken te maken, zie ook de hoofdgroenstructuur.

Begraafplaats De Weverij

West – bestaande situatie

Natuurontwikkeling langs de Grift

Talud met Pinksterbloemen in Goudvink-west

5.7 West

Stedenbouwkundige typering

West bestaat uit de buurten Componistenbuurt, Oudeveen – De Schans, Vogelbuurt, Dichtersbuurt en Schepenbuurt. De ontsluiting voor auto's geschiedt via lussen op de Rondweg-West. De wijk heeft een centraal gelegen 'eigen' NS-station. De buurten bestaan voornamelijk uit eengezinswoningen, die veelal aan woonerven liggen. Twee groene inprikkers dringen ver de wijk in. In Ruisseveen is de Grift het structurerende element. In de westelijke buurten Ruisseveen, Hondzenelleboog en de Haspel is gekozen voor een loodrechte verkaveling. In de Vogel- en Schepenbuurt is juist een diffuus stratenpatroon ontworpen. De buurten hebben overigens veel water, waaraan grote delen van de wijk haar karakter ontleent. Nabij het station ligt het wijkwinkelcentrum, de scholen liggen verspreid in de wijk. Aan de wetszijde wordt de wijk scherp begrensd door de Slaperdijk. Tussen de dijk en deze wijk ligt nog een smalle strook met een meer agrarische functie.

Karakteristiek van het groen

De twee groene inprikkers, park Ruisseveen en park Hondzenelleboog hebben een belangrijke ruimtelijke werking in de wijk en bieden een grote variatie aan gebruiksmogelijkheden. Zij vormen beide onderdeel van de hoofdgroenstructuur. Zij liggen dwars op de oorspronkelijke kavelrichting van dit gebied. Parallel aan de oude kavelrichting liggen nog diverse restanten van houtwallen, die als volwassen bomenrijen zijn geïntegreerd in de wijk. Het spoor is aan beide zijden dicht begroeid. Hieraan grenzen achtertuinen. Alleen ter plaatse van het station is de beplanting transparant gemaakt. Hier ligt een duidelijke relatie met het wijkcentrum. De hoofdontsluiting van de wijk, de Wiekslag en de Reede is goed herkenbaar aan het brede profiel met bomenrijen aan weerszijden in een heesterbeplanting. De wegen die echter van hieruit de buurten verder ontsluiten zijn veel moeilijker van de woonstraten te onderscheiden.

In de Schepenbuurt is duidelijk sprake van een interne groen- en waterstructuur met een landschappelijk karakter. Hieromheen liggen woonerven.

De zone tussen de Slaperdijk en de woonbebouwing begint haar ruimtelijke functie te verliezen, door het oprichten van bebouwing en

de ontwikkeling van opgaande elementen in deze zone. Zowel in functioneel als ruimtelijk opzicht zijn de relaties met het buitengebied aan deze zijde van Veenendaal beperkt. Ten westen van de Slaperdijk ligt een natuurspeelplaats op een terrein van Staatsbosbeheer.

Groene lob Hondzenelleboog, met Kaasjeskruid op de voorgrond

Visie West

	Plein		Wijkcentrum
	Park		Wijkgroen
	Dichte beplanting		Dichte beplanting
	Enkele bomenrij		Enkele bomenrij
	Dubbele bomenrij		Dubbele bomenrij
	Halfopen beplanting		Water
	Open berm		Stedelijk gebied
	Begraafplaats		Natuurgebied
	Sportterrein		Stedelijke herinrichting
	Stadsentree		Groene fietsroute
	Water		

Visie

Binnen West zijn buurten te onderscheiden met een natte en een droge ligging. Buurten met een natte ligging zijn het noordelijk deel van de Schepenbuurt, het sportpark, de Vogelbuurt en Ruisseveen. De buurten Oudeveen?, de Haspel en Hondzenelleboog kennen een van oorsprong droge ligging. In de verdere ontwikkeling van het groen en het water kan deze ligging als uitgangspunt dienen.

Om de oriëntatie in West te vergroten is het belangrijk onderscheid te maken in de hiërarchie van wegen. De buurtontsluitingswegen dienen duidelijker door een boombeplanting te begeleid te worden. Ook het wegprofiel van deze wegen dient zoveel mogelijk continu te zijn. Wanneer deze wegen de parken doorsnijden dient in ruimtelijk opzicht deze doorsnijding zo minimaal mogelijk te zijn. Dus geen extra onder- of heesterbeplanting. In de parken zelf zijn ook aanpassingen wenselijk, zie hiervoor de hoofdgroenstructuur.

De oude bomen van de houtwallen vormen fraaie elementen in de wijkgroenstructuur en dienen behouden te blijven.

Door het uitdunnen van de houtachtige vegetatie langs het spoor en de langsliggende sloten ontstaat in ecologisch en ruimtelijk opzicht een interessantere situatie.

In de Schepenbuurt is het groen en het water aan een opknappbeurt toe. Aan de buitenzijde dient het water waar mogelijk te worden geherprofileerd met ruimte voor riet (model kleine karekiet).

De relaties met het buitengebied, zowel in zuidelijke richting (Dijkstraat) als in westelijke richting (aansluitend op de Grift en de twee parken) verdienen aandacht in hun functionele en ruimtelijke continuïteit. In de strook langs de Slaperdijk dienen ecologische verbindingen te worden gelegd tussen de parken en het buitengebied door het realiseren van bosaanleg volgens model eekhoorn en varen. Voor het gebied aan de oostkant van de Slaperdijk dient een integrale visie te worden opgesteld. Daarnaast zijn recreatieve verbindingen van belang naar het fraaie buitengebied, bijvoorbeeld naar het educatief recreatiegebied de Roode Haan, waarbij de rioolwaterzuivering wordt ingekapseld en naar het zuidelijker gelegen recreatieterrein van Staatsbosbeheer. Voor het gebied ten zuiden

van de Dijkstraat wordt mogelijk een Masterplan opgesteld. Hierin komen de landschappelijke kwaliteiten centraal te staan bij functieveranderingen in het waardevolle houtwallenlandschap.

Buurtontsluitingswegen eenduidig vormgeven

Bedrijventerrein – bestaande situatie

5.8 Bedrijventerrein snelweg

Stedenbouwkundige typering

Binnen de invloedssfeer van de snelweg liggen de bedrijventerreinen de Factorij, de Vendel en de Compagnie. Ze zijn het 'visitekaartje' van Veenendaal vanuit het noorden. De zichtlocaties langs de snelweg bepalen het beeld van dit stadsdeel. De bedrijventerreinen worden ontsloten vanaf de Schans, de Rondweg-West en de Grote Beer.

Tussen de snelweg en de spoorlijn Utrecht-Arnhem worden nieuwe bedrijventerreinen ontwikkeld. Op Veenendaals grondgebied komt bedrijventerrein de Batterijen, daarnaast op Ede's grondgebied bedrijventerrein de Klomp. Ook hier zullen de mogelijkheden om zichtlocaties te creëren benut worden. Ten oosten van deze te stedelijke gebieden ligt het ISEV gebied, welke de open ruimte omvat tussen Veenendaal en Ede.

Karakteristiek van het groen

Het groen op de bedrijventerreinen bestaat voornamelijk uit boombeplanting langs de wegen en een groenzone langs de snelweg. Ieder bedrijventerrein kent haar eigen typering van de boombeplanting. In de Factorij en de Vendel bestaat de wegbeplanting uit een eikenrij in een grasberm aan weerszijde van alle wegen. In de groenzone langs de snelweg ligt een wielercircuit. De groenzone aan de snelwegzijde is hier vrij dicht.

In de Compagnie komen aan weerszijde van de wegen bomen voor. Zij hebben telkens aan één zijde een grasberm aan de andere zijde een onderbegroeiing van heesters. De groenzone langs de snelweg is met name als representatief bedoeld. In de Compagnie Oost is gekozen voor een eenzijdige bomenrij in een grasberm. De groenzone aan de snelwegzijde kent brede waterpartijen.

Voor de Batterijen is een voorontwerp voor de Herziening van het Bestemmingsplan opgesteld. Hierin is een ruimtelijke structuur weergegeven. Het ruimtelijk plan voor het ISEV gebied laat zien welke voornemens er zijn voor de inrichting van bedrijventerrein de Klomp en het ISEV gebied zelf. Aan de zuidzijde van de bedrijventerreinen is ook aan deze zijde van de snelweg groen en water voorzien ter begeleiding van de zichtlocaties van bedrijven. In

beide bedrijventerreinen blijft de Zijdewetering gehandhaafd als structurerend element. In de Klomp zijn aanvullende waterlopen en wegen met begeleidende bomenrijen in de oost – west richting gepland. Zij markeren hiermee de oorspronkelijke verkaveling.

In de Batterijen is een orthogonale groenstructuur gepland, bestaande uit begeleidende wegbeplanting en waterlopen. Deze staan haaks op de oorspronkelijke kavelrichting. Tevens wordt de provinciale weg N224 omgeleid door het bedrijventerrein heen.

Compagnie Oost

Visie Noord - Bedrijventerrein

Visie

Binnen de bedrijventerreinen is geen duidelijke hiërarchie aanwezig in het wegenpatroon. Per bedrijventerrein is in de huidige opzet gekozen voor een eenduidige benadering van het groen. Dit vergroot de herkenbaarheid van het specifieke terrein, maar draagt binnen het terrein niet bij aan de oriëntatie. Er wordt daarom voorgesteld hoofdontsluitingen met groen te onderscheiden van ondergeschikte wegen.

In de Faktorijs en de Vendel vormen drie wegen de hoofdontsluiting. Voorgesteld wordt, net als in het Ambacht en Nijverkamp, langs deze wegen de eiken in grasbermen aan weerszijden van de weg te handhaven. Langs de andere wegen dient minstens aan één zijde de boombeplanting gehandhaafd te blijven en bij voorkeur een afwijkende heesterbegroeiing te worden gebruikt als onderbegroeiing. Hierdoor zal in het terrein de oriëntatie verbeterd worden. In de Compagnie kan de eerste verbindingsweg in twee grasbermen worden uitgevoerd, in tegenstelling tot de andere wegen, waar altijd één zijde een heesterbeplanting heeft. In de Compagnie Oost is geen duidelijke hoofdweg te herkennen. Hier kan per straat de gebruikte boomsoort variëren om de verschillen per straat te benadrukken.

Vanuit de Nieuwe weg dient het zicht op de Vendel verbeterd en aangekleed te worden met representatief groen. Dichte beplanting is hier ongewenst.

De groenzone langs de snelweg heeft ter hoogte van de Compagnie en Compagnie Oost een representatief uiterlijk. Echter aan de noordzijde zou een doorlopende natuurvriendelijke oever gemaakt kunnen worden (model dotterbloem). Langs de Faktorijs en de Vendel is de groenzone in ruimtelijk opzicht rommelig. Door omvorming zou hier meer representatief groen ontwikkeld kunnen worden, waarbij overwogen moet worden of het crosscircuit moet worden verplaatst. Ook de ecologische waarde van de oevers zou hier vergroot kunnen worden. Deze visie komt in grote lijnen overeen met de uitgangspunten die in 1994 door de gemeente voor deze strook zijn opgesteld. Er dient nader onderzocht te worden of een fietspad door deze groenzone langs de snelweg wenselijk en haalbaar is. Het stuk tussen de Nieuwe weg en Kooiweg mist hierin.

Ook de nieuw aan te leggen groenzones aan de noordzijde van de snelweg dienen een representatief karakter te hebben, met bij voorkeur een doorlopende ecologische oever aan de zuidzijde (model dotterbloem).

In het ontwerp van de Batterijen kan ervoor gekozen worden meer nadruk te leggen op de oost – west richting in de watergangen en de groenstructuur, overeenkomstig het ontwerp voor de Klomp. Langs de Zijdewetering ligt het voor de hand een ecologische oever aan de noordzijde in te richten in plaats van het aanplanten van een bomenrij. Bij de omleiding van de provinciale weg dient de Nieuwe weg Noord met veel zorg heringericht te worden. Hierbij heeft het groen een begeleidende functie.

Ligging aan de A12; presentatie bedrijven verbeteren

5.9 Conclusies groen in de wijken

Uit de bovenstaande analyse en visie op het groen in de wijken kunnen de volgende conclusies getrokken worden.

- Door bewust om te gaan met de inrichting en vormgeving van groene elementen in de wijk kan de identiteit van de plek, buurt of wijk en het niveau van het groen of het element waaraan het groen gekoppeld is nog beter tot uitdrukking komen.
- Het groen kan de hiërarchie van de ontsluiting beter benadrukken.
- Indien houtwallen een onderdeel vormen van het groen in de wijk dient hiervoor voldoende ruimte beschikbaar te zijn en dienen maatregelen te worden getroffen voor de instandhouding van deze houtwallen.
- Binnen de wijken komen veel waardevolle oude bomen voor. Deze dienen gehandhaafd te blijven.
- Ook binnen de wijken dient op structuurniveau gekozen te worden welke ecologische waarden worden nagestreefd in de inrichting en het beheer van het groen.
- Het groen in de wijken ligt er in het algemeen zeer verzorgd bij.

6. Uitvoeringsprogramma

6 Uitvoeringsprogramma

Het groenstructuurplan vormt een beleidskader voor de volgende 10 jaar. Het plan is echter niet compleet zonder een programma waarin alle voorgestelde maatregelen zijn samengevat. De uitvoering voor dit programma dient de volgende jaren ter hand te worden genomen. In het uitvoeringsprogramma zijn de projecten wederom onderscheiden in projecten binnen de hoofdgroenstructuur, met betrekking tot de thema's of projecten met betrekking tot het groen in de wijken. Bij een aantal projecten is afstemming met andere uitvoerende diensten van de gemeente Veenendaal of afstemming met andere gemeenten of derden wenselijk en noodzakelijk. Planningen en prioriteiten dienen in dat geval nader op elkaar afgestemd te worden.

6.1 Overzicht projecten hoofdgroenstructuur

1	Grift
Doel	Versterken van de ruimtelijke continuïteit van de Grift en verhogen van de ecologische waarde van de oevers. Tevens realiseren van een doorgaand fietstracé langs de Grift.
Maatregelen	• Aanleg natuurvriendelijke oevers (Sportpark Panhuis, Prins Willem Alexanderpark, Palmengrft, Stadspark) • Aanleg vistrappen (Roode Haan, Stadspark, Veenendaal Oost) • Herinrichting kruising Grift rondweg West • Sanering overstort situaties • Instellen hoger waterpeil • Aanleggen fietspad langs Omleidingskanaal (o.a. Prins Willem Alexanderpark) • Herinrichten oever Raadhuisstraat • Begeleiden nieuwe omlegging Omleidingskanaal ter hoogte van Stadspark met beplanting • Aanvullen incidentele beplanting langs het

	Benedeneind
--	-------------

2	Oude linten
Doel	Versterken van de ruimtelijke continuïteit van de historische linten volgens de in het plan aangegeven principes.
Maatregelen	• Verbeteren zuidelijke entree Kerkewijk • Aanvullen boombeplanting langs de Zandweg • Herinrichten profiel Nieuwe weg en Prins Bernhardlaan met bomenrij • Bij herinrichting oude linten ter plekke van oude loop Grift deze benadrukken (Verlaat – Valleistraat, Munnikenweg, Vendelseweg)

3	Pleinen
Doel	De pleinen vormen de belangrijkste plekken van de openbare ruimte in Veenendaal. De inrichting dient overeenkomstig de importantie van deze plekken op een hoger niveau te worden gebracht.
Maatregelen	• Herinrichten van het Zwaaiplein, Scheepjeshof en Raadhuisplein • Ontwikkelen nieuw plein in het centrum • Aanpassen beplanting en inrichting maaiveld van Stationsplein

4	Parken
Doel	In de parken dient de inrichting optimaal te zijn afgestemd op het recreatief gebruik, haar visuele aantrekkelijkheid, de ontwikkeling van ecologische waarden en de relaties met de omgeving. Hiervoor zijn in de parken diverse aanpassingen nodig, die per park intergaal nader dienen te worden uitgewerkt

Maatregelen	- Ruisseveen; samenhang verbeteren, opstellen integrale visie - Hondzenelleboog; ecologische waarde verhogen en interne en externe samenhang verbeteren, opstellen integrale visie - Gelderse Blom; vergroten ecologische waarde en recreatieve aantrekkelijkheid - Duivenweide; afstemming met onderzoek naar uitbreiding parkeergelegenheid en uitbreiding centrumfuncties - Dragonderpark; opener maken beplanting en oevers - Stadspark, uitvoeren herinrichtingsplan, relatie met omgeving en ecologische waarde vergroten - Petenbos; kritisch beoordelen padenstructuur - Petenbos Oost; oeverinrichting afstemmen op zonering stedelijk – natuurlijk
-------------	---

5	Begraafplaatsen en sportparken
Doel	Begraafplaatsen en sportparken meer betrekken als onderdeel van de openbare ruimte in visueel, functioneel en ecologisch opzicht.
Maatregelen	- Bij uitbreiding begraafplaats Munnikenhof publieke functie vergroten - Bij alle sportparken ruimtelijke en functionele relatie met omgeving vergroten, ecologische inrichting afstemmen op model eekhoorn

6	Binnenring
Doel	Ontwikkelen van een continu en herkenbaar beplantingsbeeld langs de Binnenring, bestaande uit een bomenrij aan weerszijden en onderbegroeiing van hagen en gras.
Maatregelen	Integraal beplantingsplan opstellen voor de hele Binnenring

	- Plaatselijk aanvullen boombeplanting, zoals in de Van Schoonbekestraat - Vergroten van de oriëntatie op de ring door het ontwikkelen van een eigen identiteit van de aangrenzende groengebieden.
--	---

7	Rondweg
Doel	Met de begeleidende beplanting langs de rondwegen meer inspelen op de relatie met de landschappelijke ondergrond en tevens de oriëntatie op de rondweg vergroten.
Maatregelen	- Plaatselijk herinrichten en omvormen bermen rondweg West - Langs Grote Beer introduceren natuurvriendelijk bermbeheer - Langs rondweg Oost visie verder uitvoeren, knooppunten als accenten inrichten

8	't Goeie spoor, Industrielaan, Wageningse laan
Doel	Vergroten van de continuïteit in het beplantingsbeeld langs deze belangrijke interne ontsluitingswegen.
Maatregelen	- Herinrichting 't Goeie Spoor mogelijk bij stedelijke herinrichting noordzijde - Aanvullen boombeplanting tot tweezijdige bomenrij in Industrielaan - Verbeteren overgang natuurgebied – Nijverkamp met aanleg beplanting langs Wageningse laan

9	Snelweg, spoorlijnen en entree's
Doel	Ontwikkelen van een beplantingsbeeld, passend bij de functie van de hoofdinfrastructuur en ecologische corridors enerzijds en de ligging in stedelijk gebied anderzijds.

Maatregelen	• Langs snelweg inrichten doorlopende natuurvriendelijke oever, onderzoeken mogelijkheid doorlopend fietspad • Vormgeven entrees vanaf snelweg als accenten • Langs spoorlijn in stedelijk gebied zuidelijk deel opener maken beplanting in begeleidende berm
-------------	---

6.2 Overzicht thematische projecten

10	Bomenbeleid
Doel	In beeld brengen bomenbestand en waardevol bomenbestand binnen stedelijk gebied van Veenendaal met bijbehorende criteria, zodat afwegingen omtrent behoud en kap van bomen goed gemaakt kunnen worden.
Maatregelen	• Afmaken inventarisatie bomenbestand • Opstellen inventarisatie waardevolle bomen op kaart • Criteria waardevolle bomen uitbreiden

11	Groenuitgifte
Doel	Inzichtelijk maken waar groen is dat kan worden uitgegeven.
Maatregelen	• Opstellen groenuitgifte kaart

12	Oeverinrichting
Doel	Opstellen van een geïntegreerd waterplan, waarin belangen vanuit waterhuishouding, waterkwaliteit, de hengelsport, recreatief gebruik, ecologische waarden en ruimtelijk beeld geïntegreerd worden.
Maatregelen	• Opstellen van een gebiedsdekkend geïntegreerd

	waterplan
--	-----------

13	Groene fietsroutes
Doel	Het ontwikkelen van enkele aantrekkelijke fietsroutes voor zowel functioneel als recreatief gebruik met een continu en doorgaand karakter en veel aandacht voor een veilige, ruime en groene inrichting.
Maatregelen	• Brinkersteeg - Groeneveldeselaan • Grift - Waterzwaluw - Brederodelaan • Kanaalweg - (verlengde) Sportlaan - Ruisseveen - Slaperdijk • Grift - Kooiweg • Vijgendam - Spitsbergenweg • Valleistraat – Benedeneind • Petenbospad - Middelbuurtseweg

14	Accenten
Doel	Het ontwikkelen van bijzondere plekken binnen het stedelijk weefsel van Veenendaal op plaatsen die van belang zijn als entree, knooppunt of ontmoetingsplek.
Maatregelen	• Vormgeven entree's bij de aansluitingen van de A12 met de Nieuwe weg noord, rondweg West en rondweg Oost • Vormgeven van de pleinen als bijzondere plekken, zie ook actiepunten 3 • Vormgeven knooppunten in de hoofdgroenstructuur; kruising rondweg West met de Grift en het spoor • Inrichten rotondes rondweg Oost als accenten • Opwaarderen hele centrumgebied

15	Natuurkaart
Doel	Een totaalbeeld verkrijgen van de natuurwaarden in Veenendaal in stedelijk en buitengebied.

Maatregelen	- Opstellen natuurkaart voor heel Veenendaal - Opzetten monitoringssysteem om de ontwikkelingen in de natuurwaarden te kunnen volgen en evalueren
-------------	--

16	Actieplan buitengebied
Doel	In Veenendaal behoort een beperkt aantal gebieden tot het buitengebied. Ook voor deze gebieden dient aansluitend aan het groenstructuurplan een actieplan te worden opgesteld.
Maatregelen	Opstellen actieplan buitengebied

6.3 Overzicht projecten in de wijken

17	Centrum
Doel	Uitwerken en uitvoeren groenstructuurplan in het centrum
Maatregelen	- Nader uitwerken van de voorstellen voor het centrum - Aanplanten bomen langs Vijgendam - Herontwikkelen groen in Schrijverswijk - route tussen Schrijverswijk en het Stadspark

18	Noordoost
Doel	Uitwerken en uitvoeren groenstructuurplan in de wijk Noordoost
Maatregelen	- Nader uitwerken van de voorstellen voor Noordoost - Integraal herinrichten wijkcentrum - Profiel van het oude lint verduidelijken in de Buurtlaan

	- Uitdunnen beplanting langs de waterlopen - Ecologische ontwikkeling van de waterloop aan de oostkant van Dragonder Zuid - Nader uitwerken van de water- en groenstructuur van Dragonder Oost en Veenendaal Oost
--	---

19	Zuidoost
Doel	Uitwerken en uitvoeren van het groenstructuurplan in de wijk Zuidoost.
Maatregelen	- Nader uitwerken van de voorstellen voor Zuidoost - Aanvullen en aanleggen wegbeplantingen Sterke Arm, Boompjesgoed, Poortjesgoed, de Brinken, Zuivelstraat en Pelikaanstraat - Renovatie van groen rond de flats aan de Palmengrft, inclusief ontwikkeling route centrum – Stadspark - Markeren hoofdroute bedrijventerrein met dubbele bomenrij in grasberm; Groeneveldselaan, Smalle zijde, Bobinestraat, Electronenstraat - Aanplanten groene afscherming aan de achterkant van bedrijven Smalle zijde - Sanering sloot langs Inductorlaan

20	Zuidwest
Doel	Uitwerken en uitvoeren groenstructuurplan in de wijk Zuidwest
Maatregelen	- Nader uitwerken van de voorstellen voor zuidwest - Herstellen diverse plantsoenen in het Frans Gat - Aanplanten bomen in de ontsluitingswegen vanaf rondweg West; Jan Steenlaan, Dr. Slotemakerstraat en Bergweg - Herstellen houtwal in het openbaar plantsoen langs de Zuylenburg

21	Noordwest
Doel	Uitwerken en uitvoeren groenstructuurplan in de wijk noordwest
Maatregelen	• Nader uitwerken van de voorstellen voor noordwest • Verbeteren stenige inrichting van de parkeerplaatsen bij de flats in Molenbrug • Versterken oost – west wegen met boombeplanting; Emmalaan en Mulderslaan • Integraal herinrichten speelplaats Alexander

22	West
Doel	Uitwerken en uitvoeren groenstructuurplan in de wijk west
Maatregelen	• Nader uitwerken van de voorstellen voor west • Creëren eenduidig wegprofiel en bomenbestand van buurtontsluitingwegen • Renovatie van groen en water in de Schepenbuurt • Integrale inrichtingsvisie opstellen voor het groengebied ten oosten van de Slapersdijk • Opstellen landschappelijk Masterplan voor het gebied ten zuiden van de Dijkstraat

23	Bedrijventerrein snelweg
Doel	Uitwerken en uitvoeren groenstructuurplan in de bedrijventerreinen langs de snelweg
Maatregelen	• Nader uitwerken van de voorstellen voor de bedrijventerreinen • Herkenbaar maken hiërarchie in ontsluitingsstructuur bedrijventerreinen • Verwijderen dichte afschermende beplanting aan de oostzijde van de Vendel • Creëren doorlopende ecologische oever aan snelwegzijde, onderzoeken mogelijkheden doorlopend fietspad, zie ook actiepunt 9

	• Herinrichten groen tussen de A12 en Faktorijs / de Vendel als zichtlocatie, overeenkomstig oostelijk deel • Nader uitwerken van de groen- en waterstructuur voor de Batterijen
--	---

Literatuur

Ank Bleeker en Anneke Nauta landschapsarchitecten BNT,
december 2000
Groenzone ISEV – PLUS, ruimtelijke visie

Alterra, 2000
Ecologisch groenbeheer in Veenendaal rond het jaar 2000

Arcadis, 2001
Baggerplan gemeente Veenendaal

BRO, mei 2001
Beleidsvisie bedrijventerreinen Het Ambacht en Nijverkamp,
gemeente Veenendaal

Dienst landelijk gebied, 1999
Landschapsschetsen A12 Veenendaal – Duitse grens

Gemeente Veenendaal, februari 1989
Groenstructuurplan

Gemeente Veenendaal, dienst gemeentewerken, november 1994
Uitgangspunten voor de vormgeving van de strook tussen A12 en de
bedrijventerreinen

Gemeente Veenendaal, 1999?
Veenendaal kleurrijk groen

Gemeente Veenendaal, 2000?
Voorontwerp Herziening bestemmingsplan Bedrijventerrein De
Batterijen

Gemeente Veenendaal, 2000
Algemene plaatselijke verordening

Gerritsen, M.L., 1994
Hydrologisch onderzoek Kromme Rijn, provincie Utrecht

Goudappel Coffeng, maart 1998
Veenendaal veilig bereikbaar, Verkeersstructuurplan

Historische Vereniging Oud Veenendaal
Geschiedenis van Veenendaal

Jonsson, L. , 1993, Baarn
Vogels van Europa

Jong, C. de en A. Streefkerk, Landbouw Universiteit Wageningen,
1993
Invloed van kwel en neerslag op de vegetatie van natte
schraalgraslanden en trilvenen in de Blauwe Hel bij Veenendaal

Lange, R. e.a., 1994, Utrecht
Zoogdieren van West-Europa

Meulen, K. van der en S. van der Schaff, 1989
De invloed van de aanleg van een nieuwe industriewijk in
Veenendaal op de hydrologie van de Hel en de Blauwe Hel

Ministerie van LNV, Den Haag, 1989
Grondwaterstromingsstelsels in Nederland

Molenaar, A. Rijksuniversiteit Utrecht, 1987
De hydrologie van een natuurgebied in het zuiden van de Gelderse
vallei

Movcha, J., 1980, Amsterdam
Dagvlinders

Nie, H. W. de, 1997, Doetinchem
Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen

Provincie Utrecht, 1995
IWWV

Provincie Utrecht, december 1996
Ruimtelijke visie oostelijke rondweg Veenendaal

Provincie Utrecht, 1997
Aardkundige waarden in de provincie Utrecht

Provincie Utrecht, 1999
Plan van aanpak verdrogingsbestrijding

REBO natuurgids, 1992, Zutphen
Amfibien en reptielen

Stichting NUSO Dienstverlening, augustus 2001
't Hoef hiet altijd een glijbaan of een schommel te zijn,
Speelruimtebeleidsplan gemeente Veenendaal

TNO/DGW, Delft, 1985 en 1977,
Grondwaterkaart van Nederland, kaartbladen 32 Oost en 39 Oost

Waterschap Vallei en Eem, 2001
Onderzoek stadwater Veenendaal

Weeda, drs. E.J en Ch., R., T. Westra, 1985
Nederlandse oecologische flora
Wilde planten en hun relaties 1
Haarlem/ Hilversum

Weeda, drs. E.J en Ch., R., T. Westra, 1987
Nederlandse oecologische flora
Wilde planten en hun relaties 2
Haarlem/ Hilversum

Weeda, drs. E.J en Ch., R., T. Westra, 1988
Nederlandse oecologische flora
Wilde planten en hun relaties 3
Haarlem/ Hilversum

VHP stedenbouwkundigen + architecten + landschapsarchitecten,
december 1999
Centrum Veenendaal, Handboek openbare ruimte

VHP stedenbouwkundigen + architecten + landschapsarchitecten, juli
2000

Natuurontwikkelingszone Ede – Veenendaal

Zandvoort Ordening & Advies, oktober 1999
Structuurplan Duurzaam Veenendaal-Oost

Zandvoort Ordening & Advies, juni 2000
Structuurvisie en ontwikkelingsprogramma stedelijke vernieuwing
gemeente Veenendaal, concept

Zandvoort Ordening & Advies, september 2001
Stedelijke structuur, Een uitwerking van de structuurvisie Veenendaal

Deelnemers klankbordgroep

Gemeente Veenendaal,
Wethouder Stadsbeheer, Verkeer en Vervoer, Arie de Graaf

Gemeente Veenendaal,
Directeur stedelijke ontwikkeling & beheer, Eldert de Kroon

Gemeente Veenendaal,
Afdelingshoofd Stadsinrichting, Peter Koning

Gemeente Veenendaal,
Landschapsarchitect stedelijke ontwikkeling, Geerdien Krijnen

Gemeente Veenendaal,
Beleidsmedewerker buurtbeheer, Ewald Stegenga

Gemeente Veenendaal,
Teamleider wijkbeheer west, Frans Bovendorp

Gemeente Veenendaal,
Teamleider wijkbeheer Zuid, Bert Messing

Gemeente Veenendaal,
Teamleider wijkbeheer Noord, Edwin van Ark

Gemeente Veenendaal,
Teamleider wijkbeheer centrum, Dirk Quint

Gemeente Veenendaal,
Projectvoorbereider groenvoorziening & wijkbeheer, Peter Scheepers

Gemeente Veenendaal,
Inventarisatie medewerker groenvoorzieningen, Simon Plantinga

Gemeente Veenendaal,
Hoofd bureau Verkeer en Vervoer, Leo Smolders

Gemeente Veenendaal,
Beleidsmedewerker water, Henk Klomp

Ecoloog, Arie Koster

Van Ginkel Veenendaal, Wim van Ginkel

Groei en Bloei Veenendaal, J.G. van Plateringen

Hengelsportvereniging De Rietvoorn, N. van de Kraats

IVN Veenendaal e.o., M. Sterenborg

Patrimonium Woonstrichting, J.H. Barrau

